

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

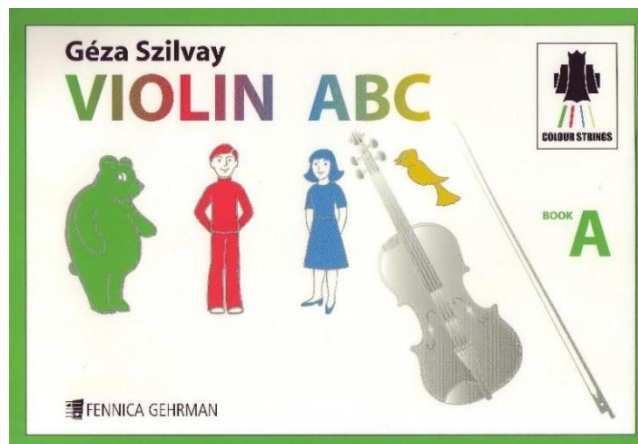
Πτυχιακή Εργασία

Σύστημα Zoltan Kodaly: Μεθοδολογία Colourstrings
προσαρμοσμένη στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας

Ελένη Γότση, ΑΕΜ: 2017

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Αθηνά Κατσανεβάκη

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2025

<https://www.colourstringsbooks.com/violin/violin-abc-book-a.html>,

ανακτήθηκε 30/4/2025

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI

FACULTY OF FINE ARTS

SCHOOL OF MUSIC STUDIES

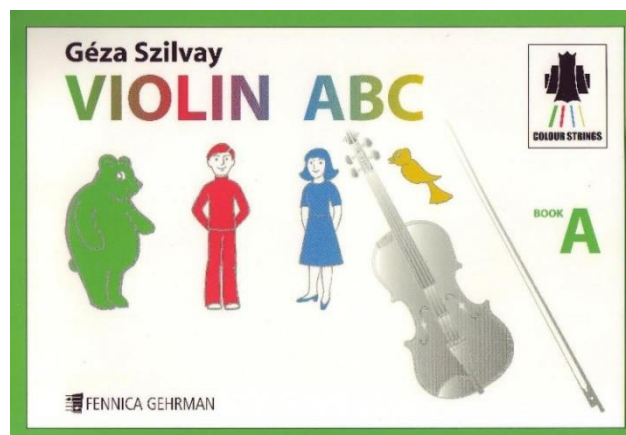
**Zoltan Kodaly System: Colourstrings methodology adapted to
learning the pontic lyra**

DIPLOMA THESIS

Eleni Gotsi AEM: 2017

SUPERVISOR: Athena Katsanevaki

Thessaloniki June 2025

Copyright©Ελένη Γότση 2024

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Περίληψη

Στην παρακάτω εργασία θα εξετάσουμε την μεθοδολογία «Colourstrings» προσαρμοσμένη πάνω στην διδασκαλία της ποντιακής λύρας. Αρχικά γίνεται μία παρουσίαση του οργάνου και έπειτα αναλύεται ο τρόπος της μέχρι τώρα διδασκαλίας. Ο τρόπος αυτός χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα και είναι ο πιο πλήρης μέχρι στιγμής. Έπειτα, εξετάζουμε το γιατί η μεθοδολογία Colourstrings αποτελεί έναν νέο ορίζοντα. Ξεκινάμε παραθέτοντας το βιογραφικό του Zoltan Kodaly κάνοντας μια ανασκόπηση στο σύστημα Kodaly, επακολουθεί το βιογραφικό του δημιουργού των Colourstrings, Geza Szilvay και παρουσιάζεται η μεθοδολογία του αυτή (Colourstrings). Η έρευνα αυτή παρουσιάζει την ποντιακή λύρα ως όργανο μεταφοράς και την ανάγκη για μια νέα παιδοκεντρική προσέγγιση για τις μικρότερες ηλικίες, καθώς και τα κοινά στοιχεία μεταξύ λύρας και βιολιού στη μέθοδο αυτή. Τέλος, αναλύουμε την μεθοδολογία Colourstrings προσαρμοσμένη στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας.

Abstract

This Thesis aims at an initiation of an application of the Colourstrings method upon a teaching method for the Pontic Lyra. In the beginning there is a presentation of the instrument and later an analysis of the current teaching methods. Subsequently I present why the Colourstrings method opens new horizons. Having as a starting point the Kodaly System I continue with the creator of the Colourstrings method Geza Szilvay and with the method as such. This research focuses on an approach ideal for children and presents the common characteristics of the Lyra and the Violin in accordance with this method providing a full analysis of the method as applied on the Pontic Lyra.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά την υπεύθυνη καθηγήτριά μου κα. Αθηνά Κατσανεβάκη τόσο για την πρακτική, όσο και για την ψυχολογική στήριξη, την αγάπη της και το μεράκι της και ιδιαιτέρως θα ήθελα να ευχαριστήσω την δασκάλα μου στο βιολί κα. Δήμητρα Κατιώνη η οποία ήταν αυτή που με παρότρυνε να γράψω αυτό το βιβλίο για την ποντιακή λύρα και μου έμαθε να χρησιμοποιώ αυτήν την μέθοδο διδασκαλίας. Επίσης, με βοήθησε πάρα πολύ πρακτικά στην υλοποίηση αυτού του εγχειρήματος με συμβουλές και διορθώσεις. Στην συνέχεια ευχαριστώ ιδιαίτερα τον κ. Geza Szilvay για την παραχώρηση των πνευματικών δικαιωμάτων από την μεθοδολογία του Colourstrings με σκοπό την εφαρμογή της πλέον στην ποντιακή λύρα.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα. Εριφύλη Δαμιανού για την σημαντική βοήθειά της και την υποστήριξη σε ό,τι χρειάστηκα για την παρούσα εργασία. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους δικούς μου ανθρώπους που ο καθένας τους ξεχωριστά με βοήθησε για την ολοκλήρωση της εργασίας είτε με τα σκιστάκια της ζωγραφικής, είτε με οποιαδήποτε άλλη βοήθεια χρειάστηκε.

Περιεχόμενα

- Copyright	3
- Περίληψη-Abstract	4
- Ευχαριστίες	5
- Περιεχόμενα	6
- Εισαγωγή	7

Κεφάλαιο 1^ο - Η ποντιακή λύρα

1.1 - Παρουσίαση του οργάνου και οι ιδιαιτερότητές του	10
1.2 - Το σύστημα της μέχρι τώρα διδασκαλίας	11
1.3 - Η μεθοδολογία Colourstrings ως νέος ορίζοντας	13

Κεφάλαιο 2^ο–Zoltan Kodaly

2.1 – Βιογραφικό	14
2.2 - Σύστημα Kodaly	16
2.3 –Geza Szilvay – Βιογραφικό	18
2.4 - Σύστημα Colourstrings	19

Κεφάλαιο 3^ο - Μεθοδολογία Colourstrings στην ποντιακή λύρα

3.1 - Η ποντιακή λύρα ως όργανο μεταφοράς	22
3.2 - Η ανάγκη για μια νέα παιδοκεντρική προσέγγιση	23
3.3 - Κοινά στοιχεία μεταξύ λύρας και βιολιού στην μέθοδο	25
3.4 - Σύστημα Colourstrings προσαρμοσμένο στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας	28

- Βιβλιογραφία	90
----------------	----

Εισαγωγή

Ο Πόντος μία περιοχή ιστορική για τον Ελληνισμό πήρε την ονομασία του από την Θάλασσα του Πόντου την Μαύρη Θάλασσα. Ο Ελληνισμός που κατοίκησε αυτήν την περιοχή μετέφερε μαζί του μετά το ξεριζωμό του 1922 την μουσική του και τα τραγούδια του. Από τις πρώτες έρευνες που έγιναν για την μουσική του Πόντου ήταν αυτή της Μέλπωσ Μερλιέ με την προσπάθεια να καταγραφούν οι μουσικές της περιοχής αυτής από τις πρώτες γενιές προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα μετά το 22. Οι έρευνες της Μερλιέ κατέληξαν στις πρώτες καταγραφές Ποντιακής μουσικής το 1930. Η Μέλπω Μερλιέ (όπως μας αναφέρει ο Baud-Bovy) κατέληξε στο ότι ο Πόντος χωρίζεται σε δύο μουσικές περιοχές που χωρίζονται από την γραμμή Κοτυώρων και Κερασούντας (Baud-Bovy 1984, 41 από Μερλιέ 1935, 27). Είναι η δυτική περιοχή όπου βρίσκουμε τα λιμάνια του Πόντου και που το μουσικό ρεπερτόριο της περιοχής θύμιζε σε πολλά την μουσική του Αιγαίου. Η Ανατολική περιοχή είναι η περιοχή όπου βρίσκουμε το ιδίωμα αυτό που θα μπορούσε κανείς να το χαρακτηρίσει ως το κατεξοχήν «Ποντιακό». Είναι η περιοχή που την ονόμαζαν και «Λαζική» γιατί κατοικούσε σε αυτήν και η αρχαία φυλή των Λαζών. Στις περιοχές αυτές τα όργανα τα οποία χαρακτήριζαν το «μουσικό χρώμα» τους ήταν ο άσκαυλος και η λύρα (ο.π. 41-42)¹.

Η ποντιακή λύρα είναι λοιπόν το βασικό μουσικό όργανο των Ελλήνων του Πόντου². Είναι ένα μουσικό όργανο με πάρα πολλές ιδιαιτερότητες και έναν πολύ όμορφο μουσικό κόσμο. Πράγματα μικρά που την κάνουν να ξεχωρίζει από της άλλες λύρες της Ελλάδος με βασικότερο την διπλοχορδία της. Ένα μουσικό όργανο το οποίο είναι αυτοσυνοδούμενο. Συνοδεύοντας τον τραγουδιστή, η ποντιακή λύρα προσπαθεί να μιμηθεί την φωνή και χρησιμοποιεί τα δικά της στολίδια, τα οποία είναι η τρίλια (tr) αριθμημένη (ανάλογα με το διάστημα που

---

¹ Η πρώτη αυτή έρευνα της Μέλπωσ Μερλιέ κατέληξε σε μία σειρά ιστορικών ηχογραφήσεων από τους πρώτους πρόσφυγες που έφτασαν στην Ελλάδα από τον Πόντο μετά το 1922 (οι «ηχογραφήσεις του 1930»). Οι ηχογραφήσεις αυτές εκδόθηκαν με την επιμέλεια του Μάρκου Δραγούμη από το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών σε ένα διπλό CD που αποτελεί μία από τις πολυτιμότερες προσφορές/μελέτες που έχουμε για την μουσική του Πόντου αλλά και τις πρώτες ιστορικές ηχογραφήσεις ποντιακής λύρας (βλ. CD Τραγούδια του Πόντου).

² Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ.12.

θέλουμε να αποδώσει), το mordent και το K (από το κράτημα), όπου είναι ένα μικρό “φίμωμα” της χορδής, σαν ένα μικρό αριθμημένο staccato το οποίο γεμίζει με χρώμα την μουσική.³

Το σύστημα της μέχρι τώρα διδασκαλίας της χωρίζεται σε τρία σκέλη. Το πρώτο είναι το θεωρητικό στάδιο όπου ο μαθητής καλείται να μάθει να διαβάσει τις νότες στο πεντάγραμμο, το δεύτερο στάδιο όπου ο μαθητής ξεκινάει να μαθαίνει το όργανο με παραδοσιακά τραγούδια στο πεντάγραμμο και τρίτο και τελευταίο στάδιο, αφού πλέον ο μαθητής έχει προχωρήσει αρκετά, όπου ο δάσκαλος ξεκινάει να εμπλουτίζει με στολίδια τα τραγούδια του μαθητή, μαθαίνοντάς του τα “απ’ έξω” όπως το χαρακτηρίζουμε. Στο τρίτο στάδιο ουσιαστικά ο μαθητής καλείται να μάθει να αντιγράφει σαν καθρέφτης τα πατήματα και τα στολίδια που του δείχνει ο δάσκαλος χωρίς παρτιτούρα, μαθαίνοντας παράλληλα με βιωματικό τρόπο το πως συνοδεύουν έναν τραγουδιστή.

Όλη αυτή η διαδικασία είναι μία ομαλή και όμορφη μετάβαση σκαλί – σκαλί στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας, όμως έχει το αρνητικό ότι τα παιδιά μικρότερης ηλικίας δεν μπορούν να ξεκινήσουν την εκμάθηση του οργάνου λόγω έλλειψης τρόπου διδασκαλίας. Δεδομένου και ότι οι περισσότεροι λυράρηδες δάσκαλοι δεν έχουν ακόμα το μουσικό θεωρητικό υπόβαθρο, δεν μπορούν με ευκολία να διαβάζουν και να χρησιμοποιούν το πεντάγραμμο, φέρνει δυσκολίες και στην διδασκαλία. Λόγω αυτού, η ανάγκη για έναν νέο ορίζοντα είναι αναγκαία και εδώ έρχεται η μεθοδολογία Colourstrings.

Η ποντιακή λύρα, ως όργανο μεταφοράς, ταιριάζει σχεδόν απόλυτα στην μεθοδολογία των Colourstrings. Όλη η διδασκαλία με τα σκίτσα (ζωγραφιές), τα χρώματα, τις ρυθμικές συλλαβές, το τραγούδι και όλα τα άλλα που προσφέρουν, γεμίζουν με έναν παιγνιώδη και ευφάνταστο τρόπο τη μουσική διδασκαλία για τις μικρότερες ηλικίες (ήδη από τριών ετών και πάνω) όπου πλέον δεν θα υπάρχει κανένα “εμπόδιο” ώστε να ξεκινήσουν να μαθαίνουν το όργανο.

Γίνεται μια παρουσίαση του βιογραφικού του Zoltan Kodaly και του συστήματός του, το οποίο είναι αυτό που στηρίχθηκε αυτή η μέθοδος των Colourstrings, και φυσικά του δημιουργού τους Geza Szilvay.

---

³ Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ.22

Παρατίθεται μια αναλυτική παρουσίαση της μεθοδολογίας Colourstrings, όπου βλέπουμε πώς μέσα από το παιχνίδι και το βίωμα περνάμε στην εκμάθηση ενός μουσικού οργάνου με τρόπους φιλικούς προς το παιδί. Μια προσέγγιση όπου δεν βρίσκει εμπόδια πουθενά και μέσω των χρωμάτων και την ουσία της ίδιας της μουσικής η διδασκαλία γίνεται χαρά και παιχνίδι για το παιδί χτίζοντας έτσι την σχέση παιδιού – μουσικής.

Φυσικά τα κοινά μεταξύ της ποντιακής λύρας και του βιολιού είναι πάρα πολλά, αφού μιλάμε για άταστα τοξωτά έγχορδα, με κάποιες ιδιαιτερότητες της ποντιακής λύρας όπως είναι η διπλοχορδία και το “γύρισμα” του οργάνου δεξιά και αριστερά αντί της αλλαγής θέσης του δοξαριού.

Τέλος, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η μεθοδολογία Colourstringσταιριάζει απόλυτα για την εκμάθηση της ποντιακής λύρας και το βλέπουμε να παίρνει μορφή βλέποντας τις χρωματιστές σελίδες του βιβλίου, όπου και αναλύονται και επεξηγούνται αναλυτικά παρακάτω.

Κεφάλαιο 1^ο – Η ποντιακή λύρα

1.1 – Παρουσίαση του οργάνου και οι ιδιαιτερότητές του

«Για την καταγωγή της φιαλόσχημης λύρας, η μέχρι τώρα έρευνα δεν έχει καταλήξει σε συγκεκριμένο συμπέρασμα.» (Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 12). Η ποντιακή λύρα ή αλλιώς «Κεμεντζές» είναι άταστο μουσικό όργανο, φιαλόσχημη στο σχήμα της και έχει τρεις χορδές. Η κατασκευή⁴ της είναι τέτοια όπου τα μέρη από τα οποία αποτελείται να θυμίζουν τα ονόματα από τα μέρη του ανθρώπινου σώματος.

Ξεκινώντας από πάνω προς τα κάτω έχουμε το “κιφάλ” (κεφάλι, κεφαλή), τα “ωτία” (αυτιά, κλειδιά), “γούλα” (λαιμός), “σπαρέλ” (γλώσσα, ταστιέρα), “κόρδας” (χορδές), “ροθώνια” (ρουθούνια, αυλάκια), “γάιδαρον” (γάιδαρος, καβαλάρης), “καπάκ” (καπάκι), “παλληκάρ” (παλληκάρι, χορδοδέτης) και ψυχή. Κατατάσσεται στα τοξωτά έγχορδα και άρα παίζεται με δοξάρι. «Λέγεται ότι η ονομασία του *κεμεντζέ* προέρχεται από κάποιον τύπο περσικής λύρας που ονομαζόταν *καμουντζές* ή *καμάντσια*, η οποία όμως είχε μεγαλύτερες διαστάσεις» (Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 12).

Σαν μουσικό όργανο το διακατέχουν ορισμένες ιδιαιτερότητες. Αρχικά, είναι “αυτοσυνοδευόμενο” μουσικό όργανο⁵, δηλαδή ταυτόχρονα παίζει μελωδία και συνοδεία (έναν εναλλασσόμενο ισοκράτη), παίζεται διπλόχορδα πάντα (με μικρές ελάχιστες εξαιρέσεις) και με την ψίχα του δαχτύλου. Κουρδίζεται σε 4^{εσ} καθαρές (π.χ. Λα (ψηλή) – Μι (μεσαία) – Σι (χαμηλή)), είναι το βασικό μουσικό όργανο του Ελλήνων του Πόντου και είναι εν δυνάμει όργανο μεταφοράς, αφού ο λυράρης αλλάζει το κούρδισμα στον τόνο που τραγουδά ο εκάστοτε τραγουδιστής που συνοδεύει. Τέλος, υπάρχουν τρία “μεγέθη” ποντιακής λύρας, τα οποία χαρακτηρίζονται από το κούρδισμα που μπορούν να αποδώσουν, αλλάζουν και στο πάχος τους (όσο πιο λεπτή τόσο υψηλότερες συχνότητες) και οι ονομασίες τους είναι «καπάν» για τις χαμηλές συχνότητες (συνήθως γυναικείες φωνές ή υψίφωνες

⁴Φοίβος Ανωγειανάκης, 1991: Για το ηχείο, το χέρι και την κεφαλή, που γίνονται από μονοκόμματο ξύλο, χρησιμοποιούν δαμασκηνιά (κοκκύμελον), μουριά, κισσό, καρυδιά, κέδρο, ακακία κ.α. Καλύτερα ξύλα θεωρούνται, πρώτα το κοκκύμελον, γιατί «δίδει καλή φωνή», σελ. 271.

Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008: Στον Πόντο χρησιμοποιούσαν περισσότερο το δαμάσκηνο, λόγω αντοχής του συγκεκριμένου ξύλου στις μεταβολές του καιρού (κρύο, ζέστη, υγρασία), σελ. 14

⁵ Βλ. Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 12

αντρικές φωνές), «ζιλοκάπανο» για τις μεσαίες (και αντρικές και γυναικείες φωνές) και «ζιλ ή ζιλάκι» για τις ψηλές συχνότητες (συνήθως αντρικές φωνές)⁶. Το δοξάρι είναι περίπου 50-60 εκατοστά και φτιάχνετε από σκληρό ξύλο (συνήθως ελιά) και τρίχες από την ουρά αρσενικού αλόγου. Οι τρίχες του αρσενικού αλόγου επιλέγονται εσκεμμένα διότι το θηλυκό “καίει” τις τρίχες κατά την ούρηση, ενώ το αρσενικό όχι. Την λαβή του δοξαριού, συνήθως, την περιβάλλουν με ένα μικρό κομμάτι λινού υφάσματος ή με δέρμα στην άκρη, εκεί όπου το κρατήσει ο εκτελεστής. Το δοξάρι, από μόνο του, πρέπει να είναι εύκολα διαχειρίσιμο κατά την εκτέλεση ώστε να μπορεί να αποδώσει τις γρήγορες τεχνικές της λύρας του δεξιού χεριού, οι οποίες είναι πολύ χαρακτηριστικές για την ποντιακή μουσική, με όσο το δυνατόν περισσότερη ευκολία.⁷

Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες λύρες του ελλαδικού χώρου η ποντιακή λύρα διαφοροποιείται ως προς το σχήμα, το οποίο είναι φιαλόσχημο (όχι αχλαδόσχημο όπως τις υπόλοιπες), ως προς το κούρδισμα, το οποίο είναι κατά 4^{ες} καθαρές και όχι κατά 5^{ες} καθαρές όπως τις υπόλοιπες και τέλος τα δάχτυλα παίζουν με την ψίχα του δαχτύλου και όχι με το νύχι όπως στις υπόλοιπες. Αξίζει να αναφέρουμε την ιδιαιτερότητα της ποντιακής λύρας με το διπλόχορδο παίξιμό της, όπου η μια χορδή παίζει την μελωδία και η άλλη συνοδεύει (εναλλασσόμενος ισοκράτης)⁸.

1.2 - Το σύστημα της μέχρι τώρα διδασκαλίας

Η μουσική του Πόντου είναι πολύ ιδιαίτερη λόγω των ρυθμών της και των “μικροδιαστημάτων” που χρησιμοποιεί στα κομμάτια (κυρίως στις νότες Φα, Σι-Σιb και Ντο). Οι ρυθμοί που χρησιμοποιούνται ποικίλουν, με βασικούς τους 5/8 για τον χορό “τικ” και τα επιτραπέζια, 9/8 για τον

⁶ Βλ. Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 14

⁷MatthaiosTsahourides, *The Pontic lyra in contemporary Greece*, GoldsmithsUniversityof London, Phd Thesis, 2007, σελ. 31. Στην μονογραφία αυτήν (PhdThesis) ο Ματθαίος Τσαχουρίδης παρουσιάζει την Ποντιακή Λύρα ιστορικά και οργανολογικά, όπως επίσης και τον τρόπο παιξίματός της μέσω συνεντεύξεων και της προσωπικής του εμπειρίας ως Performer της Ποντιακής μουσικής και της μουσικής του Αφγανιστάν.

⁸Βλ. ΜιχάληςΚαλιοντζίδης, 2008, σελ. 12

χορό “διπάτ” και 4/4 για τον χορό “ομάλ”. Φυσικά υπάρχουν και άλλοι ρυθμοί όπως 7/8, 2/4, 3/4, 6/8 κ.α. αλλά εξίσου και διαφορετικοί χοροί στους ήδη προαναφερόμενους ρυθμούς (δηλαδή 5/8, 9/8 και 4/4). Όσον αφορά τα “μικροδιαστήματα”, είναι κυρίως στις νότες Φα, Σι-Σιβ και Ντο και σε συγκεκριμένα κομμάτια και χορούς, πράγμα που επισημαίνει ο δάσκαλος στον μαθητή.

Το σύστημα της μέχρι τώρα διδασκαλίας της ποντιακής λύρας αντιμετωπίζει δυσκολίες διότι δεν υπάρχει δυνατότητα από όλους τους δασκάλους να χρησιμοποιήσουν το πεντάγραμμο με αποτέλεσμα όλη η διδασκαλία να γίνεται με το “αυτί” (προφορικά, μέσω της αντιγραφής, ο μαθητής αντιγράφει τον δάσκαλο), όταν όμως αυτό γίνεται μπορεί η εκμάθηση να χωριστεί σε τρία σκέλη: 1^ο – εκμάθηση νοτών και βασικών αρχών θεωρίας της μουσικής, 2^ο – εκμάθηση ποντιακής λύρας με πεντάγραμμο και 3^ο – εκμάθηση ποντιακής λύρας με “γεμίσματα” και ιδιαιτερότητες “απ’ έξω” (μιμητικά, σαν καθρέφτης δάσκαλος και μαθητής). Σε αυτό το σημείο θα ήθελα λίγο να εμβαθύνω.

Στο πρώτο σκέλος ο μαθητής καλείται να μάθει τις νότες, το πεντάγραμμο και κάποιες βασικές αρχές όπως το κλειδί του Σολ, την σημειογραφία και το πως αποδίδονται στη λύρα ώστε ο μαθητής να έχει “επικοινωνία” με τον δάσκαλο και να στρωθούν τα θεμέλια για την έναρξη της διδασκαλίας. Ως συνήθως το πρώτο σκέλος διαρκεί περίπου 4 – 5 μαθήματα.

Στο δεύτερο σκέλος έχει γίνει η εισαγωγή στο πεντάγραμμο και ο μαθητής γνωρίζει που βρίσκονται οι νότες πάνω στη λύρα και την βασική σημειογραφία που θα χρειαστεί (νότες και σημειογραφία δοξαριού, *tire-rousse*). Ο δάσκαλος ξεκινάει να εισάγει τον μαθητή στην ποντιακή μουσική μέσα από μικρά και εύκολα τραγούδια ώστε να αρχίσει να μαθαίνει το όργανο. Σε αυτό το στάδιο, σε πρώτο χρόνο, ο δάσκαλος χρησιμοποιεί τραγούδια που δεν χρησιμοποιούν “μικροδιαστήματα”. Σε δεύτερο χρόνο, όταν ο μαθητής προχωρήσει αρκετά, ο δάσκαλος επισημαίνει όπου χρειάζεται τα “μικροδιαστήματα” και είτε επισημαίνεται στην αρχή προφορικά, είτε σημειώνεται με μία δίεση (#) στην εκάστοτε νότα (κυρίως στη Φα).

Στο τρίτο σκέλος ο μαθητής όντας πλέον έμπειρος και προχωρημένος, συνεχίζει την εκμάθηση χωρίς παρτιτούρες (το λεγόμενο “απ’ έξω”).

Μαθητής και δάσκαλος κάθονται αντικριστά με τις λύρες τους και ο δάσκαλος παίζει φράση – φράση το εκάστοτε τραγούδι προκειμένου ο μαθητής να το “αντιγράψει” πιστά. Σε αυτό το στάδιο πέραν του προχωρημένου ρεπερτορίου, ο δάσκαλος επαναφέρει τραγούδια πιο απλά στα οποία προσθέτουν “στολίδια” και “γεμίσματα” που δεν υπήρχαν στην “απλή μορφή” τους στο πεντάγραμμο. Γενικώς, το τρίτο σκέλος είναι γεμάτο φιγούρες και γεμίσματα, ίσως όλη η δεξιοτεχνία της λύρας χωράει εκεί. Ο μαθητής καλείται να μιμηθεί τον δάσκαλο αλλά και να μάθει να “γεμίζει” ένα τραγούδι με στολίδια και ηχομόρια όπου χρειάζεται, επίσης να μάθει πως να συνοδεύει έναν τραγουδιστή όταν χρειαστεί. Τέλος, τα κομμάτια αυτού του επιπέδου είναι καθαρά δεξιοτεχνικά και “γεμάτα”.

1.3 – Η μεθοδολογία Colourstrings ως νέος ορίζοντας

Εξετάζοντας λοιπόν τις έως τώρα γνωστές διδακτικές μεθόδους καταλαβαίνουμε πως οι διδακτικές μέθοδοι περιορίζουν την εφαρμογή τους από μία συγκεκριμένη ηλικία και πάνω (περίπου επτά ετών). Με τη μέθοδο «Colourstrings» τα παιδιά θα μπορούν να ξεκινούν την εκμάθηση από την ηλικία των τριών ετών και με μία μεθοδολογία, η οποία θα τους καλύπτει πλήρως τόσο θεωρητικά, όσο και τεχνικά. Επίσης, το παιδί θα λάβει ολοκληρωμένη εκμάθηση της θεωρίας της μουσικής, μέσω της μεθοδολογίας αυτής, βιωματικά και σε συνδυασμό με τα τεχνικά στοιχεία, κάτι το οποίο συνεισφέρει στο όργανο εφόσον πρόκειται για ένα παραδοσιακό όργανο, του οποίου η εκμάθηση περιλαμβάνει και σημαντικά βιωματικά στοιχεία.

Επιπλέον, τα «Colourstrings» λειτουργούν συνδυαστικά με το βίωμα και τις παραδόσεις των εκάστοτε περιοχών. Μέσα στα κεφάλαια υπάρχουν ενότητες και σελίδες που είτε δίνουν μικρά παραδοσιακά τραγούδια, πάντα με σκοπό την εξέλιξη των παιδιών, είτε προσφέρουν λευκές σελίδες προκειμένου να συμπληρώσει ο δάσκαλος μικρά αποσπάσματα από την δική τους παράδοση. Έτσι, με τον τρόπο αυτό τα παιδιά μαθαίνουν την μουσική παράδοση τόσο τη δική τους, όσο και άλλων περιοχών, μαθαίνουν θεωρία της μουσικής και τις βασικές αρχές της τεχνικής της ποντιακής λύρας. Παράλληλα τα παιδιά έχουν την δυνατότητα να εξελιχθούν στο τραγούδι, το innerhearing και στην

εκτέλεση μαζί με άλλους (ντουετάκια). Όλα αυτά θα παρουσιαστούν αναλυτικά παρακάτω.

Τέλος, καταλαβαίνουμε πως τα «Colourstrings» ανοίγουν νέους ορίζοντες στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας, τα οποία προσφέρουν καινοτόμα στοιχεία με μία πολύ όμορφη και παιδοκεντρική προσέγγιση.

Κεφάλαιο 2^ο – ZoltanKodaly

2.1 – Βιογραφικό

Ο Ζόλταν Κόνταϊ γεννήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου το 1882 στην πόλη Κέτσκεμετ της Ουγγαρίας και πέθανε στις 6 Μαρτίου το 1967 στη Βουδαπέστη. Ήταν Ούγγρος συνθέτης, μαέστρος, μουσικολόγος, εθνομουσικολόγος, μουσικοπαιδαγωγός, γλωσσολόγος, φιλόσοφος και πολιτιστικός πολιτικός. Ανήκει στην περίοδο του 20^{ου} αιώνα. Μαζί με τον Μπέλα Μπάρτοκ είναι οι δύο σπουδαιότεροι συνθέτες της Ουγγαρίας.⁹

Μεγάλωσε σε ένα σπίτι όπου άκουγε πολύ μουσική, αφού ο πατέρας του ήταν ερασιτέχνης βιολονίστας και η μητέρα του πιανίστα. Σαν παιδί ασχολήθηκε με το πιάνο, το βιολί, τη βιόλα, το βιολοντσέλο, καθώς επίσης ήταν μέλος σε μια χορωδία ενός καθεδρικού ναού όπου τραγουδούσε. Συχνά έπαιζε τσέλο στο κουαρτέτο του πατέρα του, ενώ σε ηλικία δεκαπέντε ετών συνέθεσε την πρώτη του οβερτούρα (overture).¹⁰ Το 1900 μπήκε στο Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης σπουδάζοντας μοντέρνες γλώσσες και την ίδια στιγμή μουσική στην Μουσική Ακαδημία FranzLiszt, παίρνοντας το δίπλωμά διδασκαλίας του το 1905. (Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 12). Επιπλέον, την ίδια χρονιά ξεκίνησε να πηγαίνει σε πολλά χωριά με φωνόγραφο και κατέγραφε παραδοσιακά τραγούδια. Ένα από τα μεγαλύτερα στοιχεία της τέχνης του ήταν οι καταγραφές λαϊκών τραγουδιών από πολλές χώρες από τους γηραιότερους και άρα την ρίζα των τραγουδιών αυτών.

⁹ΩδείοKodalyConservatory, <https://kodaly.gr/systima-kodaly/> , ανακτήθηκε 15/2/2025

¹⁰Dallas Symphony Orchestra, <https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/> ,ανακτήθηκε 15/2/2025

(Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 12)

Σαν παιδαγωγός ήταν σημαντικός για όλους, τόσο στους μαθητές του, όσο και στους συνθέτες και του δασκάλους, καθώς έπαιξε μεγάλο ρόλο στη διάδοση της μουσικής εκπαίδευσης στην Ουγγαρία.¹¹ Δέχθηκε μεγάλη επιρροή στη μουσική του από τα παραδοσιακά τραγούδια της Ουγγαρίας.

Για την γιορτή των πενήντα χρόνων της συνένωσης των πόλεων της Πέστης, της Βούδας και της Ομπούντα στη Βουδαπέστη το 1923 κλήθηκε να γράψει ένα έργο. Το έργο αυτό ήταν ένα ορατόριο, το οποίο λεγόταν *Palmus Hungarius*, υπήρξε το πρώτο έργο που του έφερε μεγάλη αναγνώριση μαζί με μια σειρά μεγάλη χορωδιακών έργων.¹² Η όπερά του *Hary Janos* και τα έργα του για ορχήστρα *Dances of Marosszek*, *Dances of Galanta* και το *Peacock Variations* ήταν η αιτία για να θεωρηθεί πλέον ως ένας μεγάλος συνθέτης. Επίσης, στα πλαίσια των πενήντα χρόνων της Συμφωνικής Ορχήστρας του Σικάγου έγραψε το κοντσέρτο του για ορχήστρα.¹³

Το 1940 γεννήθηκε η μεθοδολογία του Κόνταϊ μετά από προσπάθειες που ξεκίνησαν ήδη από το 1935 μέσω πολλών μεταρρυθμίσεων στην μουσική εκπαίδευση και βιβλίων όπου έγιναν η αιτία να αλλάξει ριζικά όλο το εκπαιδευτικό σύστημα. Όλα αυτά έγιναν σταδιακά με πυρήνα τον ίδιο τον Κόνταϊ και τις αρχές του από μια ομάδα ανθρώπων που δούλεψαν πάνω σε αυτό. Αυτό που κατάφερε ο Κόνταϊ ήταν να θέσει τις βάσεις για να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διδασκαλίας και από την προσχολική ηλικία μέχρι την ανώτατη μουσική εκπαίδευση μια φιλοσοφική προσέγγιση της μουσικής παιδείας. (Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 13).

Το πρώτο Μουσικό Δημοτικό Σχολείο στην πόλη Κέτσκεμετ το 1950 δημιουργήθηκε από τον ίδιο τον Κόνταϊ με το σύστημα διδασκαλίας να αλλάζει συνεχώς προς το καλύτερο με αποτέλεσμα η μεθοδολογία να διαδοθεί γρήγορα και να γίνει κομμάτι της κρατικής εκπαίδευσης. (Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 14).

---

¹¹Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Zoltan-Kodaly>, ανακτήθηκε 15/2/2025

¹²Dallas Symphony Orchestra, <https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/>, ανακτήθηκε 15/2/2025

¹³Dallas Symphony Orchestra, <https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/>, ανακτήθηκε 15/2/2025

Σε ηλικία εξήντα ετών ο Κόνταϊ συνταξιοδοτήθηκε και ξεκίνησε περιοδείες στην Αγγλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Σοβιετική Ένωση ως μαέστρος στα δικά του έργα. Κατέκτησε πολλά βραβεία και επαίνους, ενώ παράλληλα συνέχισε τις προσπάθειές του για την βελτίωση της μουσικής εκπαίδευσης στην Ουγγαρία γράφοντας συνθέσεις για παιδιά και χορωδίες ενηλίκων.¹⁴

2.2 – Σύστημα Kodaly

Η δημιουργία ενός συγκεκριμένου συστήματος δεν ήταν ο σκοπός του Zoltan Kodaly. Το ζητούμενο ήταν να καλυφθεί κάθε τι που αυτός διέκρινε ως “λειψό” στο μουσικό εκπαιδευτικό σύστημα στην Ουγγαρία¹⁵. Η “μέθοδος Kodaly” δημιουργήθηκε από τα θεμέλια και τις φιλοσοφικές απόψεις που ο ίδιος έθεσε.

Χωρίς να κάνει διακρίσεις ο Kodaly πίστευε ότι η μουσική ήταν κάτι που κάθε άνθρωπος μπορούσε να ασχοληθεί και να προσεγγίσει, καθώς επίσης και ότι αυτή βοηθά στην καλλιέργεια του ανθρώπου σε επίπεδο συναισθηματικό, διανοητικό και πνευματικό και άρα δεν μπορεί να χαρακτηριστεί κάποιος «ολοκληρωμένος» χωρίς την μουσική. Κύρια ζητούμενά του ήταν να έχουν όλοι πρόσβαση και να αγαπούν την μουσική, πράγμα που θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της κατανόησης και της μουσικής πράξης¹⁶. Επίσης, έδωσε μεγάλη έμφαση στο δημοτικό τραγούδι, διότι ήταν κάτι πολύ γνώριμο στον κόσμο, ειδικά μέσω των τραγουδιστικών παιχνιδιών, λέγοντας πως ακριβώς από αυτό το σημείο θα πρέπει να αρχίζει η μουσική εκπαίδευση¹⁷.

«Η προσέγγιση είναι παιδοκεντρική και βασίζεται στην διδασκαλία, τη μάθηση και την κατανόηση της μουσικής μέσα από την εμπειρία του τραγουδιού. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή της προσέγγισης είναι το κινητό ντο, οι ρυθμικές συλλαβές και η χειρονομική» (Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 18). Με κέντρο

¹⁴Dallas Symphony Orchestra <https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/>, ανακτήθηκε 15/2/2025

¹⁵Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 17

¹⁶Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 15

¹⁷Dallas Symphony Orchestra, <https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/>, ανακτήθηκε 22/2/2025

τον μαθητή σε όλη την διαδικασία της εκμάθησης ο Kodaly προσπαθεί να κερδίσει στο μέγιστο την συγκέντρωση και την προσοχή του¹⁸.

Όσον αφορά την διδασκαλία του οργάνου στα παιδιά, έλεγε πως δεν είναι δυνατόν να ξεκινάει χωρίς ταυτόχρονα να χτίζει και το τραγούδι, την μουσική καταγραφή και την ανάγνωση μαζί με την τεχνική του οργάνου, διότι είναι «σαν να χτίζεις στην άμμο»¹⁹. Θεωρούσε δηλαδή πως όπως ο άνθρωπος πρώτα μιλάει και μετά γράφει, έτσι και στη μουσική διδασκαλία θα πρέπει πρώτα να δίνεται έμφαση σε ό,τι ακούμε και ύστερα στην μουσική θεωρία. Το ανθρώπινο αυτί πρέπει να εκπαιδεύεται έτσι ώστε να μπορεί να αποκωδικοποιεί όσα ακούσει χωρίς να έχει την βοήθεια της σημειογραφίας²⁰.

Στη συνέχεια, βασικό εργαλείο και θεμέλιο είναι η ανθρώπινη φωνή, το τραγούδι, στο σύστημα Kodaly. Δεν υπάρχει κάτι πιο κοντινό και οικείο στοιχείο από την φωνή. Επομένως, αυτό την κάνει το καλύτερο δυνατό μέσο για την μουσική εκπαίδευση. Μέσω αυτής μπορούμε να αποφύγουμε πιθανές δυσκολίες που μπορεί να δημιουργηθούν με την πρακτική ενός οργάνου και ταυτόχρονα αναπτύσσουμε πολύ την ακοή²¹.

«Μουσικοπαιδαγωγικό σύστημα Kodaly ονομάζεται το σύνολο των μουσικοπαιδαγωγικών αρχών και μεθόδων που εφαρμόστηκε συστηματικά σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες της Ουγγαρίας υπό την καθοδήγηση του ZoltanKodaly μετά το 1945»²². Κύρια χαρακτηριστικά αυτού αρχικά είναι πως η μουσική αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα και άρα πρέπει η κοινωνία να παρέχει πρόσβαση σε κάθε πολίτη οποιασδήποτε ηλικίας συστηματικά και οργανωμένα. Η μουσική εκπαίδευση θα πρέπει να ξεκινά όσο το δυνατόν στην μικρότερη ηλικία και δίνοντας έμφαση στο τραγούδι και την ακοή. Έπειτα ακολουθεί η μουσική ανάγνωση και γραφή μέσω της μουσικής παράδοσης του τόπου με τα καλύτερα δυνατά ποιοτικά ακούσματα. Με βάση όλων αυτών προκύπτει πως οι δάσκαλοι μουσικής θα πρέπει να έχουν πολύ υψηλό επίπεδο γνώσης και ως μουσικοί και ως παιδαγωγοί. Τα

¹⁸ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 19

¹⁹ ΩδείοKodalyConservatory, <https://kodaly.gr/departments/moysiki-gia-mikres-ilikies/moysiki-theoria-kai-solfez-me-vasi-to-systima-kodaly/> , ανακτήθηκε 26/2/2025

²⁰ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 26

²¹ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 15-16

²² ΩδείοKodaly Conservatory, <https://kodaly.gr/systima-kodaly/> , ανακτήθηκε27/2/2025

εργαλεία του συστήματος όπως προαναφέραμε είναι η φωνή, η χειρονομιακή, το κινητό ντο, οι ρυθμικές συλλαβές, οι ρυθμική σημειογραφία και η στυλιστική ανάλυση.²³

2.3 – GezaSzilvay–Βιογραφικό

Ο GezaSzilvayγεννήθηκε στη Βουδαπέστη το 1943. Μεγάλωσε σε μία μουσική οικογένεια με τον πατέρα του να είναι τσελίστας όπως και ο μεγαλύτερός του αδερφός εξίσου. Ο Gezaξεκίνησε σε ηλικία περίπου έξι ετών βιολί. Από μικρή ηλικία αυτός και ο αδερφός του τραγουδούσαν στο σχολείο καθημερινά. Το 1950, λόγω του κουμμουνισμού στην Ουγγαρία, η κατάσταση ήταν τρομακτική με την μουσική και το τραγούδι να αποτελεί καταφύγιο για τα δύο αδέρφια.²⁴

Σπούδασεβιολί στοBelaBartokConservatoryκαιστηνLisztMusicAcademyαπό όπου και αποφοίτησε το 1966. Επιπλέον, σπούδασε νομικά και πολιτικές επιστήμες στο ELTEUniversityστην Ουγγαρία και πήρε το διδακτορικό του το 1970.²⁵

Δούλεψε ως βιολονίστας στη Συμφωνική Ορχήστρα της Βουδαπέστης, καθώς επίσης δίδασκε βιολί και μουσική δωματίου στην ουγγρική τηλεόραση και στην παιδική χορωδία του ραδιοφώνου.²⁶

Μετά από μια συναυλία με τον αδερφό του Csaba και το κουαρτέτο στο Ελσίνκι, τα δύο αδέρφια πήραν άδεια διαμονής στη Φιλανδία για δεκαοχτώ μήνες. Η παραμονή αυτή πήρε παράταση και ξεκίνησε η διδασκαλία τους: «Μπορέσαμε να ενθαρρύνουμε και να καλλιεργήσουμε μερικούς υπέροχους παίκτες. Μας άρεσε αυτό και έτσι ξεκίνησε η δύσκολη διαδικασία να μείνουμε σε ξένη χώρα. Η ουγγρική κυβέρνηση έπαιρνε το 12% του εισοδήματός μας αλλά δεν μας πείραζε γιατί είχαμε λάβει ποιοτική εκπαίδευση στην αγαπημένη μας χώρα.

²³ ΩδείοKodalyConservatory, <https://kodaly.gr/systima-kodaly/> , ανακτήθηκε 27/2/2025

²⁴ Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 2/3/2025

²⁵ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 27

²⁶ MusicTeacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 2/3/2025

Μείναμε στη Φιλανδία γιατί απολαύσαμε την δουλειά μας».²⁷

Ο Geza έγινε δάσκαλος στο Μουσικό Ινστιτούτο του Ανατολικού Ελσίνκι και αργότερα έγινε διευθυντής του, ενώ το 1988 ίδρυσε ένα δημοτικό σχολείο με τα παιδιά να έρχονται σε καθημερινή βάση σε επαφή με τη μουσική.²⁸

Τα δύο αδέρφια, Geza και Csaba, είναι οι δημιουργοί της διεθνούς φήμης επιτυχημένης μεθόδου “Colourstrings” στις αρχές της δεκαετίας του 1970, η οποία είναι βασισμένη στις αρχές του Zoltan Kodaly και έχουν λάβει βραβεία και αναγνώριση για αυτήν.²⁹

2.4 – Σύστημα *Colourstrings*

Το 1970 μετά τον γάμο του Geza Szilvay, η γυναίκα του έμεινε έγκυος, πράγμα που τον έβαλε σε σκέψεις, όπως λέει και ο ίδιος «Όποτε έπαιζα βιολί, το παιδί κλωτσούσε στην κοιλιά της γυναίκας μου. Θυμήθηκα αυτό που είχε πει ο Kodaly ότι η μουσική εκπαίδευση ξεκινάει εννιά μήνες πριν την γέννηση ενός παιδιού. Σαν μελλοντικός πατέρας άρχισα να σκέφτομαι το μουσικό μέλλον του μελλοντικού παιδιού μας και σχεδίασα έναν τρόπο να την διδάξω όταν θα ήταν τεσσάρων – πέντε ετών και έγραψα το πρώτο βιβλίο (43 σελίδες) από αυτό που έγινε “Colourstrings Book A”»

Με επιρροή από τα “πολύχρωμα και μαγικά” βιβλία για παιδιά ξεκίνησαν οι πρώτες δοκιμές στους Φιλανδούς μαθητές του, πράγμα που έφερε τα καλύτερα αποτελέσματα με την φιλανδική τηλεόραση και το ραδιόφωνο να θέλουν να μεταδώσουν την προσέγγιση. Για τα επόμενα σαράντα πέντε χρόνια, ο Geza και ο αδερφός του ανέδειξαν πάρα πολλούς επαγγελματίες μουσικούς και δασκάλους.³⁰

Σε σχέση με τις άλλες μεθόδους, η μέθοδος Colourstrings φέρνει πιο αργά αποτελέσματα, αλλά η μάθηση γίνεται με πιο ασφαλή και

---

²⁷Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 2/3/2025

²⁸Music Teacher magazine <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 2/3/2025

²⁹Nycos, <https://www.nycos.co.uk/kodaly-summer-school/geza-szilvay/> , ανακτήθηκε 2/3/2025

³⁰Music teacher magazine <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 6/3/2025

ισορροπημένο τρόπο για το παιδί. Η εκπαίδευση γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να αναπτύξουν μια βαθιά σχέση με τη μουσική. Ο Geza είχε την ανησυχία για τα παιδιά τα οποία εκπαιδεύονται με ορολογίες των δασκάλων και των γονιών τους και φέρονται ως παιδιά που καταφέρνουν σε πολύ μικρή ηλικία να παίζουν πολύ μεγάλα και δύσκολα κοντσέρτα, ο ίδιος συμπληρώνει «Η ενόργανη τεχνική είναι αρκετά εύκολη στη διδασκαλία και ένα παιδί με καλό συντονισμό μπορεί να μάθει γρήγορα αντιγράφωντας. Αλλά σε τέτοιες περιπτώσεις η συναισθηματική και πνευματική ικανότητα του παιδιού υστερεί και αυτό οδηγεί σε μεγάλα προβλήματα». Το παιδί πρέπει να είναι το επίκεντρο και όχι το όργανο. Συνεχίζει λέγοντας πως το όργανο θα πρέπει να “δαμάζεται” για να ταιριάζει στο παιδί και όχι αντίστροφα, πως σε κάθε παιδί θα πρέπει να παρέχεται όλη η εκπαίδευση που θα χρειαζόταν για να γίνει επαγγελματίας και τέλος πως η διδασκαλία της μουσικής δεν πρέπει να παραμένει στην μίμηση, αλλά να είναι πολυπρισματική,³¹ ώστε το παιδί να έχει μεγάλη εκτίμηση για την μουσική ακόμα και αν σταματήσει να παίζει το όργανο ως έφηβος. Τα Colourstrings είναι μια παιδοκεντρική προσέγγιση διδασκαλίας βιολιού για αρχάριους, για παιδιά έως και εννέα ετών, που όμως μπορεί να εξελιχθεί και η ύλη τους να χρησιμοποιηθεί ακόμα και από φοιτητές πανεπιστημιακού επιπέδου με πολλές σελίδες με πλούσιο υλικό για όλους. Τα βιβλία χωρίζονται σε μαθητικά και σε βιβλία του δασκάλου (teacher’s book) τα οποία είναι κάτι σαν το λεξικό των δασκάλων του βιολιού.³²

Οι περισσότεροι μέθοδοι εκμάθησης βιολιού είναι πιο γρήγορες, τα Colourstrings είναι αργά αλλά δίνουν την δυνατότητα στα παιδιά όλων των ικανοτήτων να μάθουν και να εξελιχθούν εξίσου με το ταλέντο τους σε ένα πολύ υψηλό επίπεδο όσο χρειάζονται. Μεγάλο εργαλείο, αλλά και ίσως το μυστικό της επιτυχίας, είναι το τραγούδι, διότι είναι το πρώτο μουσικό όργανο του ανθρώπου.³³

Όλα αυτά είναι λόγια που έχει πει ο ίδιος ο Geza Szilvay σε συνέντευξή

---

³¹Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> , ανακτήθηκε 6/3/2025

³²Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> ,ανακτήθηκε 6/3/2025

³³Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> ,ανακτήθηκε 6/3/2025

του καθώς επίσης και πως «Είμαι τυχερός που μπόρεσα να συνεργαστώ με τον αδερφό μου γιατί χωρίς αυτόν αυτά τα αποτελέσματα θα ήταν αδύνατα. Χρησιμοποιώ τα λόγια του Suzuki όταν λέω ότι “αναθρέφουμε” εκατοντάδες παιδιά».³⁴

Σχετικά με το βιολί αναφέρει ότι το βιολί δεν είναι από την φύση του εύκολο στο “στήσιμο” (κράτημα) και για αυτόν τον λόγο θα πρέπει να προσαρμοστούν τα χέρια του παιδιού σε αυτό, ώστε να είναι άνετα και πρακτικά κατά την εκτέλεση. Επίσης, δεν θεωρεί κακό το να αγγίζουμε τα δάχτυλα και τα μπράτσα του παιδιού προκειμένου να βοηθηθεί όσο περισσότερο γίνεται.³⁵ Συνεχίζει λέγοντας «πρόκειται για την μέθοδο Kodaly προσαρμοσμένη για το βιολί μόνο με την εξής εξαίρεση: δίνουμε στο παιδί το βιολί πριν αυτό μάθει να διαβάσει και να γράφει μουσική» (Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ.29, από Mitchell B. StringTeachingplusKodalyequalsColourstrings, AmericanStringTeacher, σελ. 73-77).

Οι βασικές αρχές της μεθόδου Colourstrings ξεκινούν από την άποψη ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα στη μουσική εκπαίδευση, έπειτα ότι η μουσική συμβάλλει στην ολοκλήρωση ενός ανθρώπου, ειδικά τα πρώτα χρόνια της ζωής του, πως πρέπει η οικογένεια να έχει ενεργό ρόλο στην μουσική εκπαίδευση του ατόμου και τέλος ότι όλοι πρέπει να χαίρονται την μουσική και την διδασκαλίας της.³⁶

Στη μέθοδο Colourstrings, στα βιβλία ABC, οι χορδές του βιολιού αποκτούν η κάθε μία το δικό της χρώμα και τον δικό της “χαρακτήρα” (αρκούδα, μπαμπάς, μαμά και πουλάκι). Στα πρώτα στάδια η ανάγνωση της μουσικής γίνεται χρησιμοποιώντας τα χρώματα σε συνδυασμό με μελωδικές γραμμές εικόνων (σκίτσων). Γίνεται σταδιακή ανάπτυξη στην ακοή και την οπτική επαφή. Σαν εργαλείο για όλα αυτά χρησιμοποιείται το κινητό Ντο, το οποίο αργότερα αντικαθίσταται από την απόλυτη και ακριβή ορολογία ονομάτων και χτύπων.³⁷

Τόσο οι βασικές αρχές του Kodaly, όσο και η μέθοδος Colourstrings είναι παιδοκεντρικές. Φέρνουν την μουσική στον μαθητή και όχι το

³⁴ Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> ,ανακτήθηκε 6/3/2025

³⁵ Music Teacher magazine, <https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method> ,ανακτήθηκε 6/3/2025

³⁶ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 28

³⁷ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 30

αντίστροφο. Οι δύο συνθέτες και οι μέθοδοί τους λένε χαρακτηριστικά ότι η μάθηση ξεκινάει υποσυνείδητα, μετά ημι-συνειδητά και τέλος καταλήγουμε στην πλήρη κατανόηση της μουσικής. Επιπλέον, ένα ακόμη κοινό σημείο μεταξύ των δυο μεθόδων είναι η αγάπη και η εκτίμηση για την μουσική, η οποία έρχεται με τα μαθήματα που είναι σχεδιασμένα ώστε να δίνουν χαρά και απόλαυση στους μαθητές με δύο ακόμα εργαλεία, τα τραγούδια και ο χορός.³⁸

«Και οι δύο παιδαγωγοί στοχεύουν σε μια ενεργή μουσική εμπειρία πέρα από την απλή εμπέδωση μουσικών ορισμών. Δηλαδή, δεν στοχεύουν μέσω των μεθόδων τους να δημιουργήσουν απλούς εκτελεστές μουσικών έργων, αλλά ευφυείς μουσικούς που θα αντιλαμβάνονται την τέχνη». Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η χρήση υψηλής ποιότητας μουσικής για την επίτευξη των στόχων που θέτουν.³⁹ Η μουσική ξεκινά με μικρά κομμάτια που έχουν λίγες νότες και μικρή μελωδική γραμμή με τη χρήση του κινητού Ντο, τις ρυθμικές συλλαβές και την χειρονομική.⁴⁰

Τέλος, όλα τα σκίτσα και οι ζωγραφιές που υπάρχουν στα βιβλία δείχνουν την ταχύτητα, τον ρυθμό, τα διαστήματα και όλες τις άλλες μουσικές έννοιες και τεχνικές, πάντα με πρόθεση να απλοποιηθούν όσο γίνεται οι περίπλοκες μουσικές σημειογραφίες για τους μαθητές.⁴¹

Κεφάλαιο 3^ο – Η μεθοδολογία Colourstringsστην ποντιακή λύρα

3.1 – Η ποντιακή λύρα ως όργανο μεταφοράς

Η ποντιακή λύρα είναι ένα μουσικό όργανο με μεγάλες μουσικές δυνατότητες. Μία από αυτές είναι ο τρόπος κουρδίσματός της, ο οποίος μπορεί να αλλάζει και να καλύπτει οποιοδήποτε τονικό ύψος ζητηθεί. Με βάση τους τρεις τύπους λύρας που υπάρχουν (Ζιλ – για τους

---

³⁸ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 33

³⁹ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 33

⁴⁰ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 34

⁴¹ Κωνσταντίνος Καρανδινός, 2014, σελ. 34

υψηλούς τόνους, Ζιλοκάπανο – για τους μεσαίους τόνους και Καπάν – για τους χαμηλούς τόνους) η ποντιακή λύρα προσαρμόζει το κούρδισμά της προκειμένου να “ταιριάξει” στην εκάστοτε συνθήκη που της ζητηθεί, κυρίως όταν πρέπει να συνοδεύσει κάποιον τραγουδιστή. Το κούρδισμα αλλάζει με την πρώτη χορδή (αυτή που είναι τονικά υψηλότερη) να αποτελεί την βάση, η οποία δίνει και το “όνομα” στο κούρδισμα (π.χ. Λα, Ντο, Σολ κλπ.), ενώ τα δάχτυλα δεν αλλάζουν τα πατήματά τους, με κάποιες εξαιρέσεις σε ορισμένες περιπτώσεις όπου γίνονται transportείτε στην τρίτη θέση κυρίως, είτε με εναλλαγές στην πρώτη θέση όπου η μελωδία παίζεται όπως λέμε από τα “ζίλια” (ψηλά) ή από τα “καπάνια” (χαμηλά) χωρίς να αλλάξει το κούρδισμα από τα κλειδιά. Το κούρδισμά της είναι κατά τέταρτες καθαρές. «Η ποντιακή λύρα είναι ο βασικός συνοδός του τραγουδιού στην ποντιακή λαϊκή μουσική παράδοση» (Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 10). Με αυτόν τον τρόπο η λύρα προσπαθεί να μιμηθεί την ανθρώπινη φωνή με τους κυματισμούς, τα γυρίσματα και τους καλλωπισμούς της. (Μιχάλης Καλιοντζίδης, 2008, σελ. 10). Με βάση όλα αυτά τα δεδομένα προκύπτει πως η ποντιακή λύρα είναι ένα όργανο μεταφοράς με πάρα πολλές μουσικές δυνατότητες, το οποίο επιπλέον ταιριάζει σχεδόν απόλυτα στο σύστημα Kodaly και στην μεθοδολογία “Colourstrings”.

3.2 – Η ανάγκη για μια νέα παιδοκεντρική προσέγγιση

Συγκεντρώνοντας όλες αυτές τις πληροφορίες καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η δημιουργία μια νέας παιδοκεντρικής διδασκαλίας για τις μικρότερες ηλικίες είναι αναγκαία. Η διδασκαλία της ποντιακής λύρας θα μπορεί να ξεκινάει ήδη από την ηλικία των τριών ετών χωρίς κανένα πρόβλημα. Με τον όρο “παιδοκεντρική” εννοούμε πως το κέντρο όλης της διδασκαλίας είναι το παιδί και οι εκάστοτε ανάγκες του. Στόχος είναι η καλύτερη δυνατή συνθήκη για μάθηση, στο καλύτερο δυνατόν περιβάλλον.

Συνδυάζοντας τα κοινά στοιχεία της μεθόδου της μέχρι τώρα διδασκαλίας και της μεθοδολογίας “Colourstrings” τα παιδιά θα έχουν πρόσβαση σε μια, όσο το δυνατόν περισσότερο, πλήρη διδασκαλία, η οποία θα καλύπτει τόσο τα θεωρητικά, όσο και τα τεχνικά ζητήματα και

τις ανάγκες των παιδιών χωρίς να “πολεμά” η μία την άλλη, αλλά πάντα αρμονικά και συνδυαστικά και των δύο. Με αυτόν τον τρόπο οι πληροφορίες θα καλύπτουν τόσο τα θεωρητικά, όσο και τις τεχνικές απαιτήσεις του οργάνου με όμορφο και παιγνιώδη τρόπο.

Και οι δύο προσεγγίσεις είναι βιωματικές και με αυτόν τον τρόπο του συνδυασμού των “Colourstrings” τα παιδιά θα μπορούν να ξεκινούν την εκμάθηση από την ηλικία των τριών ετών και όχι από των επτά που ήταν μέχρι τώρα.

Όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω από τον ίδιο τον δημιουργό των Colourstrings, GezaSzilvay, η μεθοδολογία αυτή είναι πιο αργή αλλά ασφαλής, πλήρως φιλική για το παιδί και δεν “πιέζει” τα αποτελέσματα, αντιθέτως τα αφήνει να φανερωθούν από μόνα τους μακροπρόθεσμα χτίζοντας έτσι στο μέγιστο την τεχνική του οργάνου σαν να ήταν “προέκταση” των χεριών τους. Με αυτούς τους τρόπους θέτονται γερά “θεμέλια” στην διδασκαλία της ποντιακής λύρας, αλλά και εξίσου στην θεωρία της μουσικής με μακροπρόθεσμα και “ασφαλή” αποτελέσματα.

Παράλληλα με όλα αυτά, τα παιδιά αποκτούν πρόσβαση και στο τραγούδι, αφού η φωνή είναι το πρώτο μουσικό όργανο του ανθρώπου, πράγμα που τα Colourstrings “εκμεταλλεύονται” στο μέγιστο και φυσικά με αυτόν τον τρόπο υπάρχει πολυπρισματική εκπαίδευση στα παιδιά. Επιπλέον, δεν θα μπορούσε να λείπει και η εκτέλεση μουσικής μαζί με άλλους είτε σε μικρά σύνολα μουσικής, είτε και σε μορφή “ντουέτου”. Τα παιδιά έρχονται σε μουσική επαφή σχεδόν αμέσως και “καλούνται” να “συνυπάρξουν” μουσικά χτίζοντας μια όμορφη και αρμονική σχέση. Μαθαίνουν να μετρούν, να συνεργάζονται, να ακούνε ο ένας τον άλλον και να “αναπνέουν” μαζί.

Όλα αυτά συμβάλλουν στην εξέλιξη και την δημιουργικότητα των μαθητών με, όσο το δυνατόν, τις καταλληλότερες συνθήκες ώστε να τεθούν γερά και πολυπρισματικά θεμέλια, τα οποία θα “ανθίζουν” ολοένα και περισσότερο μακροπρόθεσμα και θα τους συνοδεύουν για μια ζωή, ακόμη κι αν σταματήσουν την ενασχόλησή τους με το όργανο αργότερα.

3.3 –Κοινά στοιχεία μεταξύ λύρας και βιολιού στην μέθοδο

Εξετάζοντας τα κοινά στοιχεία που υπάρχουν στην μέθοδο μεταξύ λύρας και βιολιού καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως υπάρχουν πάρα πολλές ομοιότητες, παρόλο που ίσως να φαίνεται παράξενο. Οι ομοιότητες αυτές είναι τόσο πρακτικές, όσο και θεωρητικές. Ας τις δούμε αναλυτικά:

Ξεκινώντας με την πρώτη ομοιότητα βλέπουμε πως έχουν διατηρηθεί τα ίδια χρώματα (πράσινο, κόκκινο, μπλε) για τις χορδές. Η πράσινη για την πιο χαμηλή τονικά (Σολ για το βιολί, στην λύρα αλλάζει ανάλογα το κούρδισμα), η κόκκινη για την μεσαία (Ρε στο βιολί, στην λύρα αλλάζει ανάλογα το κούρδισμα) και η μπλε για την ψηλή (Λα στο βιολί, στην λύρα αλλάζει ανάλογα το κούρδισμα). Τα χρώματα εκτός από την χαρούμενη ατμόσφαιρα που προσφέρουν, λειτουργικά είναι πολύ βοηθητικά καθώς μπορούμε εύκολα να ξεχωρίζουμε τις χορδές με έναν παιγνιώδη τρόπο. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν αυτά τα χρώματα και δεν επιλέχθηκε το κίτρινο είναι πως είναι νότες (τα κούρδισματα) είναι πιο κοντά στις εκάστοτε νότες του βιολιού, ενώ το κίτρινο χρώμα (η νότα Μι για το βιολί) αντιπροσωπεύει μια αρκετά υψηλή νότα για την λύρα, εκτός κάποιων εξαιρέσεων και τις τετράχορδες λύρες όπου εκεί τα πράγματα αλλάζουν.

Δεύτερη ομοιότητα είναι οι ρυθμοί, τα ρυθμικά στοιχεία. Στα βιβλία αυτά γίνεται η χρήση των ρυθμικών συλλαβών όπου κάνουν πιο εύκολη την μάθηση του ρυθμού. Οι συλλαβές αυτές είναι οι ίδιες που χρησιμοποιούνται και για το βιολί, π.χ. “Τα” για το τέταρτο, “Τί-τι” για τα δύο όγδοα και “Τα-α” για το μισό. Η μόνη διαφορά εδώ είναι ότι η χρήση των πιο “περίπλοκων” ρυθμικών συλλαβών γίνεται πιο νωρίς λόγω των απαιτήσεων της ποντιακής μουσικής, π.χ. “Τίμ – ρι” για το όγδοο παρεστιγμένο με δέκατο έκτο κλπ.

Τρίτη ομοιότητα είναι το τραγούδι, όπου σε όλη την διάρκεια των βιβλίων του βιολιού ο μαθητής καλείται να τραγουδάει πρώτα όλες τις

ασκήσεις και τα τραγούδια πριν τα παίξει. Το τραγούδι γίνεται το “κλειδί” για την εκπαίδευση των παιδιών, πράγμα που φαίνεται και από τα αποτελέσματα. Αυτό το στοιχείο παραμένει κοινό και στο βιβλίο της λύρας, πράγμα που ωφελεί τα παιδιά στον μέγιστο βαθμό και τα προετοιμάζει για αργότερα είτε στο να τραγουδούν μόνα τους κατά την διάρκεια του παιχνιδιού της λύρας, είτε στο να εξοικειωθούν με το τραγούδι και έτσι να μπορούν εύκολα να συνοδεύσουν κάποιον τραγουδιστή, πέραν της εξέλιξης της ακοής τους κλπ.

Τέταρτο κοινό στοιχείο είναι η χρήση των αρμονικών και το pizzicatoto του αριστερού χεριού. Με αυτούς τους τρόπους τα παιδιά “αποφεύγουν” τα φάλτσα, γίνεται πιο εύκολη η εκπαίδευση του αφτιού και επιπλέον γίνεται πιο ομαλή μετάβαση στις αλλαγές θέσεων σχεδόν αμέσως, πράγμα που δίνει μεγάλη ελευθερία στο παιδί. Με την χρήση του pizzicatoto του αριστερού χεριού γίνεται η “ενεργοποίηση” των δαχτύλων σε ένα πρώιμο στάδιο ώστε αργότερα, που θα έχουν εξοικειωθεί οι μαθητές, να έρθει πιο φυσικά το πάτημά τους κατά το παίξιμο. Όλο αυτό είναι μια καινοτομία για την εκμάθηση της ποντιακής λύρας, όπου μέχρι τώρα δεν έχει ενταχθεί στην εκμάθηση, αλλά και στο παίξιμο δεν θα γίνει χρήση από τους οργανοπαίκτες (πάλι με κάποιες εξαιρέσεις), η χρήση των αρμονικών και το pizzicato του αριστερού χεριού. Επίσης, λόγω της ιδιαιτερότητας της ποντιακής λύρας, έτσι και ορισμένοι αρμονικοί είναι σε ενδιάμεσα σημεία στις χορδές ανάλογα με το πάτημα και αυτό που έχει ζητηθεί.

Πέμπτο κοινό στοιχείο είναι η χρήση του κινητού Ντο (σχετικό σολφα) όπου στο βιολί γίνεται προσαρμογή και κάθε ανοιχτή χορδή ονομάζεται “Ντο”, κάπως έτσι είναι και στην λύρα όμως με μια μικρή διαφοροποίηση. Επειδή η λύρα, αρχικά, είναι όργανο μεταφοράς και έπειτα παίζει σχεδόν πάντα διπλόχορδα, δεν ονομάζουμε κάθε ανοιχτή χορδή ως “Ντο” αλλά γίνεται προσαρμογή σαν να ήταν η λύρα κουρδισμένη σε κούρδισμα Λα⁴² (άρα Λα – Μι – Σι κούρδισμα) και έτσι τα πατήματα παίρνουν τις ανάλογες ονομασίες χωρίς να αλλάζει το κούρδισμα, π.χ. στην Τρίτη χορδή (στην πιο χαμηλή τονικά και άρα βάσει του κούρδισματος Λα έχουμε την νότα “Σι” κάτω από το πεντάγραμμα) το πρώτο δάχτυλο που πατάει μονόχορδα λέγεται

---

⁴²Βλ. Προηγούμενα κεφάλαια

ΠΑΝΤΑ “Ντο”. Αντίστοιχα ακολουθούν και οι άλλες νότες με την κάθε μία να έχει την ιδιαιτερότητάς της. Επομένως, η ποντιακή λύρα από μόνη της, από την φύση της, είναι όργανο που χρησιμοποιεί το κινητό Ντο και άρα ταιριάζει απόλυτα με το σύστημα του σχετικού σολφα στο βιολί.

Έκτο κοινό στοιχείο είναι η χρήση της παράδοσης του τόπου τους στα πρώτα τους βήματα. Στο βιβλίο της λύρας διατηρήθηκαν τα τραγούδια που υπάρχουν στο βιβλίο του βιολιού με κάποιες προσθήκες παραδοσιακών ποντιακών τραγουδιών και συγκεκριμένα στις σελίδες 44,45,46 όπου επιλέχθηκαν αποσπάσματα από τα τραγούδια “Κανάρ για αμάν”, “Σεράντα μήλα”, Τρυγώνα Τραπεζούντας” και “Κατίρκαγια” (το τελευταίο με μία μικρή δική μου συνοδεία για να αποδοθεί στη μορφή ντουέτου). Η χρήση της τοπικής παράδοσης του κάθε τόπου, εκτός του ότι ανοίγει μεγάλους ορίζοντες στα παιδιά, ταυτόχρονα λόγω της οικειότητας των τραγουδιών αυτών γίνεται πιο εύκολη η διδασκαλία τόσο της τεχνικής, όσο και της απόδοσης των εκάστοτε τραγουδιών.

Έβδομο και τελευταίο κοινό στοιχείο είναι η επανάληψη. Κάθε μουσική έννοια, μοτίβο, τραγούδι, κανόνας ή και τεχνική επαναλαμβάνονται προκειμένου να γίνουν οικεία στα παιδιά χωρίς να τα κουράζει ή να τα κάνει να βαριούνται λόγω της ευρηματικότητάς τους.

Τέλος, βλέπουμε τις διαφορές και τις ομοιότητες στα δύο αυτά βιβλία και τις προσεγγίσεις. Τα βιβλία έχουν κοινή πορεία, μοιάζουν πάρα πολύ, ακόμα και στην χρήση των ονομάτων και συμβολισμών της πορείας του δοξαριού (δεξιά *tire*– αριστερά *rousse*). Όμως λόγω της φύσης του οργάνου προστέθηκαν και σελίδες που επικεντρώνονται και αποσκοπούν στην εκμάθηση της διπλοχορδίας με μία μικρή επιπλέον αχνή χρωματιστή γραμμή στα σημεία που απαιτείται η διπλοχορδία.

3.4 – Σύστημα *Colourstrings* προσαρμοσμένο στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας

Στο παρακάτω κεφάλαιο θα γίνει μια παρουσίαση του βιβλίου “*Rontic Lyra ABC*”, το οποίο είναι το σύστημα *Colourstrings* προσαρμοσμένο στην εκμάθηση της ποντιακής λύρας. Θα παρουσιαστεί το βιβλίο “του μαθητή” και θα αναλύεται η κάθε μια σελίδα σαν να υπάρχει παράλληλα και το βιβλίο “του δασκάλου” με επεξήγηση στην κάθε μια σελίδα για τα ωφέλει, τους τρόπους παιξίματος, το πώς και το γιατί. Προτού όμως γίνει αυτό πρέπει να αναφερθούν κάποιες έννοιες για το πως λειτουργεί το βιβλίο, τι ιδιαιτερότητες έχει και την φιλοσοφία που ακολουθεί όπως προαναφέρονται και στο αντίστοιχο *Teachers Book* του *Violin ABC* των *Colourstrings*, όπου και αποτέλεσε πηγή έμπνευσης καθώς πολύ υλικό από το βιβλίο αυτό χρησιμοποιήθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό σχεδόν οριακά αυτούσιο. Έτσι λοιπόν έχουμε τα εξής:

Όπως και στο προηγούμενο κεφάλαιο έτσι και εδώ έχουμε τα χρώματα. Η μεθοδολογία *Colourstrings* δίνει έμφαση στα χρώματα, όλο το βιβλίο είναι χρωματιστό, γιατί όπως λέει και ο ίδιο ο Geza Szilvay, τα παιδιά προτιμούν τα χρώματα από το απλό μαύρο. Μέσω των χρωμάτων η διδασκαλία γίνεται ευκολότερη, πιο διασκεδαστική και μεγαλύτερης διάρκειας, αφού το ενδιαφέρον των παιδιών είναι μεγαλύτερο λόγω αυτών.⁴³

Όσον αφορά τα ρυθμικά στοιχεία, έχουμε τις πρώτες και πιο εύκολες όπως αυτή του τετάρτου (Τα), του μισού (Τά-α), των δύο ογδών (Τί-τι) και της παύσης τετάρτου (Σού ή αλλιώς Σσος) πηγαίνοντας τα παιδιά βήμα-βήμα χωρίς δυσκολίες. Η μόνη διαφορά με την λύρα είναι ότι εμφανίζονται πιο νωρίς τα πιο περίπλοκα ρυθμικά στοιχεία, όμως σε αυτό το πρώτο βιβλίο αυτό δεν μας απασχολεί. Αυτές οι συλλαβές μπορούν να ακολουθούν τα παιδιά εφ' όρου ζωής, αφού είναι εύχρηστες, όμορφες και λειτουργικές.

Το τραγούδι είναι το επόμενο στοιχείο. Με βάση την αρχή πως το παιδί πριν μιλήσει, τραγουδάει, έτσι και στα *Colourstrings* δίνεται μεγάλη έμφαση στο τραγούδι, αφού οι μαθητές θα πρέπει πρώτα να

---

⁴³Geza Szilvay, *Violin ABC Handbook for Teachers and Parents*, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 1

τραγουδούν τις ασκήσει και τα τραγούδια με λόγια, σολφέζ ή τα ρυθμικά ονόματα και μετά να τα παίζουν. Τα τραγούδια που δίνονται με λόγια είναι αυτά που δημοσιεύτηκαν στα βιβλία «Colourstrings Music Kindergarten», αλλά παρόλα αυτά οι δάσκαλοι και οι μαθητές μπορούν να βάλουν τα δικά τους λόγια.⁴⁴

Στην τεχνική του οργάνου εισάγεται μια νέα οπτική για την ποντιακή λύρα και αυτή είναι η χρήση των αρμονικών και το pizzicato του αριστερού χεριού. Αυτή η προσθήκη γίνεται για να βοηθηθούν οι αρχάριοι μαθητές στην ακοή (αρμονικοί) και στο πάτημα των δαχτύλων (pizzicato). Το pizzicato του αριστερού χεριού γίνεται από το πρώτο κίολας μάθημα και εκτελείται με όλα τα δάχτυλα και γίνεται αριθμημένα, π.χ. pizzicato με 2^ο δάχτυλο.

Η ολοκληρωμένη διδασκαλία που παρέχεται από τον δάσκαλο στο παιδί δεν αφορά μόνο την τεχνική της ποντιακής λύρας αλλά και την ακοή (σολφέζ), την θεωρία της μουσικής και την ανάπτυξη των συναισθημάτων του παιδιού και όλα αυτά μαζί. Όλα αυτά θα πρέπει να διακατέχονται από ισορροπία και να εισάγεται ένα καινούριο στοιχείο τη φορά. Όταν θέλουμε να εισάγουμε κάποιο καινούριο στοιχείο θα πρέπει να γίνεται με όσο το δυνατόν περισσότερες αισθήσεις είναι δυνατόν, διότι ό,τι γίνεται αντιληπτό με δύο ή και παραπάνω αισθήσεις ταυτόχρονα προσφέρει την καλύτερη δυνατή κατανόηση.⁴⁵

Η προσέγγιση είναι παιδοκεντρική και αυτό φαίνεται. Όσον αφορά την εισαγωγή του πενταγράμμου αυτή γίνεται σταδιακά και σχεδόν φυσικά. Ξεκινάει χωρίς γραμμή, εισάγεται η πρώτη, η δεύτερη, μετά προχωράμε στις δύο γραμμές μέσα στο πεντάγραμμο φτάνοντας στο τέλος στο κανονικό πεντάγραμμο. Αυτά τα στοιχεία δεν έρχονται σε αντίφαση με την συμβατική σημειογραφία, αλλά εξελίσσονται φυσικά σε αυτό.

Τα Colourstrings χρησιμοποιούν το κινητό Ντο (σχετικό σολφα) και τους αρμονικούς πράγμα που βοηθάει τον μαθητή να αποκτά άμεση πρόσβαση σε όλη την ταστιέρα από τα πρώτα κίολας βήματα. Δεν

---

⁴⁴Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 1

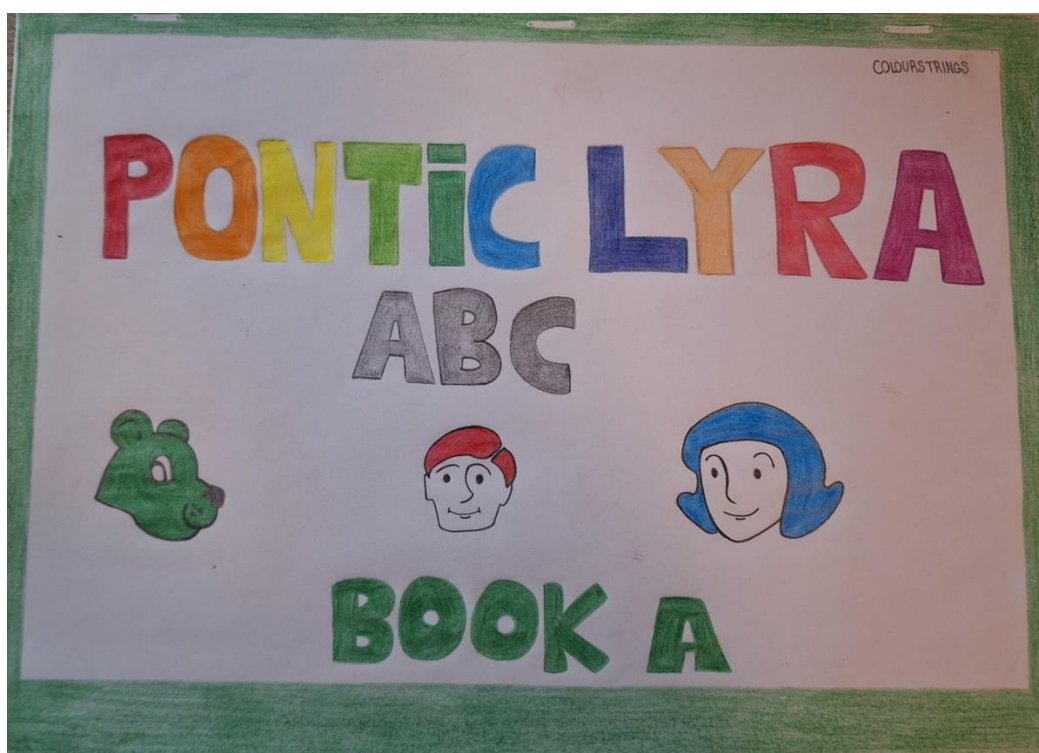
⁴⁵Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 2

χρησιμοποιούνται τα απόλυτα ονόματα των νοτών, π.χ. Α , C ,G κλπ. Πάρα μόνο σε ένα πολύ πιο υψηλό επίπεδο.

Η χρήση της μουσικής παράδοσης των παιδιών συμβάλλει σημαντικά στην εξέλιξή τους, αφού είναι τραγούδια που τα γνωρίζουν και άρα γίνονται προέκταση των χεριών και των ψυχών τους. Για τον λόγο αυτό υπάρχουν στο βιβλίο λευκές σελίδες προκειμένου ο δάσκαλος να προσθέτει μελωδίες γνώριμες στα παιδιά χρησιμοποιώντας την μέθοδο Colourstrings.⁴⁶

Τέλος, έχουμε την επανάληψη που όπως προαναφέρθηκε είναι αυτή που βοηθάει τους μαθητές με πολύ πρωτότυπο τρόπο. Στα βιβλία Colourstrings η επανάληψη δεν έχει ως στόχο να δουλευτούν οι ασκήσεις μόνο σελίδα προς σελίδα αλλά και με συνεχή επανάληψη, π.χ. μαθαίνω ένα τραγούδι να το παίζω από την καρδιά, με δυναμικές, σε τρανσπόρτο και σε διάφορους τόνους.⁴⁷

Ξεκινώντας με το βιβλίο Pontic Lyra ABC⁴⁸:

⁴⁶Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 2-3

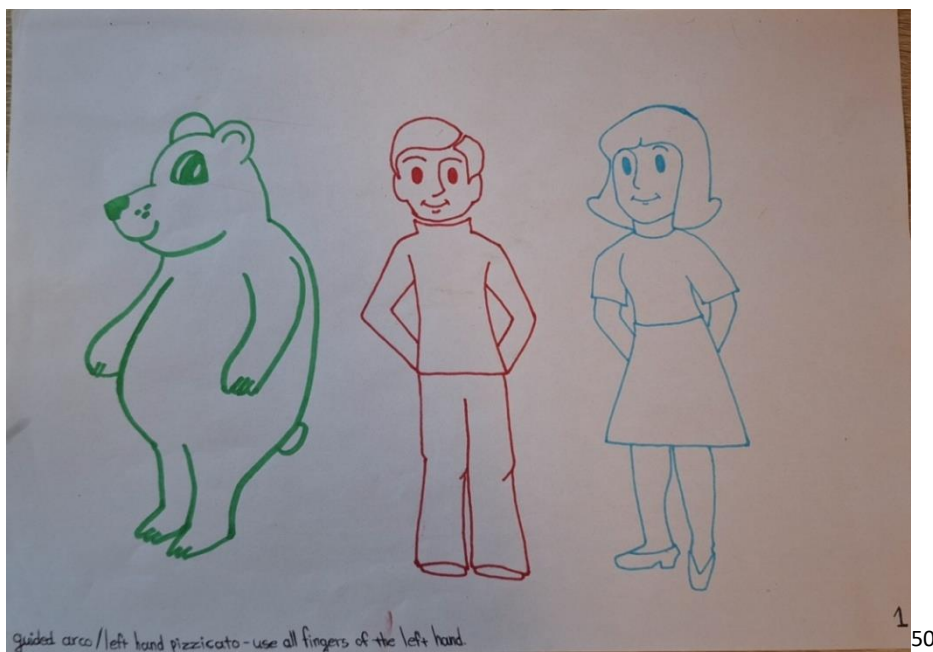
⁴⁷Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 3

⁴⁸Οι ζωγραφιές που συνοδεύουν το κείμενο και τα παρακάτω βήματα της μαθησιακής διαδικασίας είναι προσωπικές δημιουργίες μου για την προσαρμογή του συστήματος του Colourstringsστην ποντιακή λύρα

Εξώφυλλο.

Οι τρεις χαρακτήρες είναι οι “ήρωες” του βιβλίου μας.

Η αρκούδα, ο μπαμπάς και η μαμά⁴⁹.

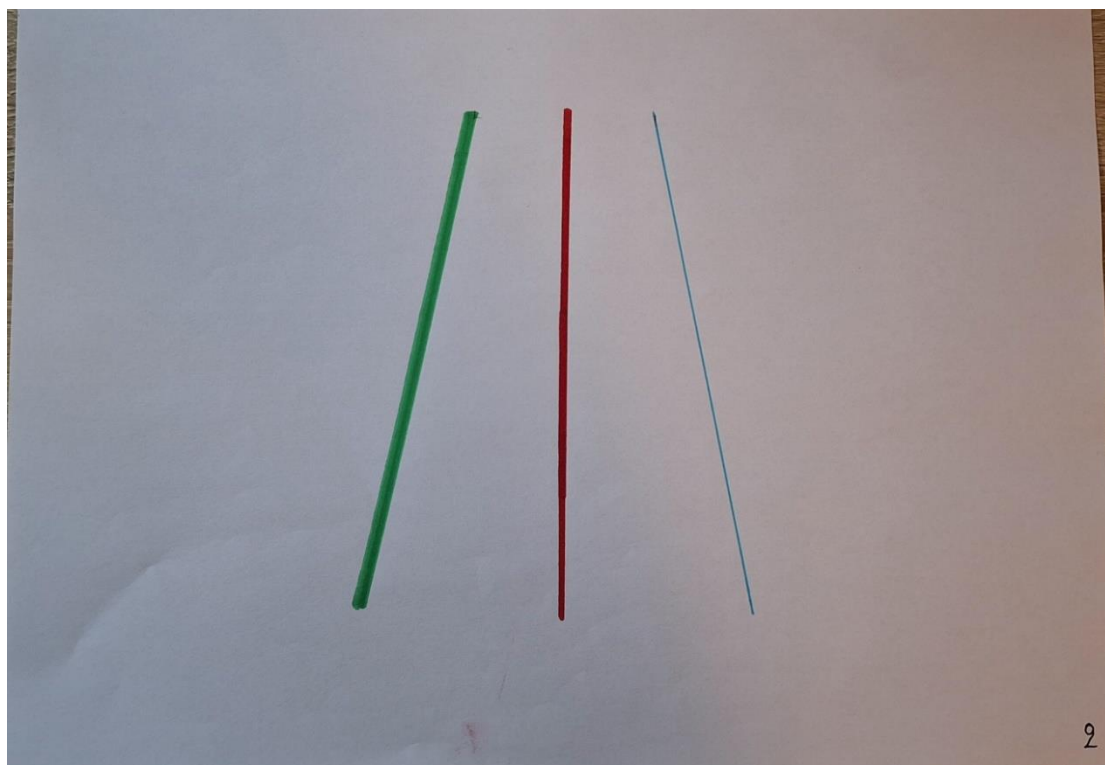

Κάθε ένας χαρακτήρας και χρώμα αντιστοιχεί και σε μία χορδή. Η αρκούδα, το χρώμα πράσινο, αντιστοιχεί στην πιο χαμηλή τονικά χορδή, ο μπαμπάς, το χρώμα κόκκινο, αντιστοιχεί στην μεσαία χορδή και η μαμά, το χρώμα μπλε, αντιστοιχεί στην πιο ψηλή τονικά χορδή. Σε αυτή τη σελίδα γίνεται η παρουσίαση των χαρακτήρων και γίνεται μια εισαγωγή μέσω μιας ιστορίας όπου το παιδί θα κληθεί να “παίξει” τον κάθε ήρωα. Η αρκούδα με τον βαρύ της ήχο, τον μπαμπά με τον μεσαίο και την μαμά με την ψηλή και γλυκιά φωνή της. Η άσκηση αυτή παίζεται με καθοδηγούμενο δοξάρι από τον δάσκαλο και pizzicato του δεξιού και αριστερού χεριού με όλα τα δάχτυλα. Στην σελίδα αυτήν και την επόμενη γίνεται η πρώτη επαφή με το όργανο και το παιδί καλείται να γνωρίσει το βασικό κράτημα του οργάνου (ή αλλιώς αγκάλιασμα, το χρησιμοποιούμε εξίσου σαν όρο για να υπάρξει μια πιο “χαλαρή” μυϊκή στάση των χεριών), τις βασικές και πρώτες κινήσεις του δοξαριού, οι οποίες αρχικά είναι καθοδηγούμενες από τον δάσκαλο, και το τονικό ύψος (pitch). Το pizzicato του αριστερού χεριού ενδεικτικά το ξεκινάμε

⁴⁹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005

⁵⁰Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 1

με το 4^ο δάχτυλο στην αρχή για να είναι πιο εύκολο στο παιδί. Επίσης, το αριθμημένο pizzicato μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε θέση θέλουμε.⁵¹

52

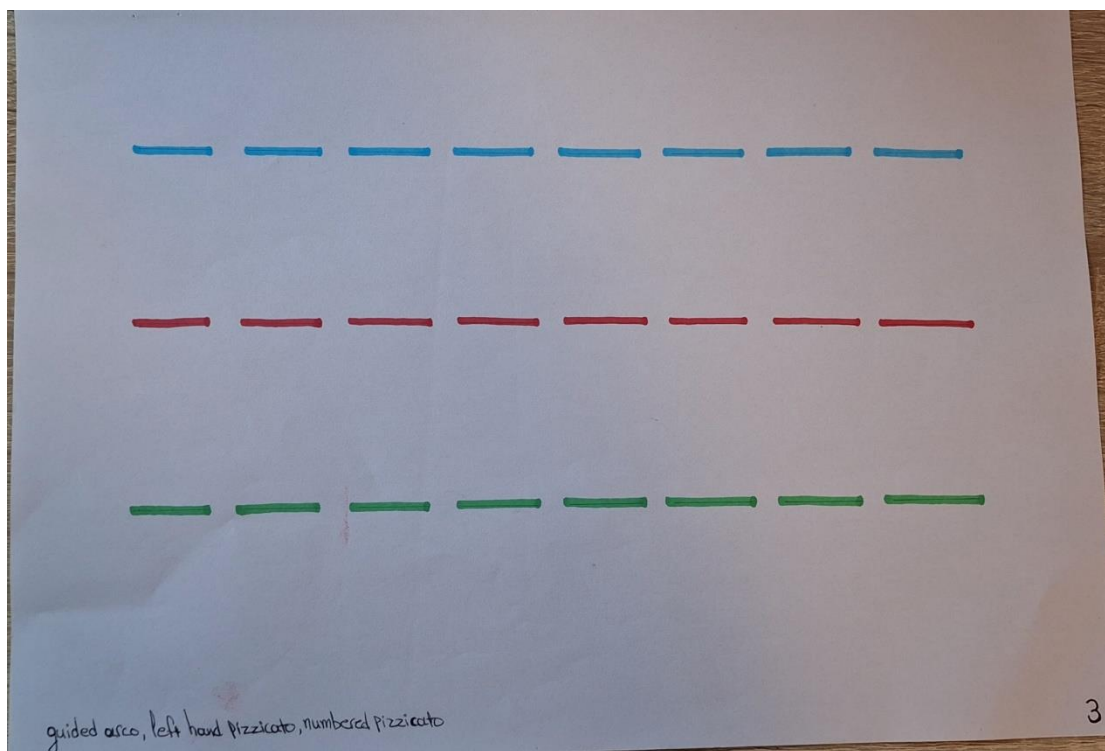
Εδώ το παιδί έρχεται σε πρώτη “οπτική” επαφή με τις χορδές της λύρας και εισάγεται στην πρώτη του μουσική “ανάγνωση”. Αντίστοιχα έχουμε ξανά το πράσινο χρώμα για την πιο χαμηλή τονικά χορδή, την κόκκινη για την μεσαία και μπλε για την πιο ψηλή τονικά χορδή. Αυτό είναι κανόνας και θα τηρηθεί για όλο το βιβλίο στη συνέχεια. Εξίσου οι τρόποι παιξίματος είναι με καθοδηγούμενο δοξάρι, pizzicato του δεξιού χεριού και αριστερού χεριού αριθμημένο. Προκειμένου να αναπτυχθεί η μουσικότητα των παιδιών προσπαθούμε σε όλες τις σελίδες να παίζονται οι ασκήσεις με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, π.χ. δυνατά

---

⁵¹Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 4

⁵²Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 2

– σιγά, αργά – γρήγορα κλπ⁵³. Επίσης καλό θα είναι πάντα να τραγουδιούνται οι ασκήσεις από τον δάσκαλο και το παιδί.

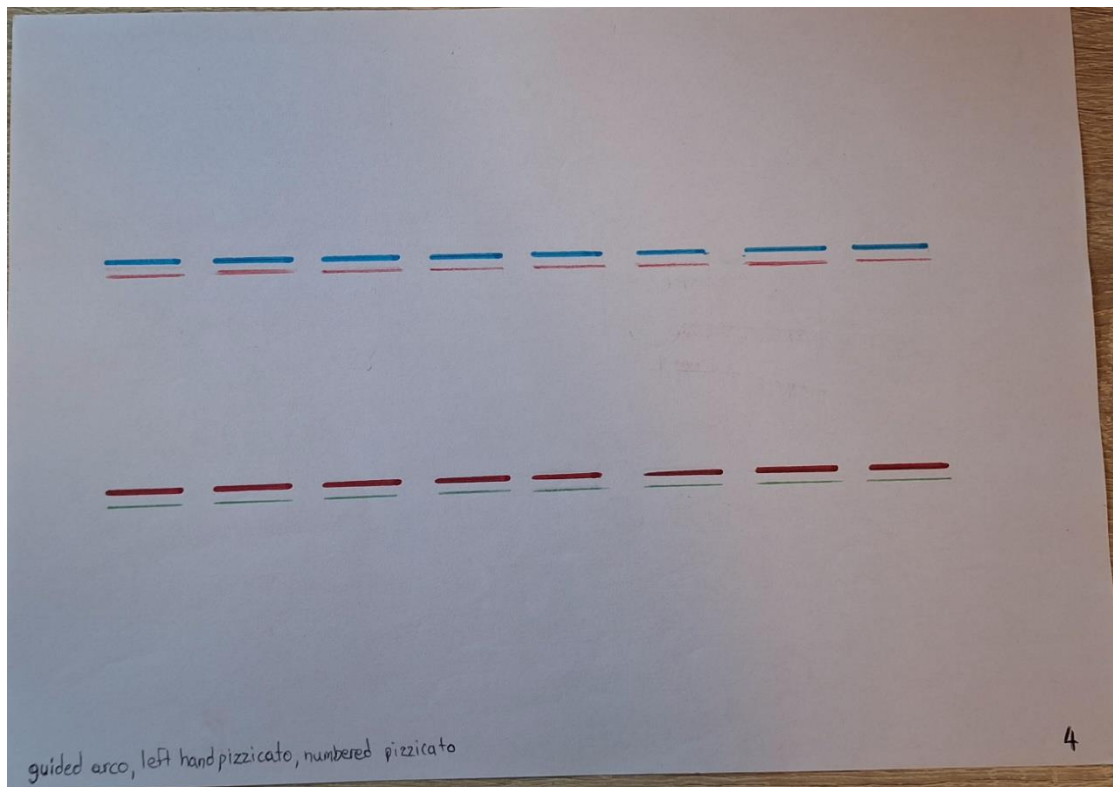
54

Στην σελίδα αυτή έχουμε την πρώτη “παρτιτούρα” του παιδιού. Κάθε μία οριζόντια στήλη αντιστοιχεί και σε μία άσκηση, επομένως εδώ έχουμε τρεις ασκήσεις (αυτήν στην μπλε χορδή, στην κόκκινη και την τρίτη στην πράσινη). Οι γραμμές συμβολίζουν την χρονική διάρκεια των νοτών, οι οποίες αντιστοιχούν στο τέταρτο ή αλλιώς με τις ρυθμικές συλλαβές “Τα” και έτσι έχει το παιδί την πρώτη του οπτική εικόνα για την διάρκεια του χρόνου⁵⁵. Οι ασκήσεις αυτές μπορούν να παιχτούν με καθοδηγούμενο δοξάρι, ελεύθερο δοξάρι (δηλαδή μόνο του το παιδί), pizzicato του δεξιού χεριού και αριστερού χεριού αριθμημένο. Προσπαθούμε και πάλι οι ασκήσεις αυτές να παίζονται με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους γίνεται και αυτό είναι κανόνας για όλο το υπόλοιπο βιβλίο.

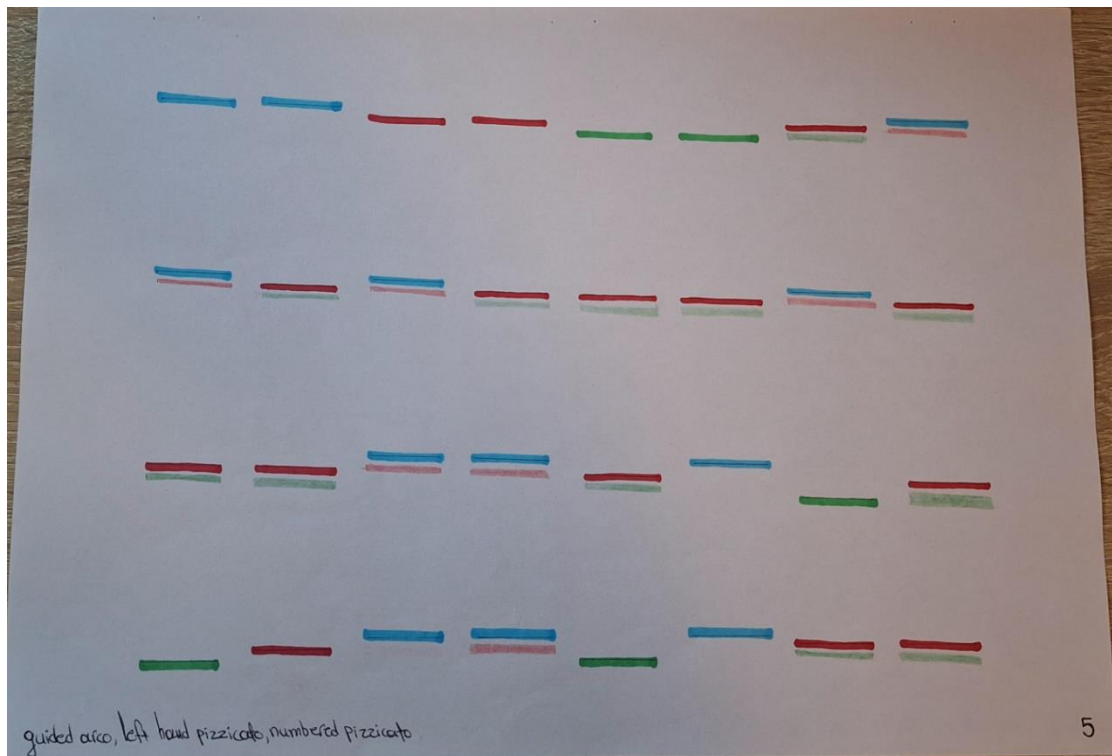
⁵³Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 8

⁵⁴Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 3

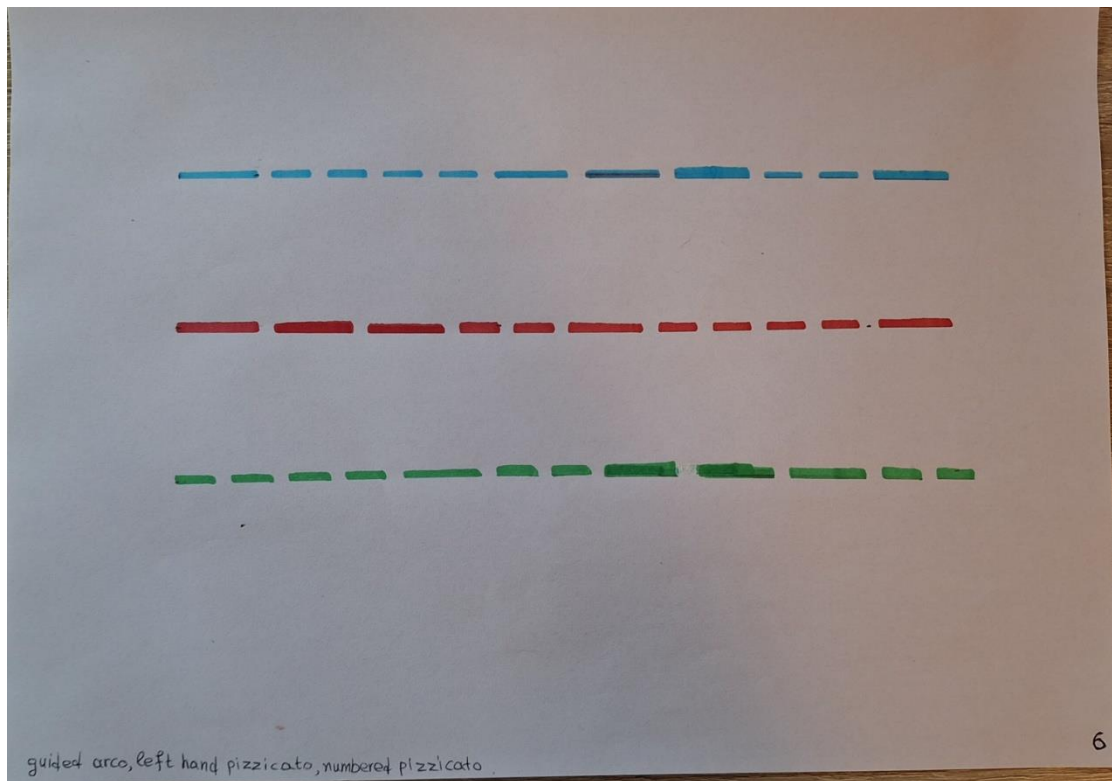
⁵⁵Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 8

Στην σελίδα αυτή εισάγεται και μία δεύτερη πιο αχνή χρωματιστή γραμμή, με την οποία δηλώνεται η διπλοχορδία του οργάνου. Σε αυτήν την άσκηση το δοξάρι του παιδιού θα πρέπει να πατάει και να παίζει σε δύο χορδές ταυτόχρονα. Η μπλε, η πιο ψηλή τονικά χορδή, μαζί με την ακριβώς διπλανή της κόκκινη και αντίστοιχα η κόκκινη, η μεσαία, πάλι με την ακριβώς διπλανή της την πράσινη την πιο χαμηλά τονικά χορδή. Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι μία άσκηση. Οι τρόποι παιξίματος είναι οι ίδιοι με όσους αναφέραμε και παραπάνω.

Εδώ υπάρχουν οι πρώτες εναλλαγές χορδών. Το παιδί καλείται να διαβάσει και να παίξει τις “νότες” (χορδές) που του ζητούνται τόσο μονόχορδα, όσο και διπλόχορδα. Ταυτόχρονα χτίζουμε μία από τις βασικότερες τεχνικές της ποντιακής λύρας, όπου και πρέπει να δίνουμε ιδιαίτερη βάση και προσοχή, που είναι το “γύρισμα” του οργάνου. Το όργανο στρίβει δεξιά και αριστερά, ανάλογα με τις χορδές που πρέπει να παιχτούν προκειμένου να υπάρχει μεγαλύτερη ακρίβεια στο δοξάρι και να γίνεται ταυτόχρονα πιο ομαλή κίνηση από τον καρπό και τον πήχη του δεξιού χεριού. Όπου υπάρχει μία γραμμή δηλώνεται η μονοχορδία και όπου υπάρχουν δύο γραμμές δηλώνεται η διπλοχορδία. Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι μία άσκηση. Οι τρόποι παιχνιδιού των ασκήσεων είναι οι ίδιοι που αναφέρθηκαν παραπάνω.

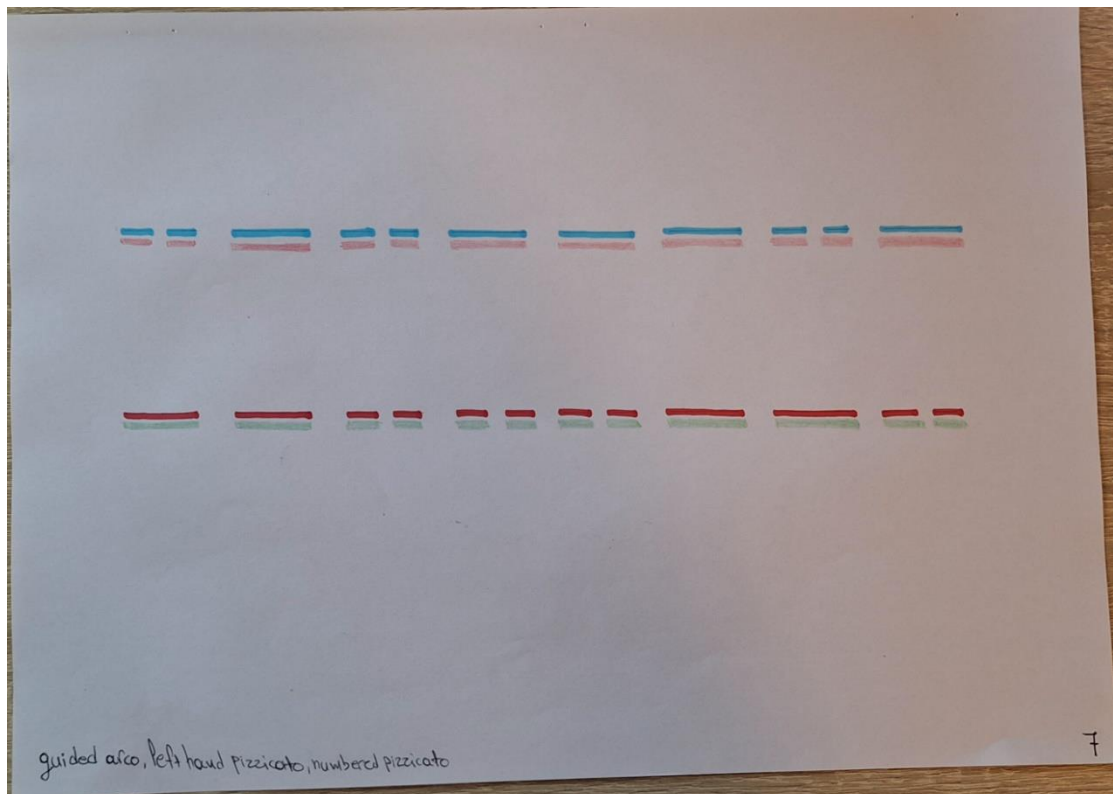

56

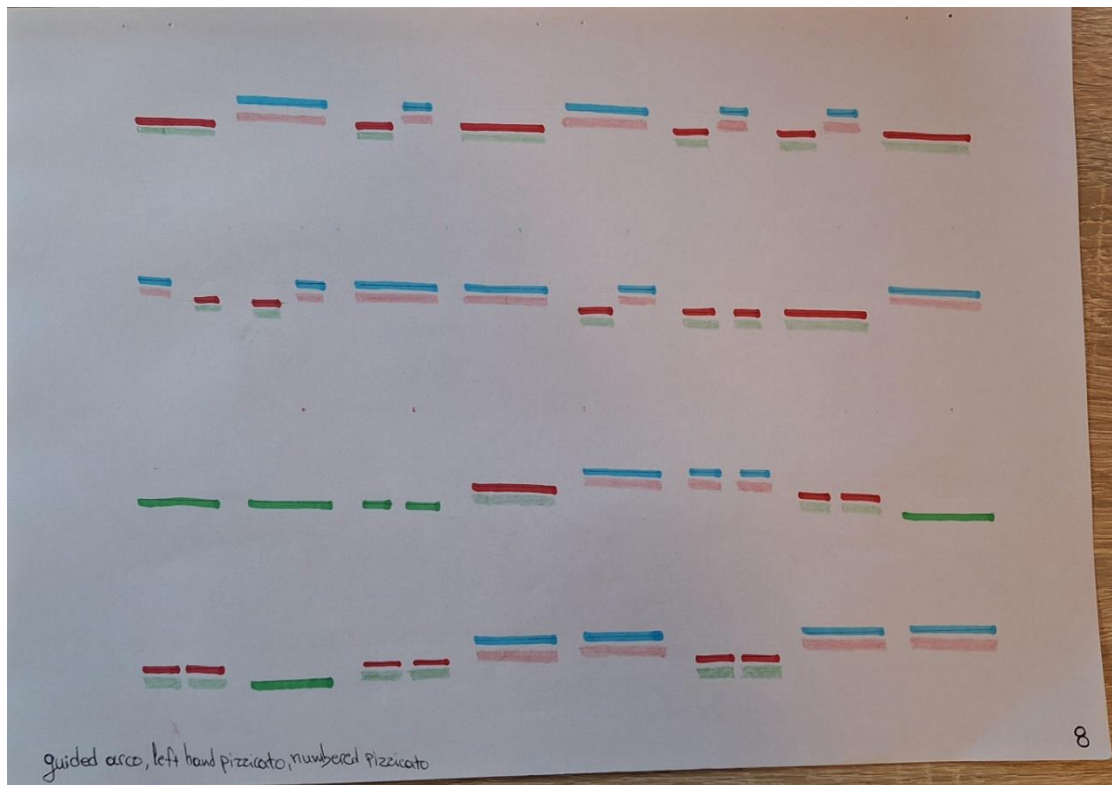
Στην παραπάνω εικόνα απεικονίζονται δύο ειδών γραμμές. Οι μεγάλες γραμμές αντιπροσωπεύουν τα τέταρτα (Τα) και οι μικρότερες τα δύο όγδοα (Τί-τι). Σε αυτήν την άσκηση το παιδί έρχεται σε πρώτη επαφή με το “μικρό” και το “μεγάλο”. Γίνεται μια προσπάθεια ώστε να αποδοθούν οι δύο διαφορετικές χρονικές αξίες. Κάθε μια οριζόντια στήλη είναι και μία διαφορετική άσκηση. Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν παραπάνω.

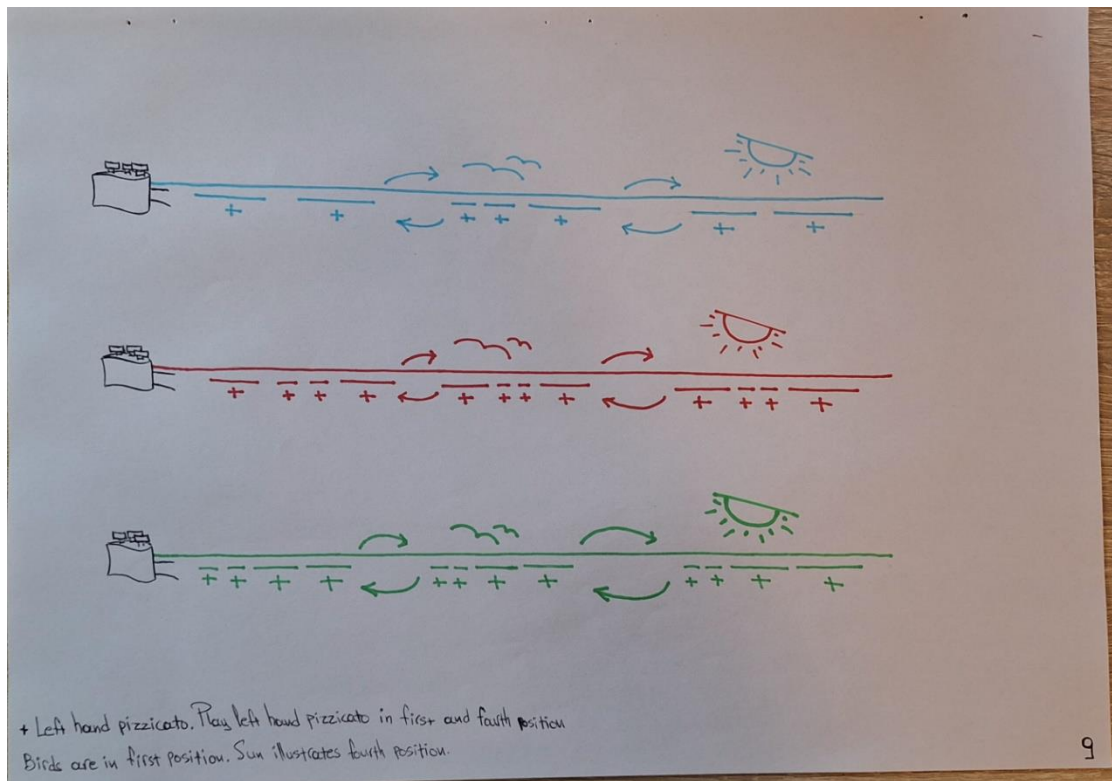
⁵⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 5

Η άσκηση παραμένει η ίδια με την παραπάνω, αλλά αυτήν την φορά εκτελούμε με διπλοχορδία αντί με μονοχορδία. Προσέχουμε το “γύρισμα” της λύρας κατά την εκτέλεση. Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι μία άσκηση. Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

Σε αυτήν την άσκηση το μέχρι τώρα υλικό ενώνεται και έτσι έχουμε τέσσερις ασκήσεις οι οποίες περιλαμβάνουν τέταρτα και όγδοα, μονοχορδίες και διπλοχορδίες και πολύ καλό “γύρισμα” της λύρας. Οι γραμμές που είναι μόνες τους αντιπροσωπεύουν την μονοχορδία, ενώ οι διπλές γραμμές την διπλοχορδία. Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι μία άσκηση. Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

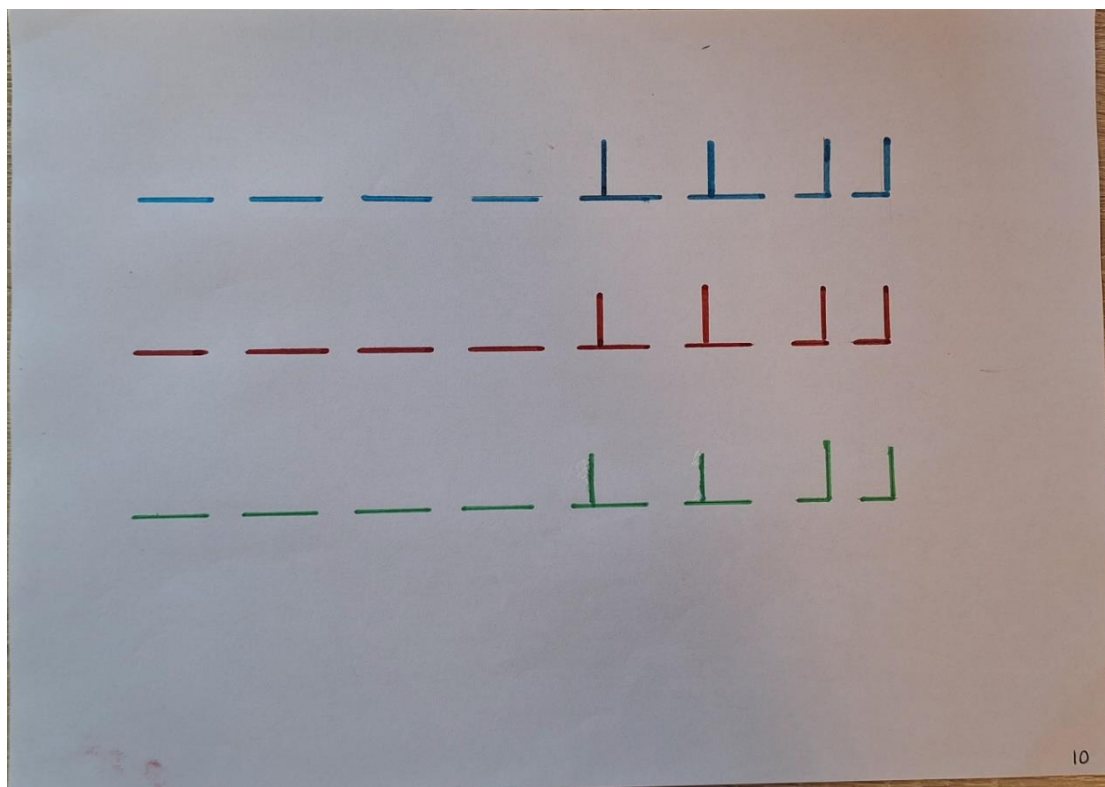

57

Η πρώτη επαφή με τους αρμονικούς. Σε αυτήν την άσκηση το παιδί πρέπει να παίξει με πολύ απαλό πάτημα σε συγκεκριμένα σημεία της ταστιέρας προκειμένου να παραχθεί ο κάθε αρμονικός με το δικό του τονικό ύψος. Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε τους αρμονικούς της 5^{ης} καθαρής και της οκτάβας. Τα πουλιά αντιπροσωπεύουν (ενδεικτικά στην πρώτη θέση με το τέταρτο δάχτυλο) την 5^η καθαρή και ο ήλιος (ενδεικτικά στην τέταρτη θέση με το τέταρτο δάχτυλο) την οκτάβα. Η άσκηση μπορεί να αποδοθεί με οποιονδήποτε δαχτυλισμό επιθυμούμε και αναλόγως αλλάζουν και οι θέσεις, οι οποίες όμως δεν μας “ενδιαφέρουν” και τόσο, αλλά μας νοιάζει να αποδοθεί σωστά ο αρμονικός και να γίνει ομαλή η κίνηση του χεριού χωρίς να υπάρχει κάπου σφίξιμο στο παιδί. Το παιδί πρέπει να έχει ελευθερία στην κίνησή του και στις θέσεις που θα αλλάζει ανάλογα με το πάτημα και τον δαχτυλισμό (στο παιδί δεν γίνεται καμία αναφορά για την αλλαγή θέσεων, του εξηγούμε απλώς πως “πετάμε” στα πουλάκια και μετά ακόμα πιο ψηλά για να φτάσουμε στον ήλιο). Έτσι με αυτόν τον τρόπο οι αλλαγές θέσεων έρχονται φυσικά για το παιδί, χωρίς δυσκολίες. Οι

⁵⁷Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 7

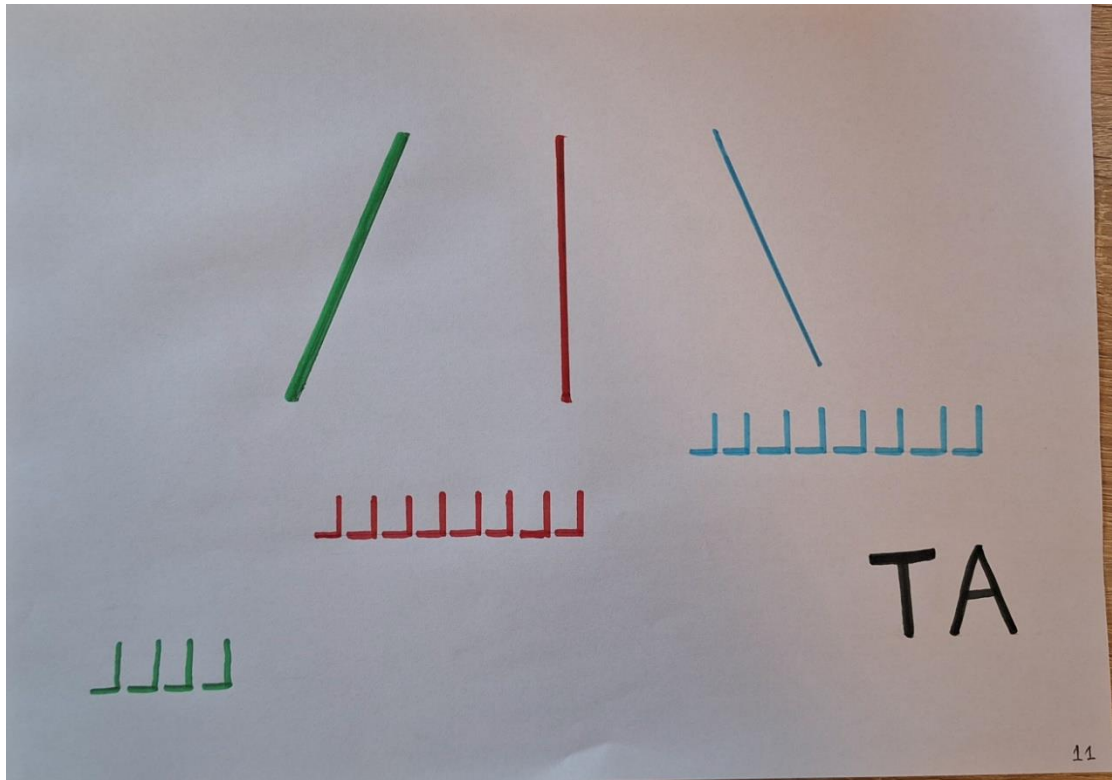
ασκήσεις αυτές αποσκοπούν τόσο στην τεχνική του οργάνου, όσο και στην ανάπτυξη της ακοής τους, καθώς επίσης έχουμε την δυνατότητα να αποφύγουμε και τα φάλτσα. Οι ασκήσεις αυτές αποδίδονται με pizzicato του αριστερού χεριού αριθμημένο.

58

Εδώ γίνεται σταδιακά η μετάβαση από την γραμμή στην μορφή της ρυθμικής αξίας, συγκεκριμένα εδώ στο τέταρτο. Το παιδί με φυσικό τρόπο εισάγεται οπτικά από την απλή γραμμή στην μορφή της νότας. Για τα πολύ μικρά παιδιά είναι ιδανικό να συνδεθούν οι ρυθμοί (Τα, Τί-τι κλπ) με ονόματα, τα οποία θα “διαβαστούν” – τραγουδηθούν πριν τα παίξουν, π.χ. Βόλ – τα (για τα δύο τέταρτα), κου-κου-βά-για (για τα τέσσερα όγδοα) κλπ. Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

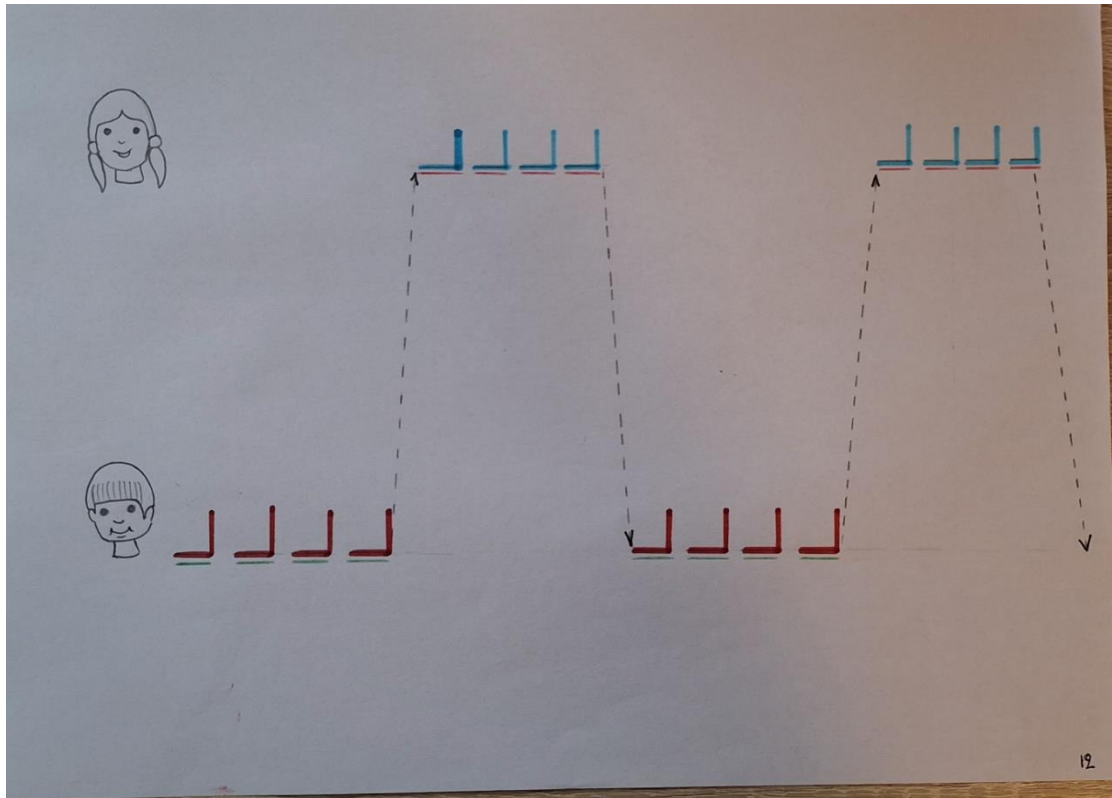
⁵⁸Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 8

59

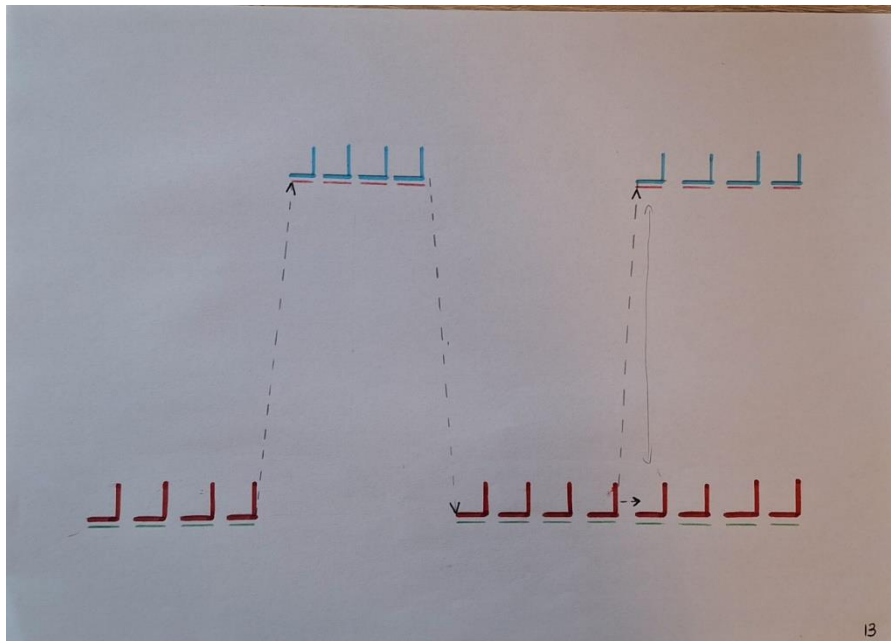
Κάθε μια γραμμή αντιστοιχεί και σε μία χορδή, πράσινο χρώμα για την πιο χαμηλά τονικά χορδή, κόκκινο χρώμα για την μεσαία χορδή και μπλε χρώμα για την πιο ψηλά τονικά χορδή. Εδώ υπάρχει η επίσημη πλέον όψη του τετάρτου με το ρυθμικό του όνομα "Τα". Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁵⁹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 9

Το πρώτο ντουέτο του παιδιού. Εδώ το παιδί θα μάθει βήμα – βήμα πώς πρέπει να παίζει μαζί με άλλους. Οι φωνές είναι μοιρασμένες σε δύο. Το ένα παιδί παίζει την μία φωνή και ο δάσκαλος ή ένα άλλο παιδί παίζει την άλλη. Οι μικρές διακεκομμένες γραμμές δείχνουν την πορεία της μουσικής. Ξεκινάει το ένα παιδί (η κάτω φωνή) παίζει και μετά σταματάει για να παίξει το άλλο (η πάνω φωνή). Το τραγούδι τελειώνει

με τα παιδιά να παίζουν ταυτόχρονα τέσσερις νότες.

Find suitable names. Write and play them.

USE ONLY
COLOURED
PENCILS

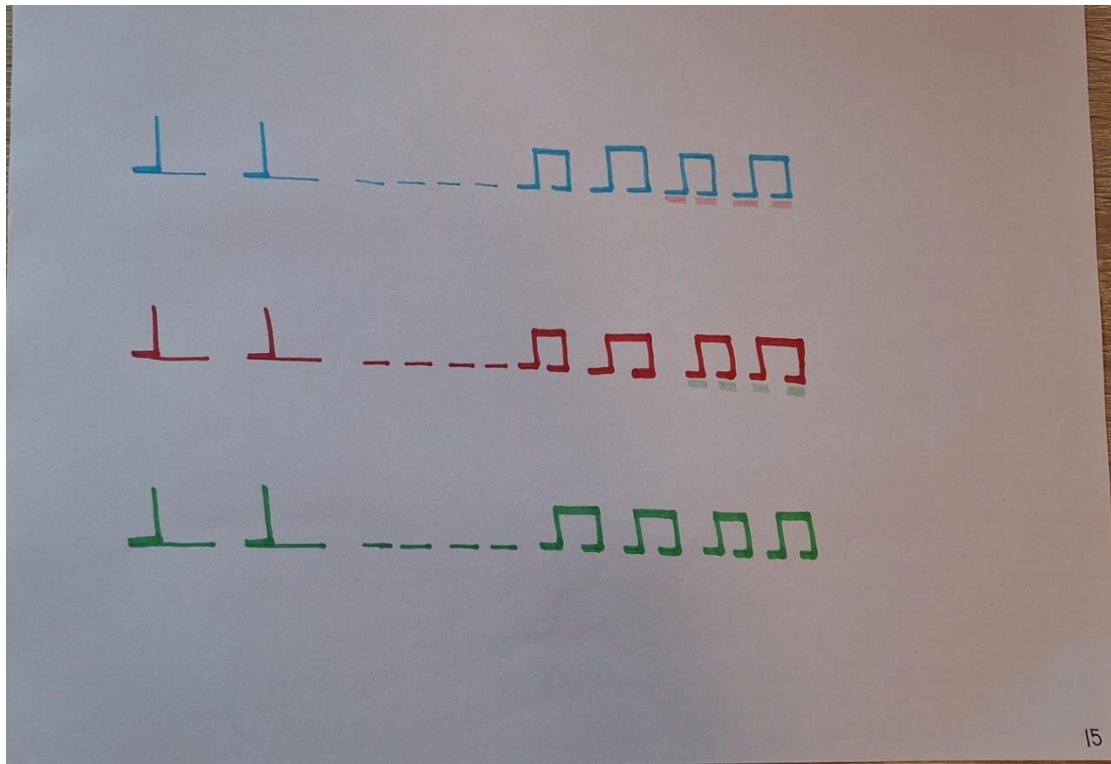
61

Όπως προαναφέρθηκε, σε αυτήν την σελίδα ο δάσκαλος μαζί με τον μαθητή βρίσκουν μικρές λέξεις οι οποίες θα ταιριάζουν με τις ρυθμικές αξίες που παρουσιάζονται εδώ, π.χ. γά-τα, μπά-λα κλπ. Αφού τα

⁶⁰Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 10-11

⁶¹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 12

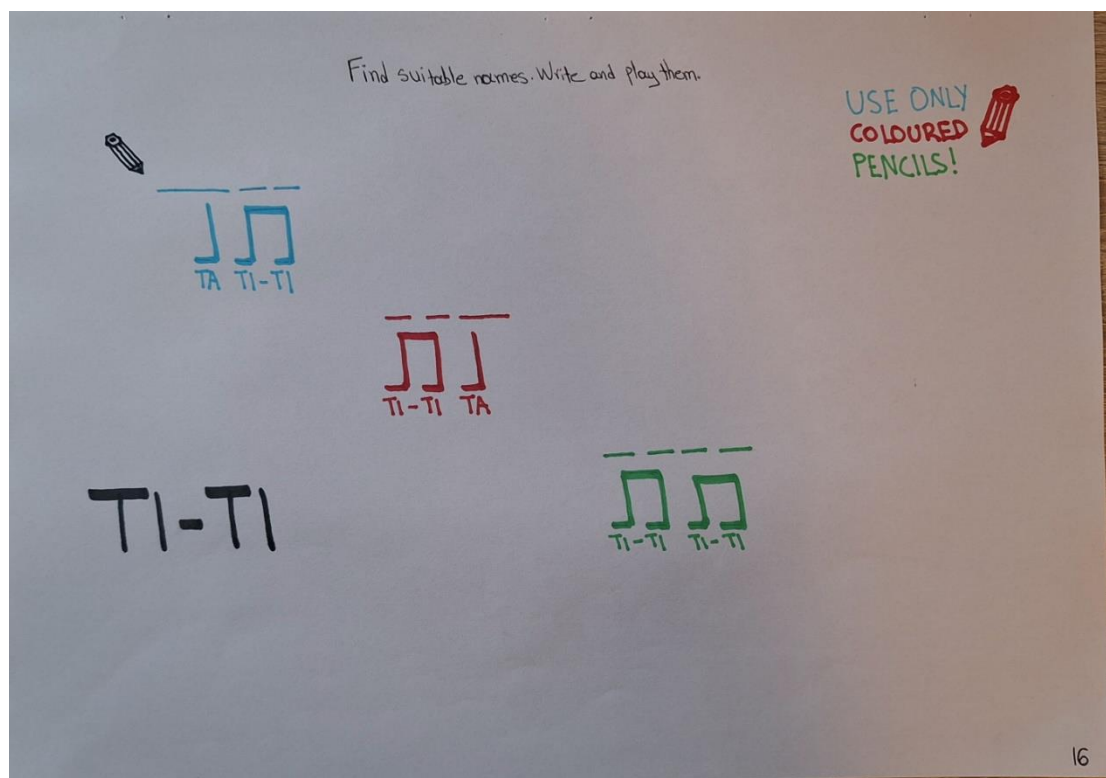
γράφουν μπορούν να τα παίξουν και να τα τραγουδήσουν. Οι τρόποι παιχνίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

62

Σειρά έχουν τα όγδοα. Δίνεται στο παιδί η εικόνα του τετάρτου όπως πριν και σιγά – σιγά του “δείχνει” πως έτσι ακριβώς είναι και τα δύο όγδοα. Έτσι παίρνουν και αυτά την τελική μορφή τους χωρίς δυσκολίες. Κάθε μια οριζόντια στήλη είναι και μία άσκηση. Οι τρόποι παιχνίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

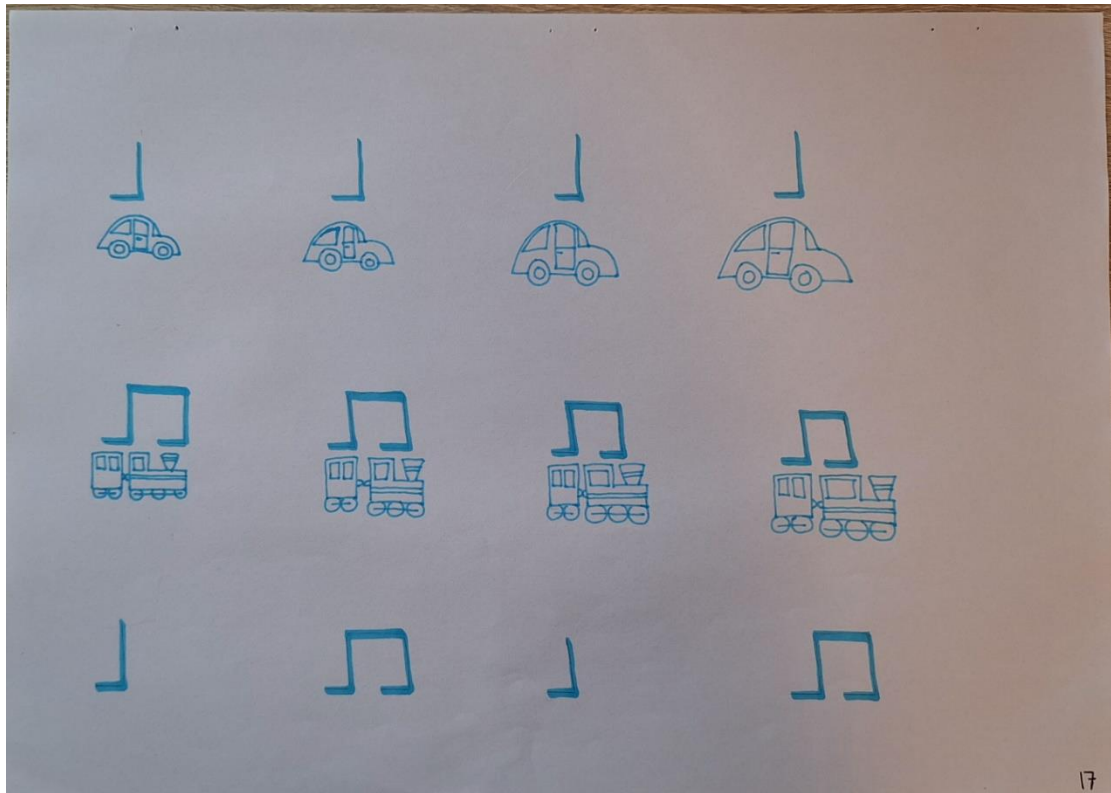
⁶²Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 13

63

Όπως και με τα τέταρτα, έτσι και εδώ, ο μαθητής και ο δάσκαλος βρίσκουν λέξεις που να ταιριάζουν με τις ρυθμικές αυτές συλλαβές προκειμένου να μάθει το παιδί καλύτερα και με έναν παιγνιώδη τρόπο τον ρυθμό. Οι λέξεις αυτές μπορούν να είναι π.χ. παί-χνι-δι (τέταρτο με δύο όγδοα), κου-ρα-μπιές (δύο όγδοα και τέταρτο), κα-ρα-με-λα (για τα τέσσερα όγδοα). Αφού βρουν τα ονόματά τους παίζουν και τραγουδούν τις ασκήσεις αυτές με τους τρόπους που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

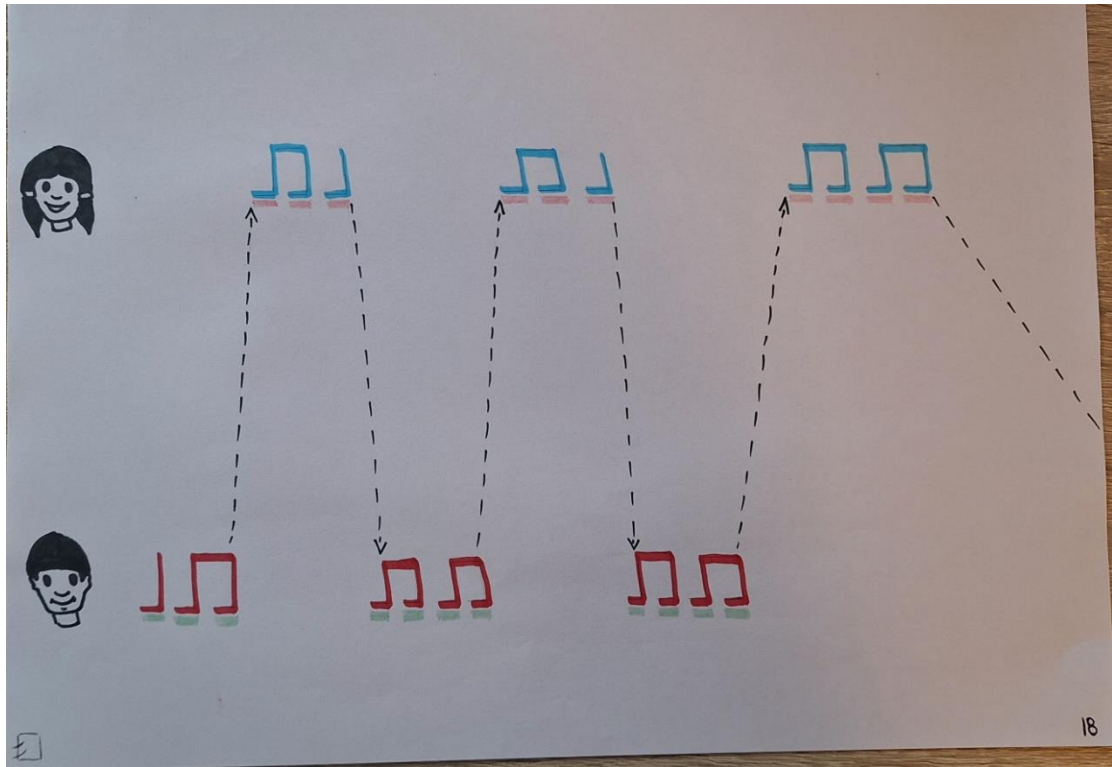
⁶³Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 14

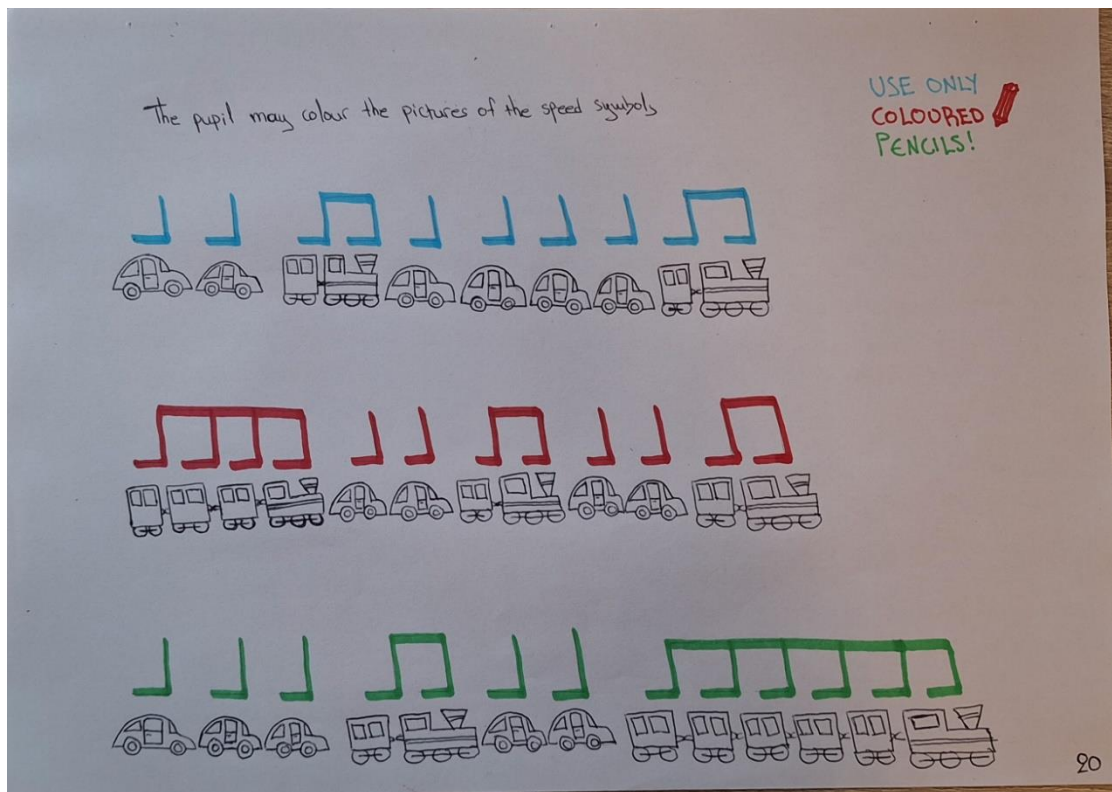
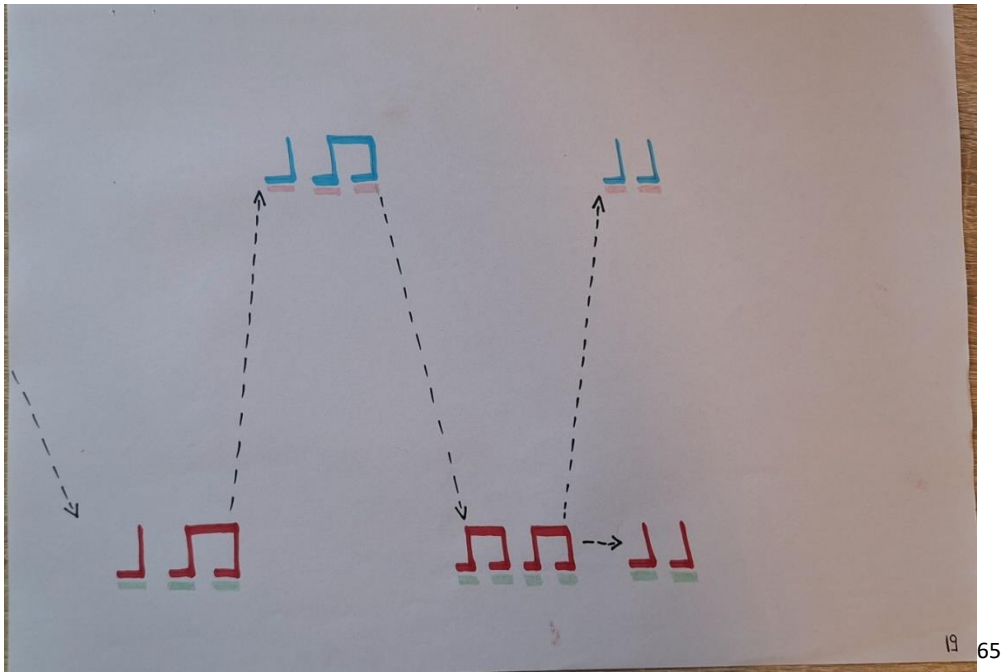
64

Λόγω του ότι τα παιδιά μπορεί να δυσκολευτούν να ξεχωρίσουν τα τέταρτα από τα όγδοα, όσον αφορά την ταχύτητα, σε αυτήν την σελίδα γίνεται μια ερμηνεία πως το τέταρτο είναι ένα αυτοκίνητο και τα δύο όγδοα που είναι πιο γρήγορα και πάντα σε ζευγάρια συμβολίζεται με το τραίνο και το βαγόνι του, όσα περισσότερα βαγόνια έχει, τόσα περισσότερα είναι και τα όγδοα. Αυτή η σελίδα μπορεί να αποδοθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Αρχικά, μπορεί να παιχτεί όπως μέχρι τώρα όπου κάθε οριζόντια στήλη είναι μια άσκηση, μπορεί να παιχτεί και κάθετα και τέλος μπορεί να αποδοθεί ανά δύο ή και τις τρεις στήλες μαζί π.χ. παίζω την πρώτη στήλη, τραγουδάω την δεύτερη στήλη και χτυπάω με τα πόδια μου την τρίτη ταυτόχρονα, πράγμα που είναι αρκετά δύσκολο αλλά μπορεί να επιτευχθεί με προσπάθεια και κυρίως με διάθεση για παιχνίδι!

⁶⁴Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 15

Ξανά εδώ έχουμε ένα ντουέτο, αυτήν την φορά πιο διανθισμένο, αφού έχουμε διαφορετικά ρυθμικά μοτίβα. Η λογική και τα ωφέλει είναι τα ίδια που ήταν και στο πρώτο ντουέτο. Το ντουέτο μπορεί να αποδοθεί με κατευθυνόμενο δοξάρι, ελεύθερο δοξάρι, τραγούδι, με ρυθμικά ονόματα, με pizzicato δεξιού χεριού και αριστερού (αριθμημένο ή και μη), δυνατά- σιγά, αργά – γρήγορα, με bodypercussion κλπ.

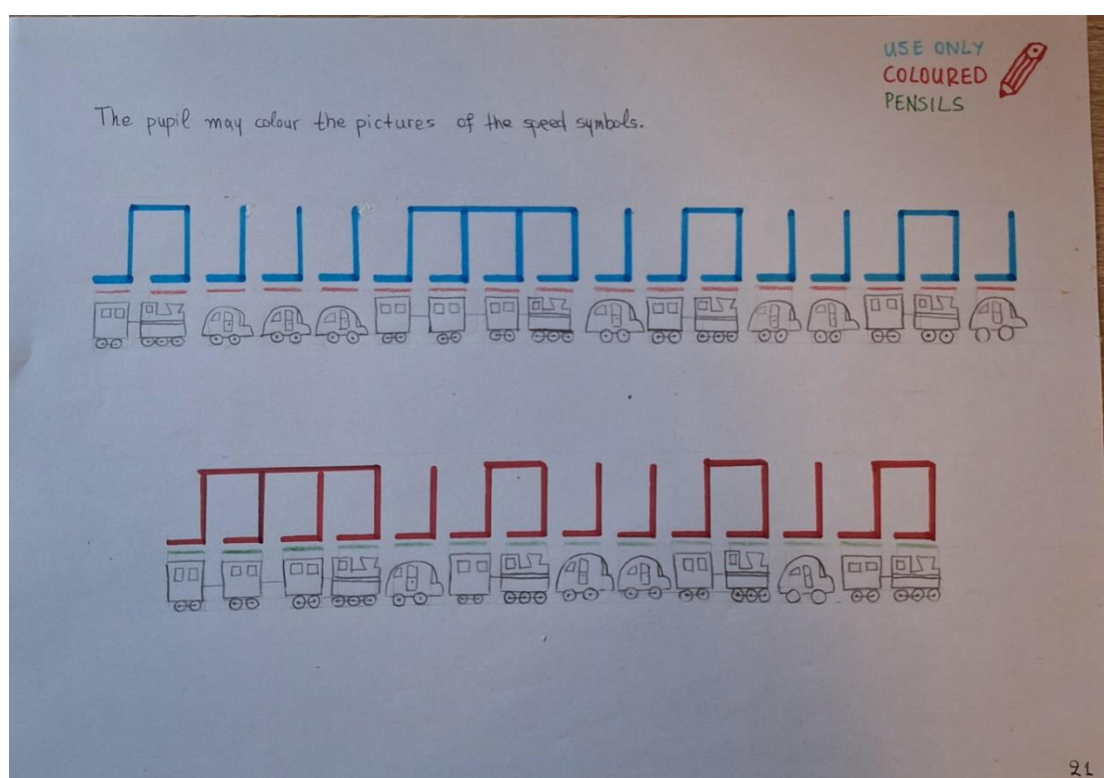
66

Αυτή η σελίδα θα πρέπει πρώτα να χρωματιστεί από το παιδί (τα τρένα και τα αυτοκίνητα) και στην συνέχεια να παιχτεί με διάφορους τρόπους. Το διάβασμα, είτε αυτό είναι μουσικό, είτε γενικό, θα πρέπει να

⁶⁵Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 16-17

⁶⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 18

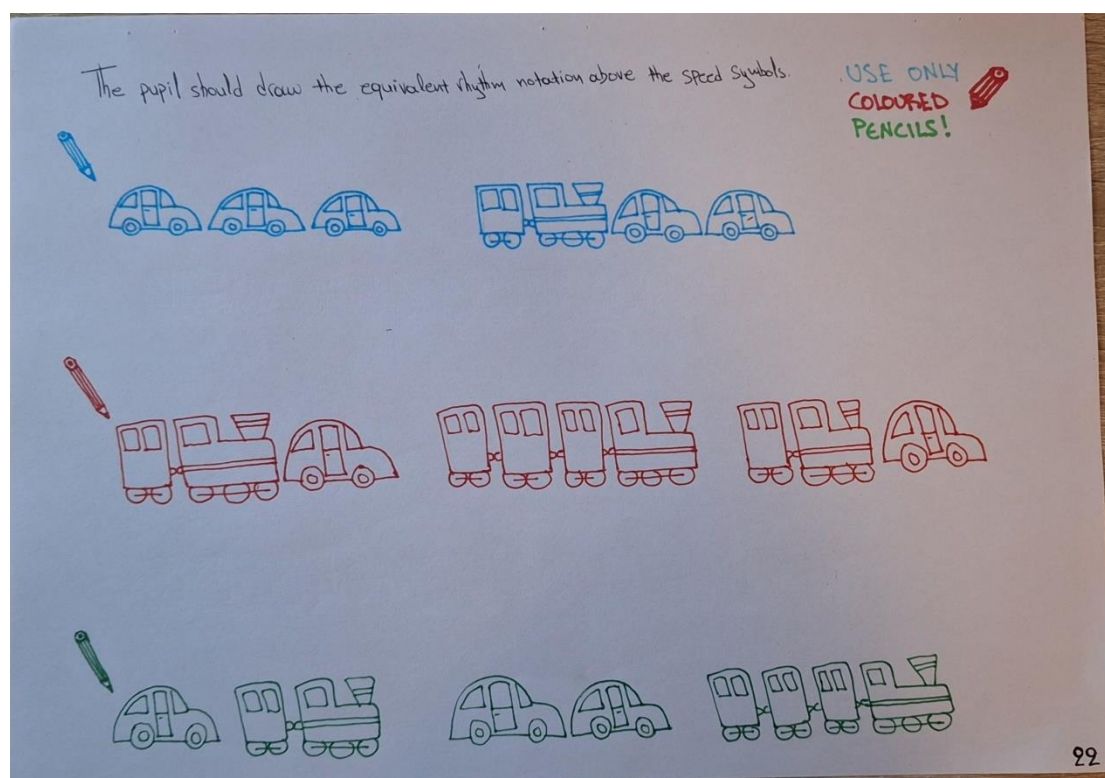
συνδέεται με το γράψιμο, διαφορετικά δεν μπορούν να αναπτυχθούν αυτά τα δύο. Οι ασκήσεις τέτοιου τύπου θα πρέπει να γράφονται στο σπίτι σαν εργασία, τις περισσότερες φορές με την βοήθεια του γονέα. Για την απόδοση αυτής της άσκησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι εξής τρόποι: διαβάζω/τραγουδάω, pizzicato δεξιού χεριού και αριστερού (αριθμημένο και μη), καθοδηγούμενο δοξάρι και ελεύθερο, εναλλασσόμενο δεξί και αριστερό pizzicato και εναλλασσόμενο αριστερό χέρι pizzicato και arco (δοξάρι).⁶⁷

Σε συνέχεια της προηγούμενης σελίδας, η ίδιας ασκήσεις, μόνο που εδώ επισημαίνεται η διπλοχορδία. Οι ασκήσεις τέτοιου τύπου θα πρέπει να γράφονται στο σπίτι σαν εργασία, τις περισσότερες φορές με την βοήθεια του γονέα. Για την απόδοση αυτής της άσκησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι εξής τρόποι: διαβάζω/τραγουδάω, pizzicato δεξιού χεριού και αριστερού (αριθμημένο και μη), καθοδηγούμενο δοξάρι και

⁶⁷Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 14

ελεύθερο, εναλλασσόμενο δεξί και αριστερό pizzicato και εναλλασσόμενο αριστερό χέρι pizzicato και arco (δοξάρι).⁶⁸

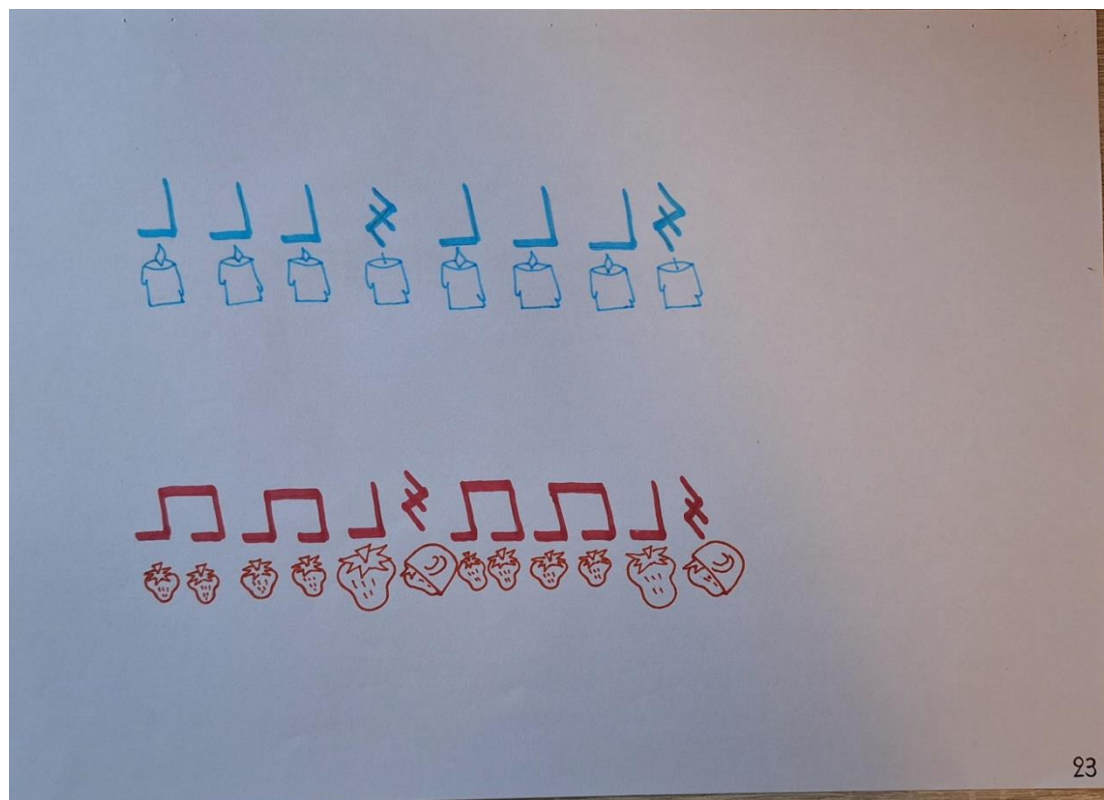
69

Αντίστροφα εδώ, το παιδί καλείται να συμπληρώσει χρωματιστά τα ρυθμικά σύμβολα. Δίνονται τα τρένα και τα αυτοκίνητα μόνο και το παιδί συμπληρώνει από πάνω τα τέταρτα και τα όγδοα, όπου αντιστοιχούν, με χρώματα. Όπως προαναφέρθηκε, οι σελίδες αυτές είναι απαραίτητες για την εκπαίδευση ενός παιδιού, διότι η επανάληψη με διάφορους παιγνιώδη τρόπους προσφέρει τα μέγιστα αποτελέσματα. Από την εκπαίδευση πρέπει να περάσει τόσο το παικτικό, τραγουδιστικό και τεχνικό κομμάτι, όσο και το “θεωρητικό” μέσω της γραφής, της ανάγνωσης και της ζωγραφικής. Οι ασκήσεις

⁶⁸Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 14

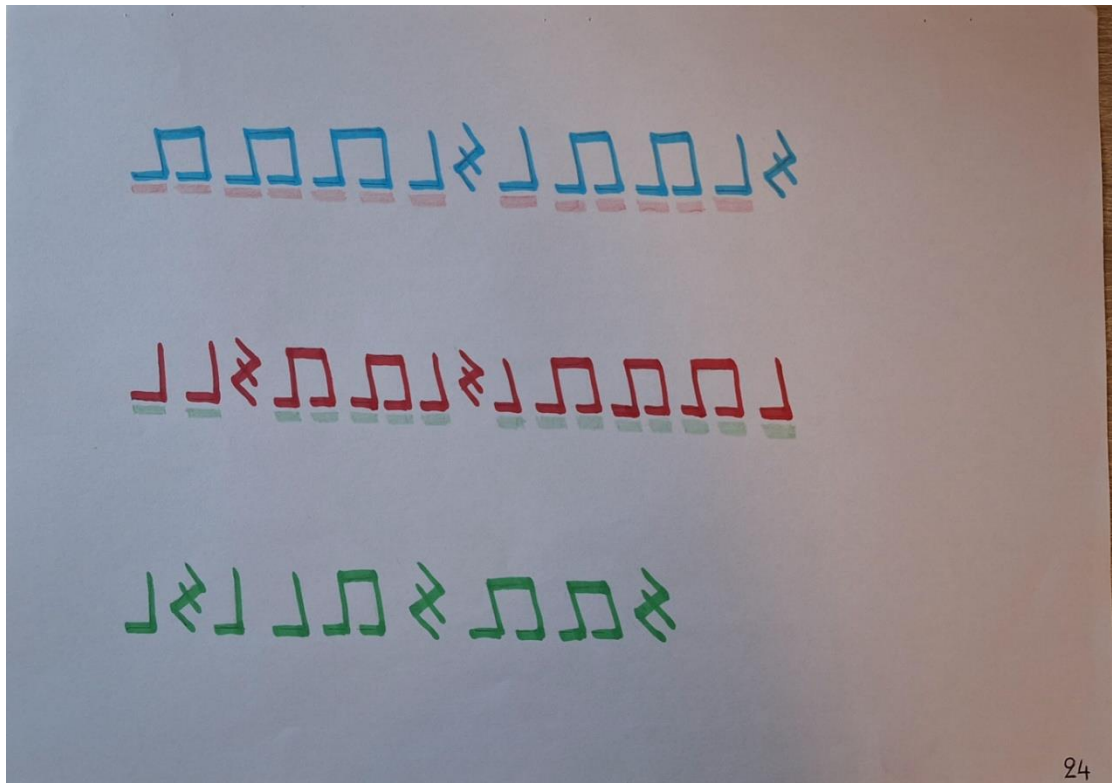
⁶⁹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 19

αφού συμπληρωθούν θα πρέπει να αποδοθούν με όλους τους δυνατούς τρόπους και εναλλαγές.

Εισέρχεται για πρώτη φορά η έννοια της παύσης και συγκεκριμένα της παύσης τετάρτου. Η άσκηση μας δείχνει την παύση σαν μια ενεργή διαδικασία με το παιδί να “φυσάει” προκειμένου να σβήσει το κερι ή να κρύψει με το κουπάκι την φράουλα. Έτσι το παιδί θα μάθει να εκτιμά την παύση. Επιπλέον, θα πρέπει οι ρυθμικές αξίες να λέγονται σιωπηλά από μέσα τους. Μία καλή οπτική αυτής της άσκησης θα ήταν οι εναλλαγές ανάμεσα στην σιωπηλή και φωνητική απαγγελία. Καλό είναι αυτές οι ασκήσεις να έχουν ροή, παλμό και κίνηση, ώστε το παιδί να συνδέσει την παύση σαν μια ενεργή διαδικασία και όχι απλά ως “σταμάτημα” της μουσικής πράξης⁷⁰. Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁷⁰Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 14

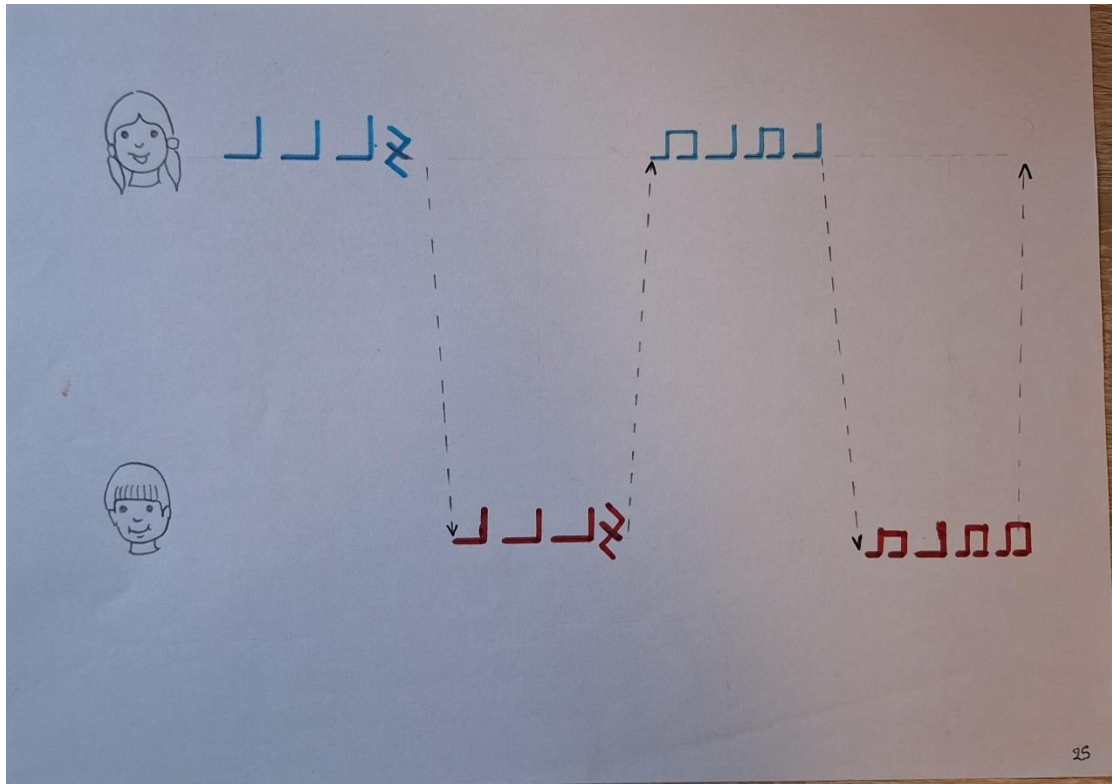
71

24

Ίδιου τύπου ασκήσεις χωρίς τις ζωγραφισμένες εικόνες. . Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

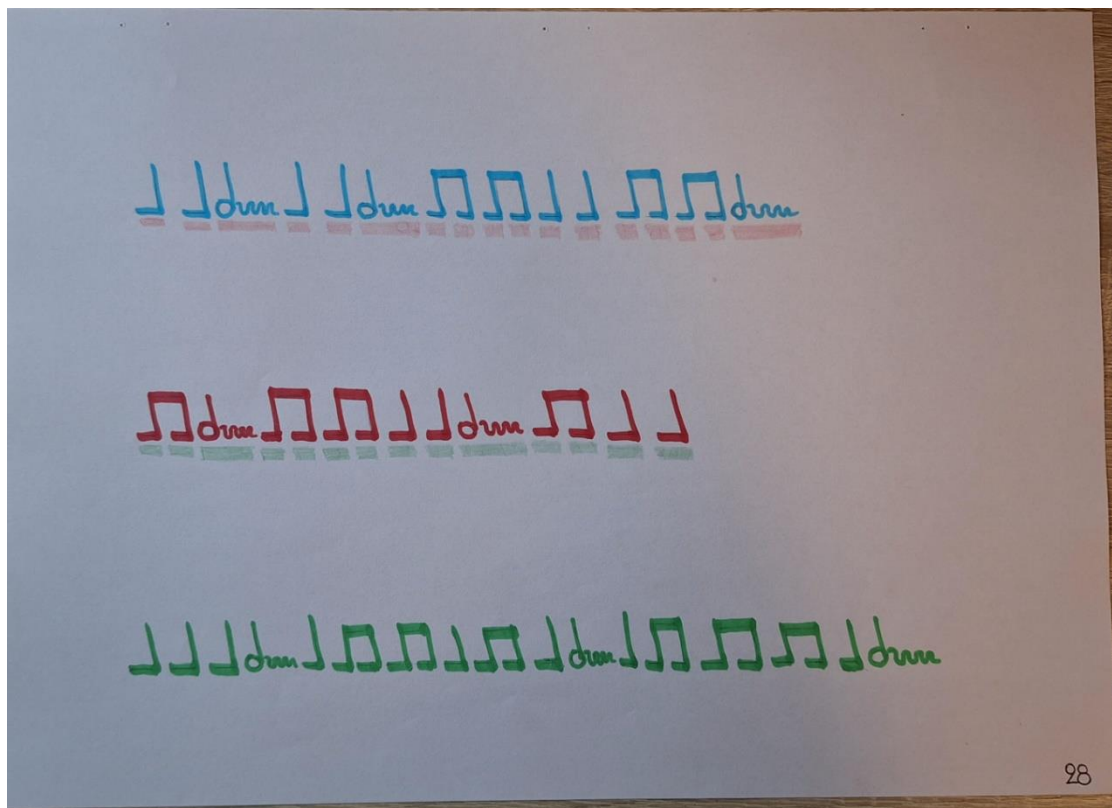
⁷¹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 21

Ακόμη ένα ντουέτο, αυτήν την φορά με όλα τα ρυθμικά μοντέλα που έχουν διδαχτεί τα παιδιά, δηλαδή τέταρτο, δύο όγδοα και παύση τετάρτου (αντίστοιχα με τις ρυθμικές συλλαβές, Τα, Τί-τι και Σού ή Σσς). Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και

Εδώ εισέρχεται η έννοια του μισού (Τά-α) και αποδίδεται με ένα караβάκι με τα πανιά του να φέρουν τις ρυθμικές του συλλαβές. Ο δάσκαλος θα πρέπει να προσέχει να μην τονίζει τον δεύτερο χρόνο το παιδί, αλλά να το αποδίδει απαλά.⁷⁴ Η άσκηση αυτή έχει πολλούς τρόπου απόδοσης και έχει πολλές οπτικές. Η ανάγνωσή της μπορεί να γίνεται οριζόντια και κάθετα. Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι και μία φωνή. Το παιδί μπορεί να παίζει ανά δύο τις φωνές (π.χ. να παίζει την μία και να τραγουδάει την άλλη) ή και ανά τρεις (π.χ. να παίζει την μια, να τραγουδάει την άλλη και να χτυπάει ρυθμικά με τα πόδια του την τρίτη φωνή). Οι τρόποι απόδοσης αυτής της άσκησης μπορεί να είναι με: καθοδηγούμενο δοξάρι, ελεύθερο δοξάρι, pizzicato του αριστερού χεριού αριθμημένο, τραγουδιστά, bodypercussion, δυνατά – σιγά, αργά – γρήγορα κλπ.

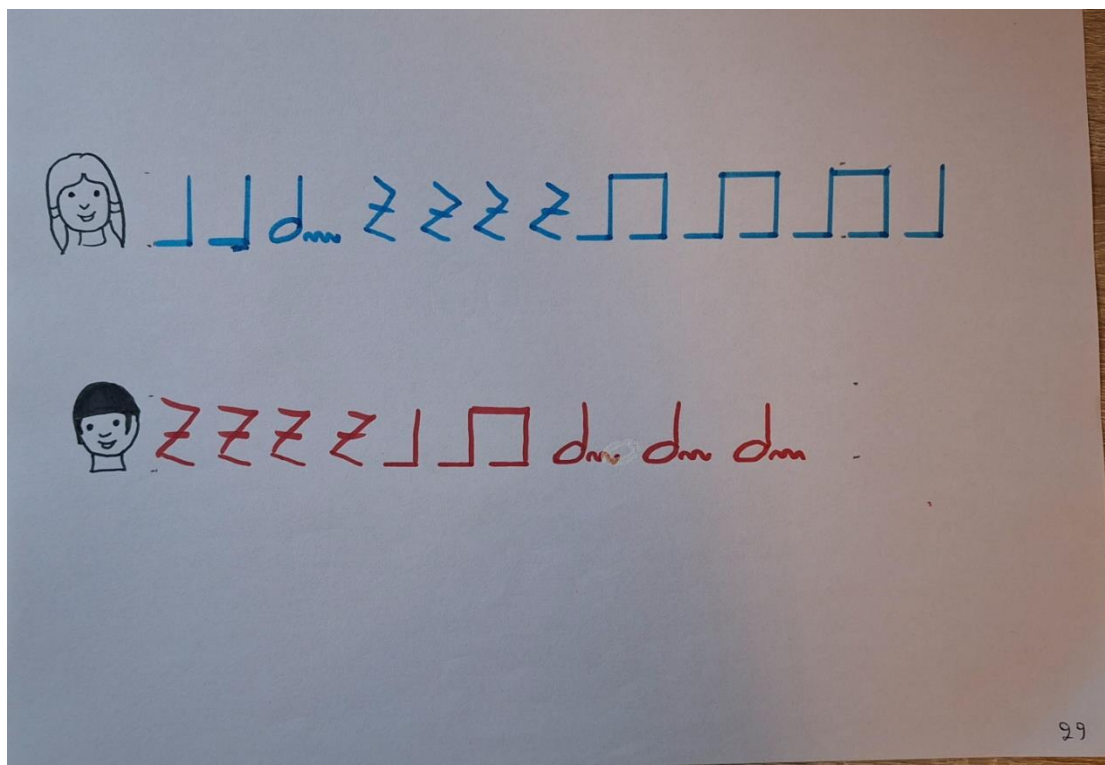

⁷⁵Σε αυτές τις τρεις ασκήσεις εξασκούμε το μισό. Το παιδί προσπαθεί να

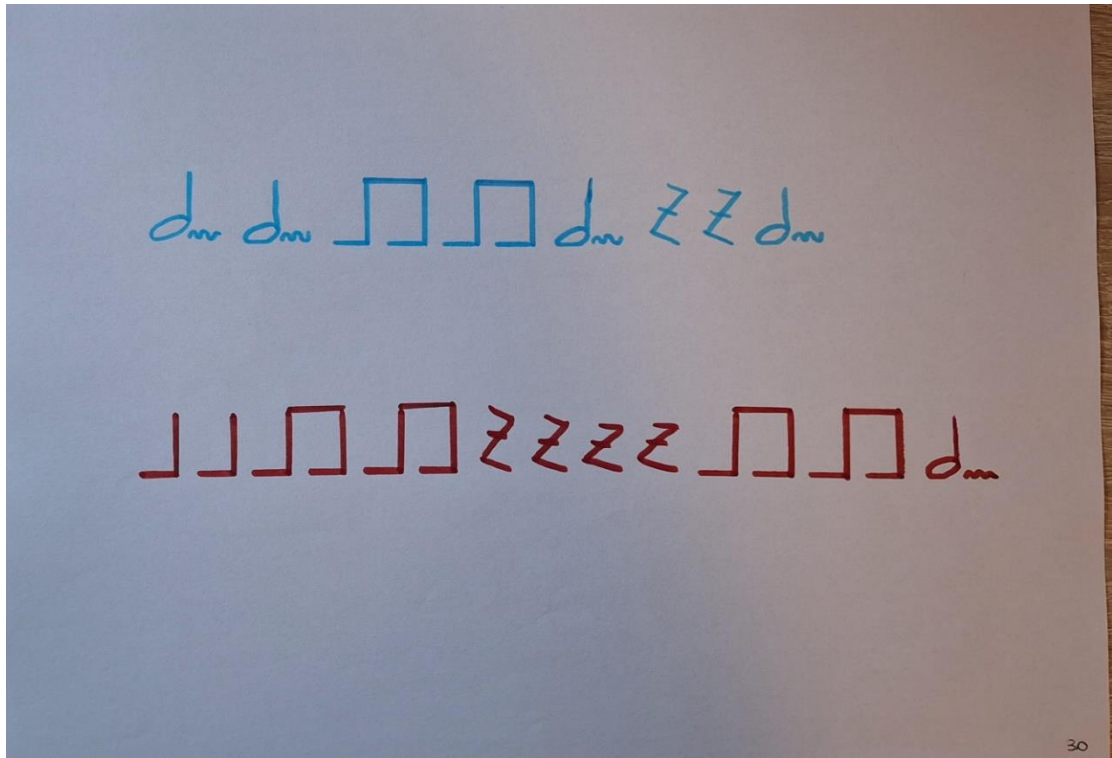
⁷⁴Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 15

⁷⁵Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 25

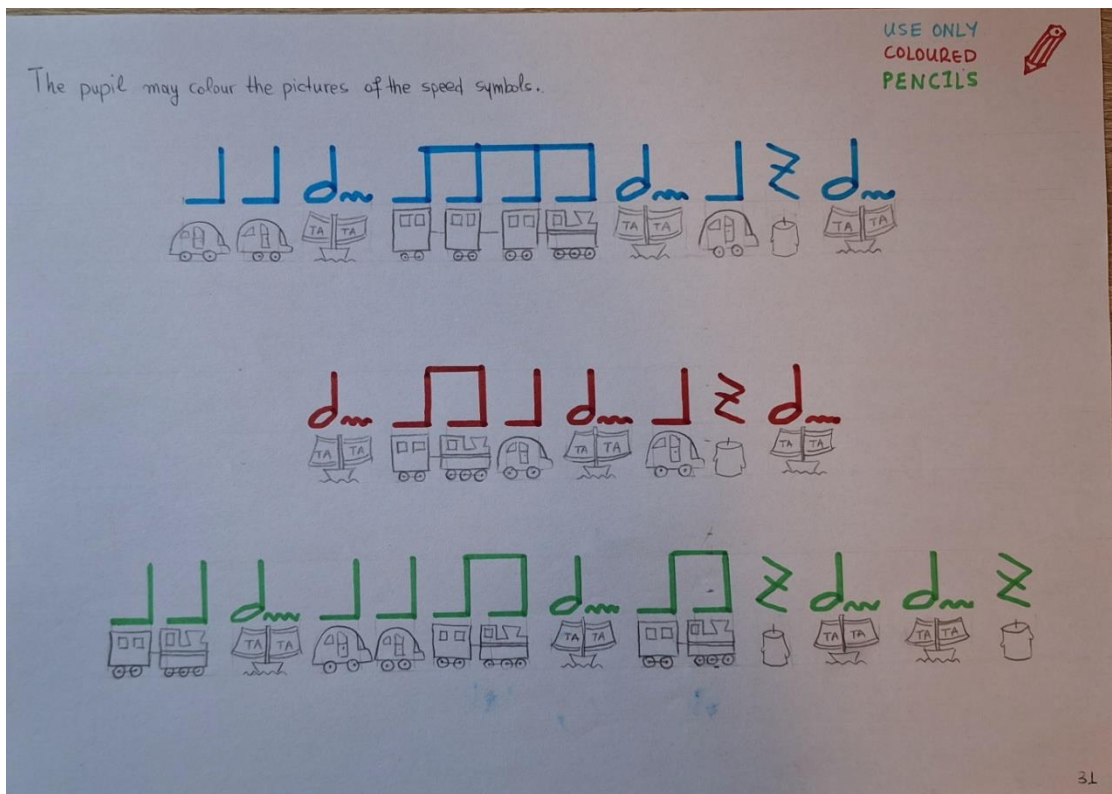
αποδώσει τις ασκήσεις αυτές χωρίς την βοήθεια των εικόνων. Όπου υπάρχουν δύο γραμμές δηλώνεται η διπλοχορδία. Οι τρόποι παιχνιδιού των ασκήσεων είναι αυτές που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

Ντουέτο με όλα τα ρυθμικά στοιχεία που έχουν διδαχθεί: τέταρτο (Τα), δύο όγδοα (Τί-τι), παύση τετάρτου (Σού ή Σσς) και μισό (Τά-α). Οι τρόποι απόδοσης της άσκησης είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

76

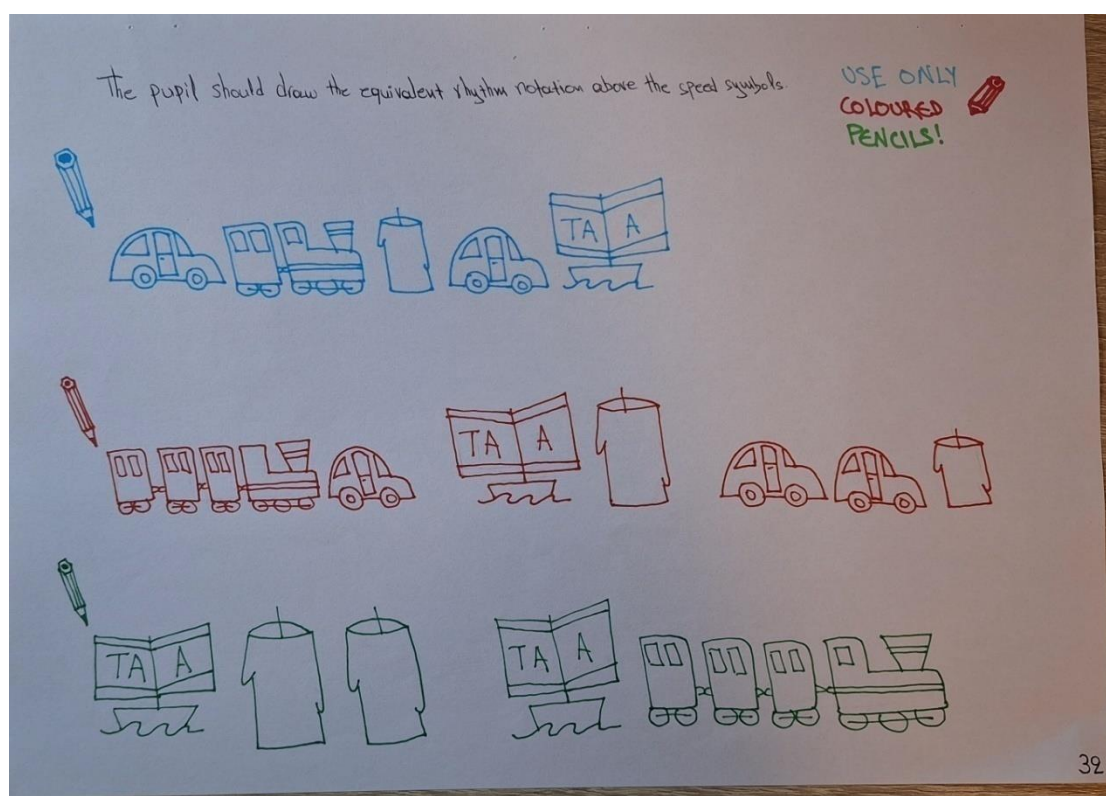

77

⁷⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 26-27

⁷⁷Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 28

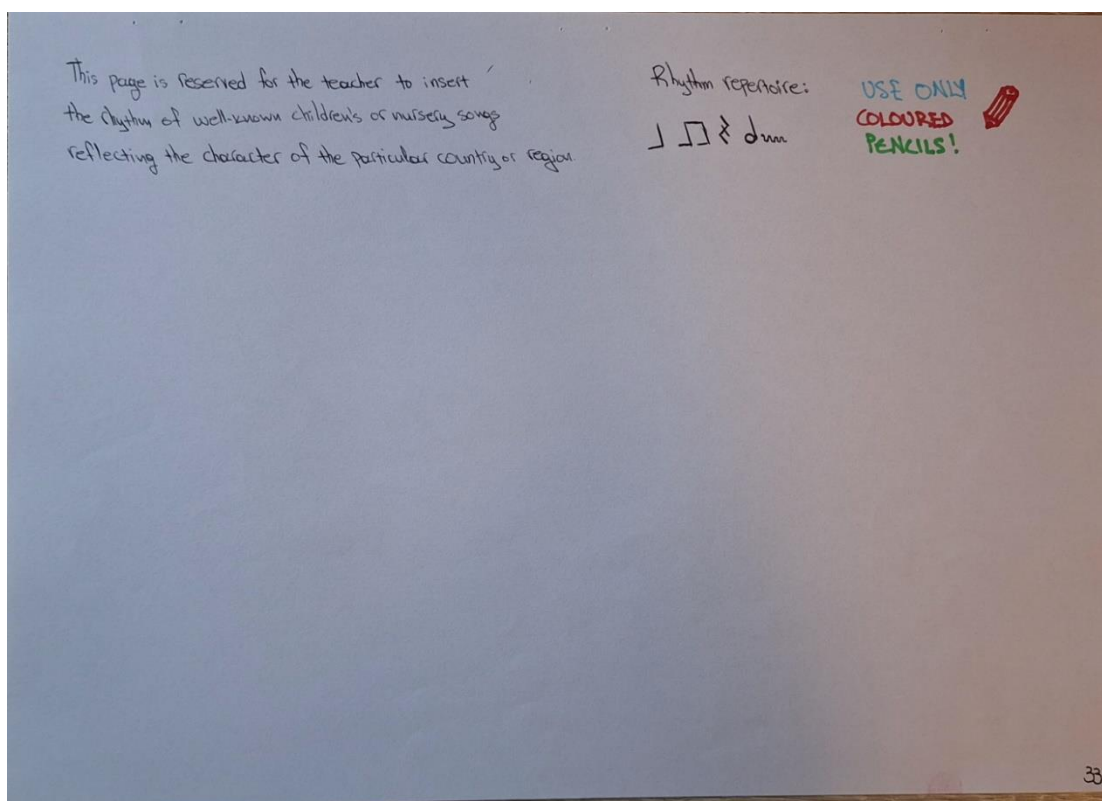
Αυτή η σελίδα θα πρέπει πρώτα να χρωματιστεί από το παιδί (αυτοκίνητα, τρένα και βάρκες) και έπειτα να παιχτεί με διάφορους τρόπους. Όσο περισσότεροι τρόποι, τόσο το καλύτερο. Στη διδασκαλία θα πρέπει πάντα να εισέρχεται και η γραφή. Το παιδί πρέπει να συνδέει όλα όσα μαθαίνει σαν παζλ και με όσες το δυνατόν περισσότερες αισθήσεις μαζί για την καλύτερη απόδοση και μάθησή του. Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

78

Εδώ αντίστροφα το παιδί ζωγραφίζει με χρώματα τις ρυθμικές αξίες που αντιστοιχούν στο ανάλογο σχέδιο. Στα αυτοκίνητα τα τέταρτα (Τά), στα τρένα τα όγδοα (Τί-τι), στα σβησμένα κεριά τις παύσεις τετάρτου (Σού ή Σσος) και στις βάρκες τα μισά (Τά-α). Αφού γραφτούν οι ασκήσεις θα πρέπει να παιχτούν με όσο τον δυνατόν περισσότερους τρόπους. Η μουσική ανάγνωση και η γραφή θα πρέπει να αναπτύσσονται παράλληλα μεταξύ τους. Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁷⁸Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 29

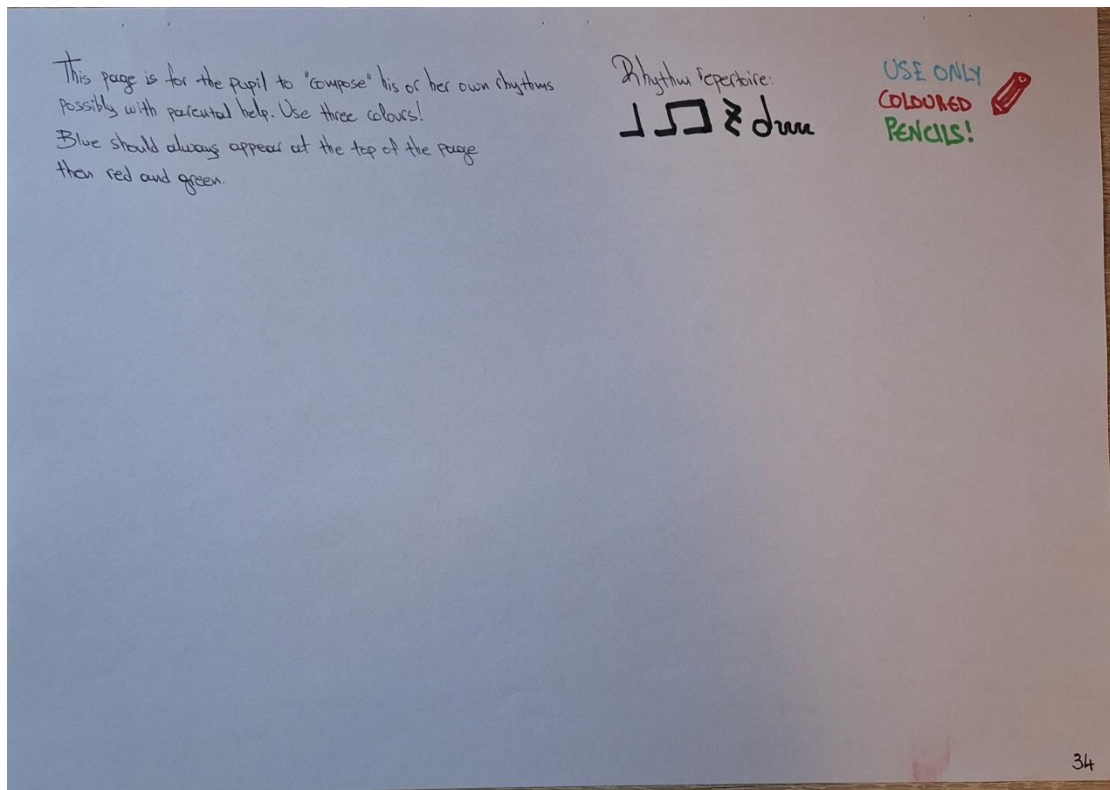

79

Στα Colourstrings στο τέλος κάθε κεφαλαίου δίνονται λευκές σελίδες για τον δάσκαλο για να προσθέσει μικρά εγχώρια παιδικά ή παραδοσιακά τραγούδια, τα οποία θα αντικατοπτρίζουν τον χαρακτήρα της κάθε περιοχής. Η μουσική θα πρέπει να διδάσκεται στο παιδί σαν να ήταν η δεύτερη μητρική του γλώσσα. Στο σημείο αυτό που δεν υπάρχουν γραμμές φτιάχνουμε ομάδες νοτών έτσι ώστε να είναι διακριτές στην διδασκαλία οι αναπνοές και το φραζάρισμα⁸⁰. Αφού συμπληρωθούν τα τραγούδια (με χρωματιστές νότες) θα πρέπει να αποδοθούν με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους. Οι τρόποι παιξίματος είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁷⁹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 30

⁸⁰Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 17

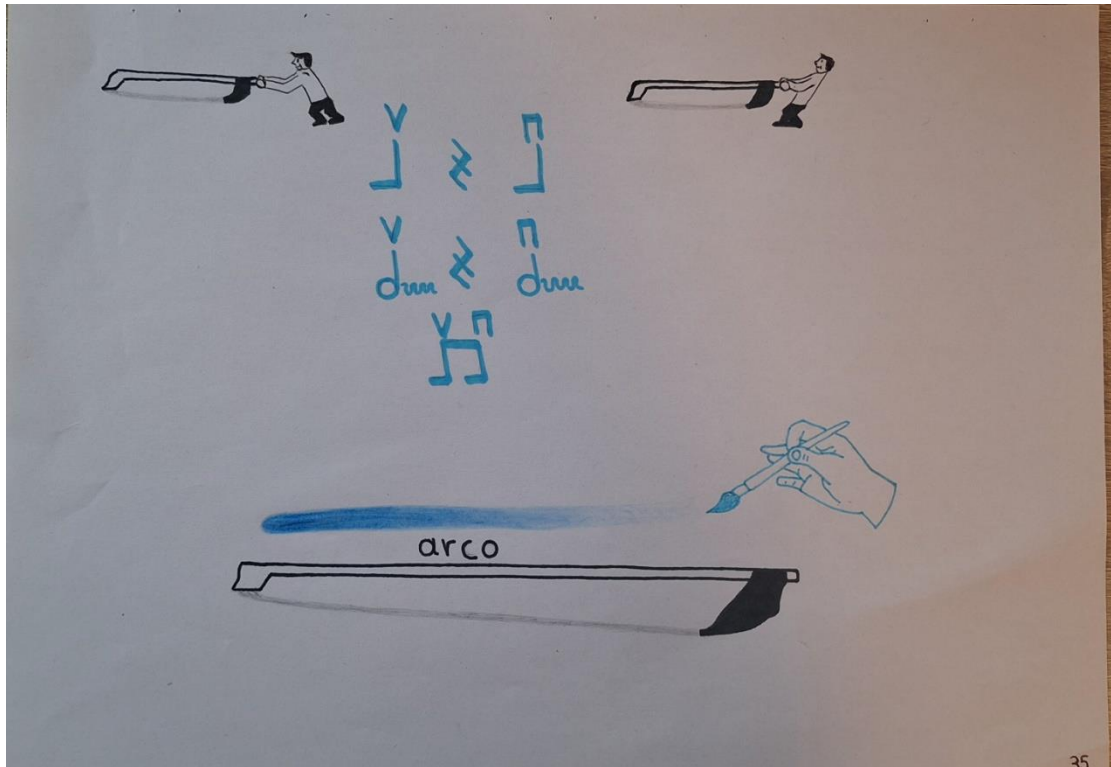

81

Στη σελίδα αυτή το παιδί καλείται να συνθέσει τρεις δικές του μελωδίες (μία για κάθε χορδή) με όλες τις ρυθμικές αξίες που έχουν διδαχθεί έως τώρα. Γράφονται με χρώματα. Ο δάσκαλος θα πρέπει να παίξει τις συνθέσεις του μαθητή. Οι σελίδες τέτοιου τύπου δεν έχουν ως στόχο να καλλιεργήσουν μόνο την δημιουργικότητα του μαθητή αλλά και όλη την οικογένεια (εφόσον συμμετέχουν και αυτοί) στο χόμπι της σύνθεσης⁸². Αφού γραφούν οι μελωδίες θα πρέπει να παιχτούν με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους. Οι τρόποι παιχνιδιού είναι αυτοί που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁸¹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 31

⁸²Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 17

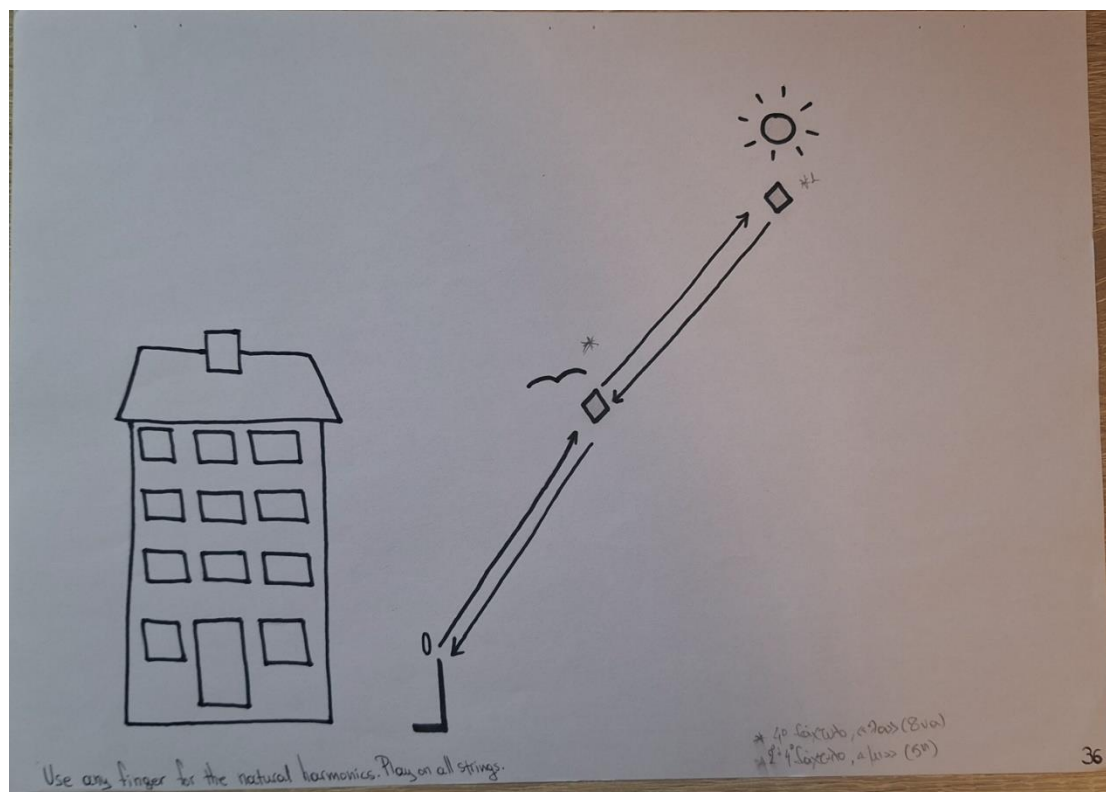
83

Η πρώτη επίσημη αναφορά του δοξαριού. Στις προηγούμενες σελίδες οι ασκήσεις ήταν κυρίως φτιαγμένες για να αποδίδονται με διάφορα *rizzicato* και δοξάρι καθοδηγούμενο από τον δάσκαλο. Από αυτήν την σελίδα το δοξάρι σιγά – σιγά αρχίζει να κινείται ελεύθερα από τον μαθητή χωρίς την βοήθεια του δασκάλου⁸⁴. Το παιδί θα πρέπει να χρησιμοποιεί όλο και περισσότερο το δοξάρι του, άνετα, ελεύθερα και χωρίς κάποιο σφίξιμο κάπου στα χέρια. Εισάγονται επίσης και οι συμβολισμοί της κατεύθυνσης του δοξαριού, οι οποίες στην δυτική μουσική παράδοση λέγονται “*tire*”, “*rousse*”, ενώ στην διδασκαλία της ποντιακής λύρας λέγονται “μπροστά” και “πίσω” (κοινώς, αριστερά, δεξιά). Το βάρος του χεριού (αποφεύγουμε τις λέξεις πίεση και δύναμη για να μην παρουσιαστεί κάπου σφίξιμο στο παιδί) θα πρέπει να είναι περισσότερο όσο προχωράμε προς την μύτη του δοξαριού και λιγότερο όσο πλησιάζουμε στην βάση του προκειμένου να αποφύγουμε τα στριγκλίσματα και τα τριξίματα. Τέλος, πρέπει να δοθεί έμφαση στην κίνηση του καρπού, ο οποίος πρέπει να “σπάει” προς τα μέσα (όταν το

⁸³Geza Szilvay, *Violin ABC Book A*, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 32

⁸⁴Geza Szilvay, *Violin ABC Handbook for Teachers and Parents*, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 18

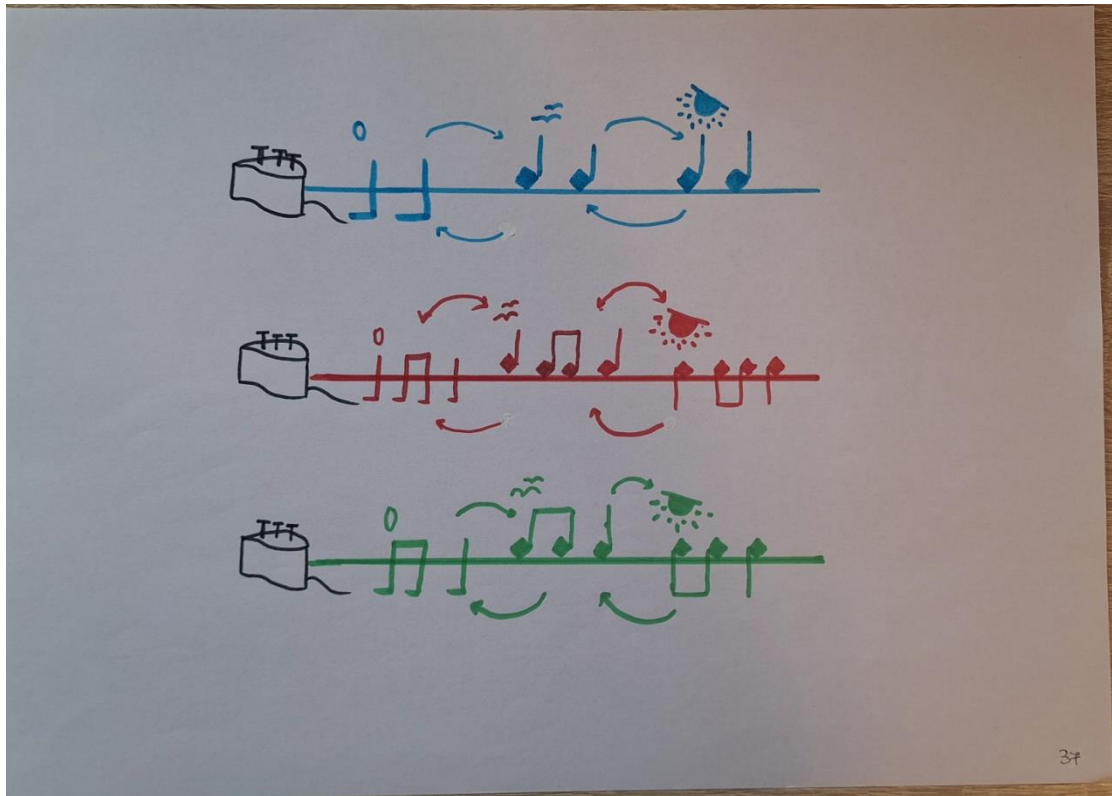
δοξάρι κινείται μπροστά) και προς τα έξω (όταν το δοξάρι κινείται πίσω).

85

Στις προηγούμενες σελίδες οι αρμονικοί παίζονταν με pizzicato αριθμημένο του αριστερού χεριού, τώρα όμως πρέπει να παιχτούν με το δοξάρι. Οι αρμονικοί που χρησιμοποιούνται είναι η πέμπτη καθαρή (πουλιά) και η οκτάβα (ήλιος). Το παιδί θα πρέπει να ακουμπήσει πολύ απαλά με το δάχτυλό του την χορδή και απαλή κίνηση στο δοξάρι προκειμένου να παραχθεί ο αρμονικός. Η άσκηση αποδίδεται ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας στην ταστιέρα με όποιο δάχτυλο θέλουμε. Καλό είναι να παιχτεί η άσκηση με όλα τα δάχτυλα. Τα ωφέλη της είναι η εκπαίδευση της ακοής, οι αλλαγές θέσεων και η ελευθερία που κερδίζεται στην ταστιέρα (αλλαγές θέσεων). Το γεγονός ότι οι νότες και σκίτσα είναι μαύρα δηλώνει ότι η άσκηση πρέπει να αποδοθεί σε όλες τις χορδές.

⁸⁵Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 33

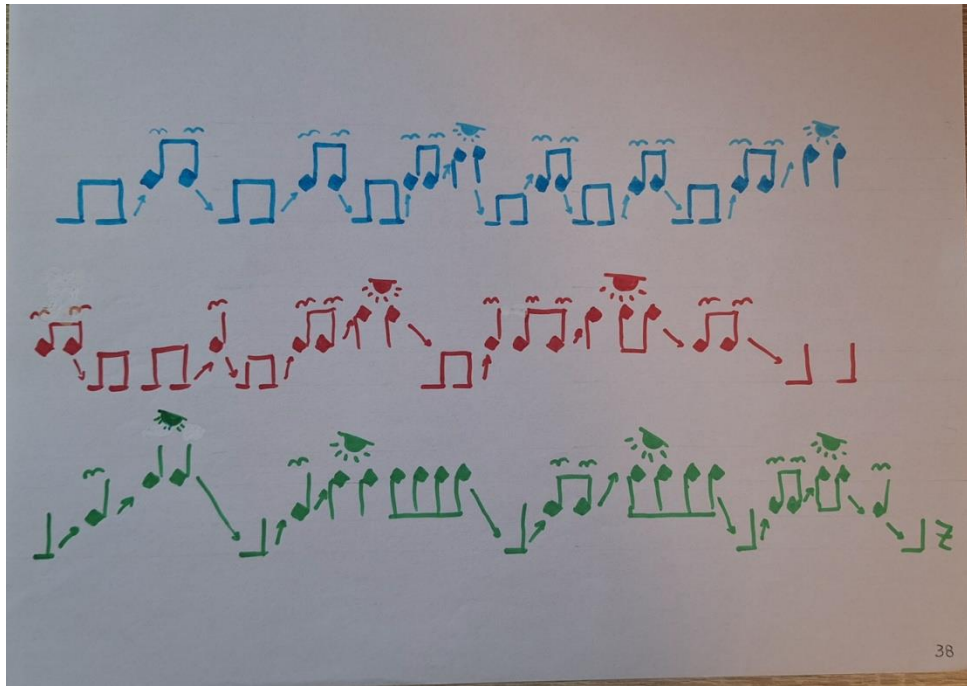

86

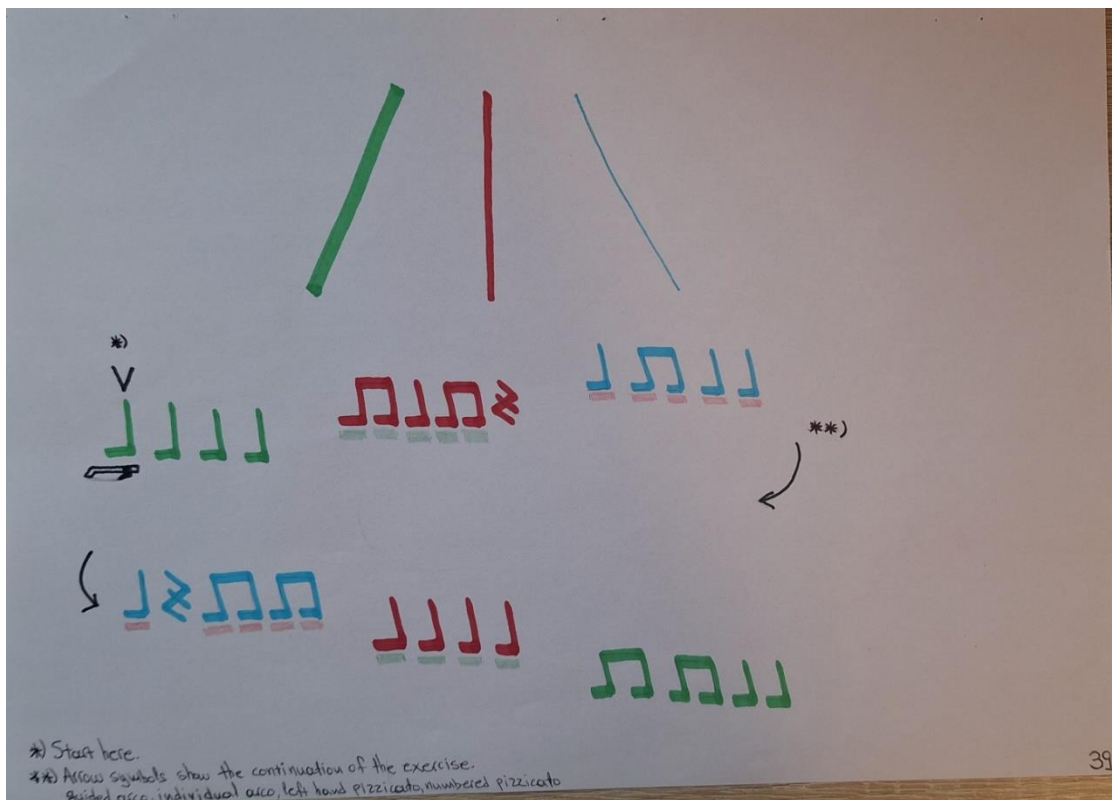
Αφού έγινε η πρώτη επαφή, εδώ είναι μικρές ενδεικτικές ασκήσεις για την χρήση των αρμονικών. Οι ασκήσεις πρέπει να παιχτούν ανοδικά και καθοδικά, με όσους περισσότερους τρόπους είναι δυνατό και δίνοντας έμφαση στην χαλαρή κίνηση των χεριών του παιδιού. Με το μηδέν συμβολίζεται η ανοιχτή χορδή και με τα βελάκια ότι η άσκηση “πηγαίνει” και “επιστρέφει” πίσω.

---

⁸⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 34

87

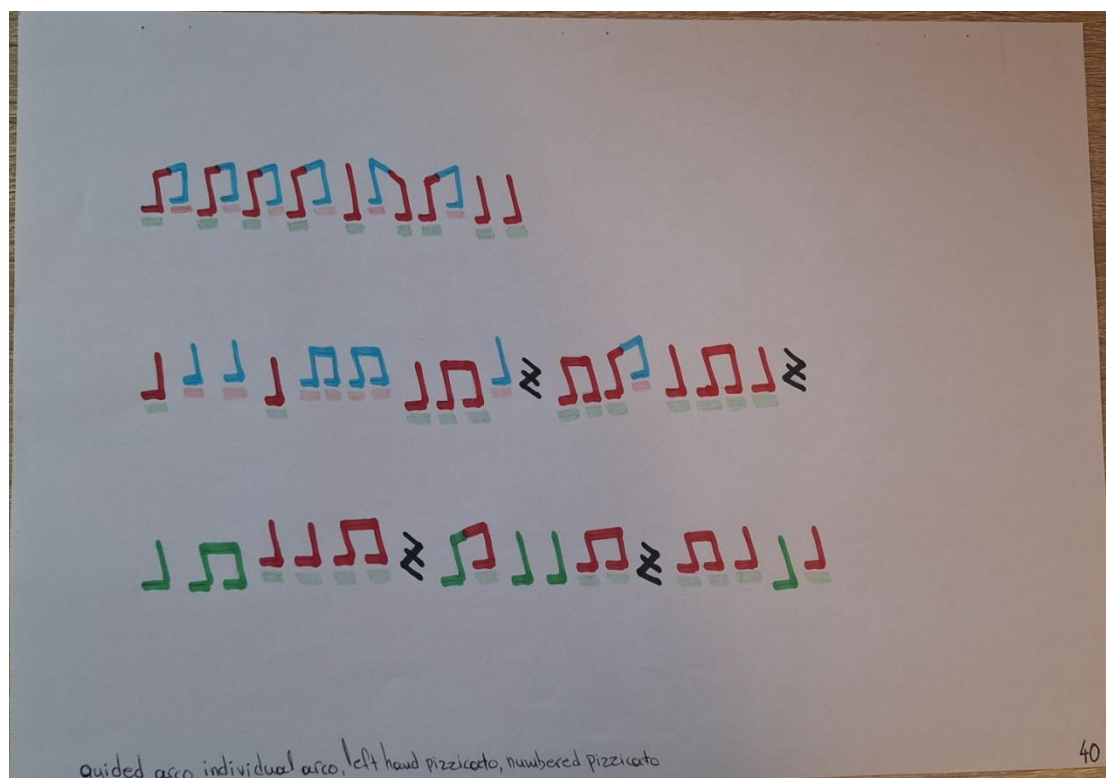
88

Στην σελίδα αυτή είναι γραμμένη μία άσκηση. Τα βελάκια δείχνουν την συνέχεια της μελωδίας, την πορεία της. Όπου θα εμφανίζονται αυτά τα

⁸⁷Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 35

⁸⁸Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 36

βελάκια θα εννοείται ότι η άσκηση είναι η ίδια (η συνέχεια, η πορεία, η συνοχή), ενώ όπου δεν υπάρχουν θα σημαίνει πως κάθε οριζόντια γραμμή είναι και μία άσκηση (όπως μέχρι τώρα). Η άσκηση μπορεί να αποδοθεί με καθοδηγούμενο δοξάρι, ελεύθερο δοξάρι, pizzicato του δεξιού χεριού, pizzicato του αριστερού χεριού αριθμημένο, αργά – γρήγορα, δυνατά – σιγά κλπ.

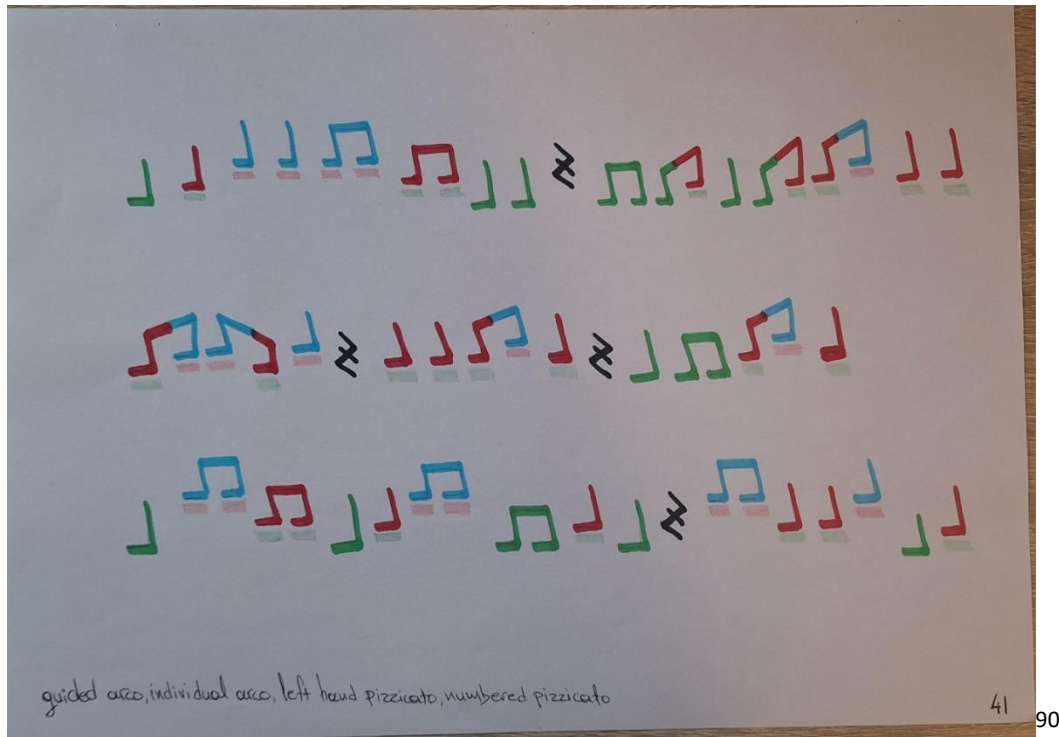

89

Οι ασκήσεις αυτές είναι για τις εναλλαγές των χορδών. Το παιδί εδώ μαθαίνει πως να πηγαίνει ομαλά από την μία χορδή στην άλλη, πράγμα που γίνεται με το γύρισμα της λύρας δεξιά και αριστερά. Η κίνηση πρέπει να αποδίδεται από τον καρπό του αριστερού χεριού, με “κλειστό” τον αντίχειρα και χωρίς καθόλου πίεση ή απότομες κινήσεις. Οι ασκήσεις αυτού του τύπου αποδίδονται με δοξάρι, παρόλα αυτά όμως μπορούν να αποδοθούν και με pizzicato. Όπου υπάρχει μια δεύτερη γραμμή αυτό δηλώνει την διπλοχορδία της λύρας. Η άσκηση

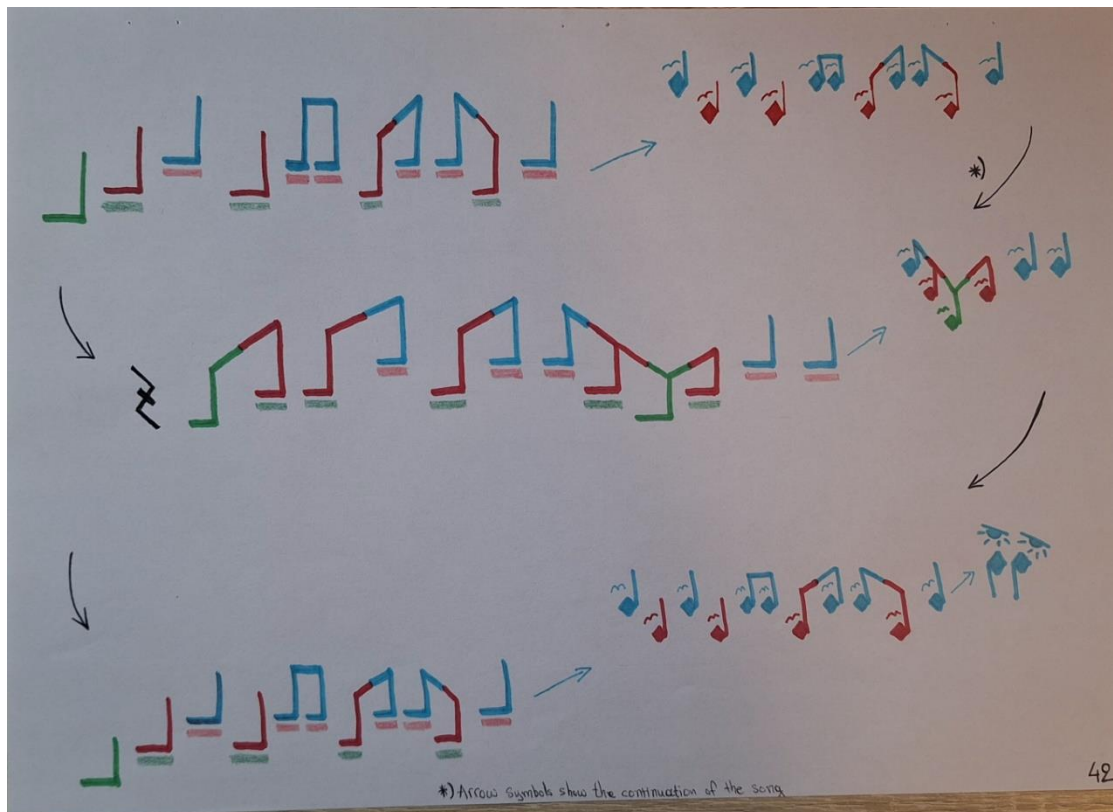
⁸⁹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 37

μπορεί να αποδοθεί με όλους τους δυνατούς τρόπους όπως αναφέρθηκαν και παραπάνω.

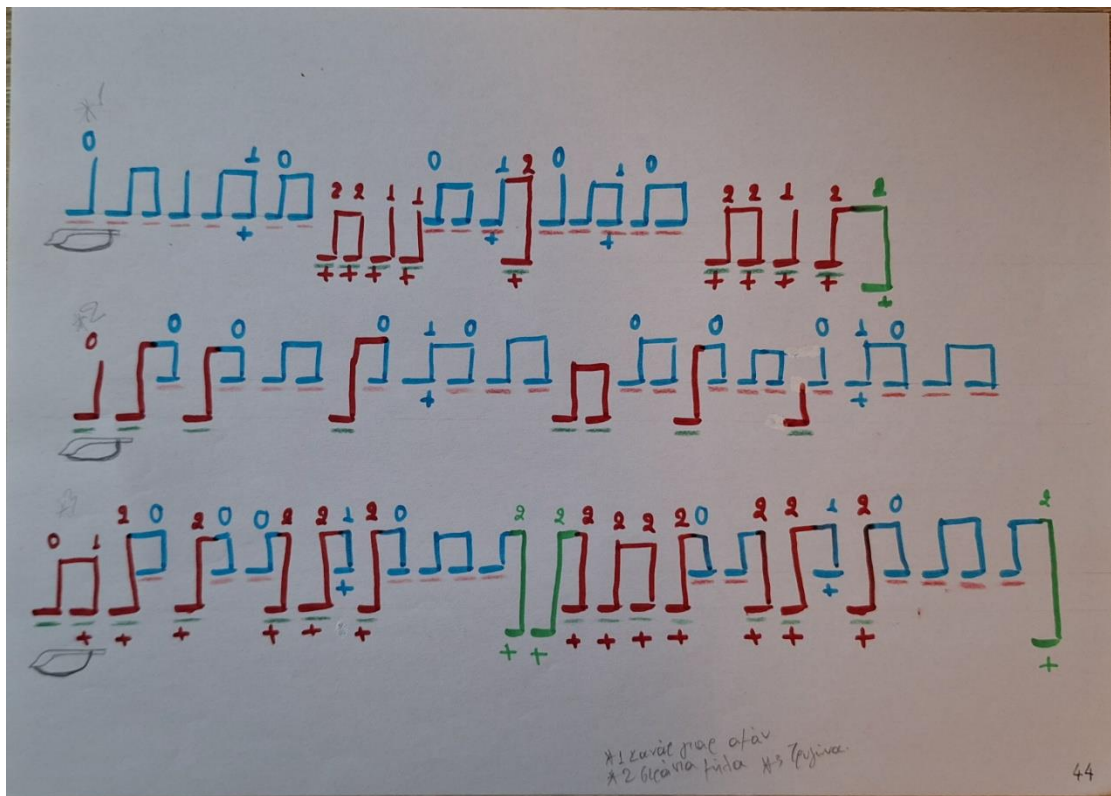
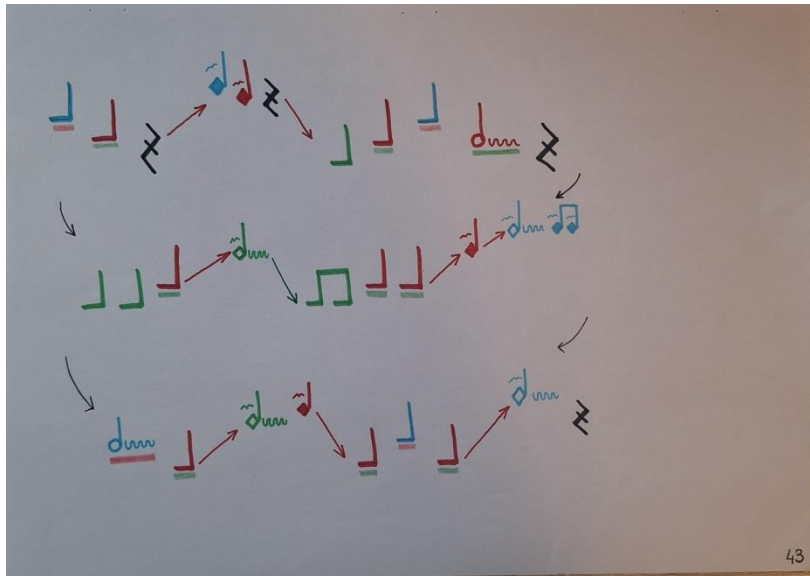

Τρεις ακόμη ασκήσεις για τις εναλλαγές χορδών. Μπορούν να αποδοθούν με όλους τους τρόπους που αναφέρθηκαν και παραπάνω.

⁹⁰Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 38

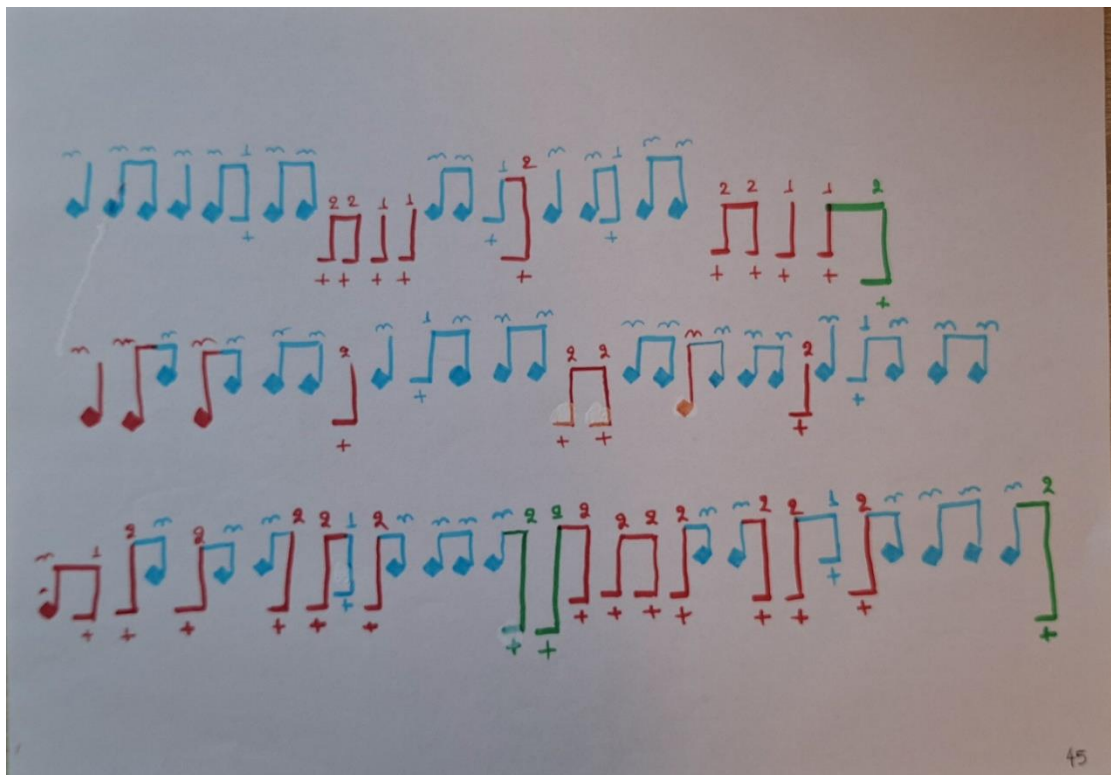
Σε αυτού του τύπου τις ασκήσεις εμπλουτίζουμε τις εναλλαγές χορδών με την προσθήκη των αρμονικών. Το παιδί καλείται να παίξει τόσο με τις ανοιχτές χορδές, όσο και με τους αρμονικούς. Είναι από τις ασκήσεις όπου γίνεται συνειδητή κίνηση και των δύο χεριών ταυτόχρονα και σε διάφορα μέρη της ταστιέρας. Τα βελάκια δηλώνουν την πορεία της μελωδίας και άρα εδώ έχουμε μία μόνο μεγάλη άσκηση. Η άσκηση πρέπει να αποδοθεί με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Σε αυτό το σημείο εισάγεται ένας νέος τύπος άσκησης και αυτός είναι ο συνδυασμός του δοξαριού με το pizzicato το αριστερού χεριού αριθμημένο. Συγκεκριμένα σε αυτήν την σελίδα έχουμε τρία αποσπάσματα από τρία παραδοσιακά ποντιακά τραγούδια και αυτά είναι με την σειρά: 1) Κανάρ για αμάν, 2) Σεράντα μήλα και 3) Τρυγώνα Τραπεζούντας. Οι μελωδίες είναι απλοποιημένες ώστε να είναι όσο πιο

⁹¹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 39

εύκολες γίνεται για το παιδί χωρίς όμως να αλλοιώνεται το κάθε τραγούδι. Η άσκηση αυτή είναι για την “ενεργοποίηση” των δαχτύλων και τα νούμερα του αριθμημένου pizzicato είναι τα αντίστοιχα δάχτυλα (πατήματα) που θα πατούσαν αν έπαιζαν κανονικά με το δοξάρι. Όπου υπάρχει από κάτω σταυρός συμβολίζει το pizzicato του αριστερού χεριού και όπου απουσιάζει σημαίνει ότι η νότα παίζεται με το δοξάρι (όλες οι χορδές με το δοξάρι είναι ανοιχτές, χωρίς πάτημα των δαχτύλων). Κάθε μία οριζόντια στήλη είναι και ένα τραγούδι. Ο δάσκαλος πρέπει να προσέχει και να δίνει έμφαση στο “γύρισμα” της λύρας και στην ομαλή εκτέλεση του δοξαριού και των δαχτύλων.

Σε αυτήν την άσκηση παίζονται τα ίδια τραγούδια με πριν, μόνο που αυτήν την φορά οι ανοιχτές χορδές γίνονται αρμονικοί. Για λόγους ευκολίας χρησιμοποιήθηκαν μόνο οι αρμονικοί της πρώτης θέσης οπότε η μελωδία λίγο αλλάζει, τα δάχτυλα όμως του αριθμημένου pizzicato παραμένουν τα ίδια με πριν. Η άσκηση αυτή είναι για να υπάρξει μεγαλύτερη κίνηση στο αριστερό χέρι. Η άσκηση αυτή προσφέρει στα παιδιά άνεση, αφού αποβάλλεται ο φόβος του “φάλτσου” και έχουμε

ποικιλία με την εναλλαγή αρμονικών και pizzicato του αριστερού χεριού αριθμημένο.

ΝΤΟΥΕΤΟ

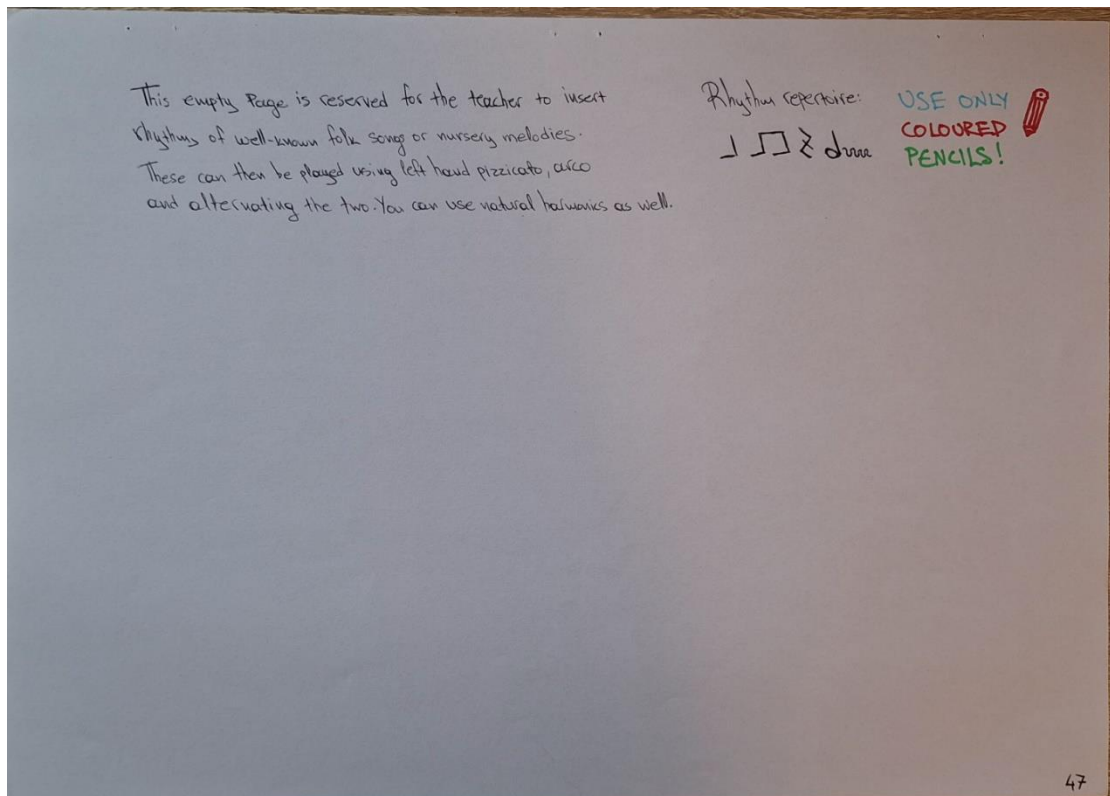
*1

*2

1) Κατίρκαγια 2) Κατίρκαγια

46

Ένα ακόμη ντουέτο. Σε αυτό το σημείο παρουσιάζεται ένα απόσπασμα από το παραδοσιακό τραγούδι «Κατίρκαγια» σε μορφή ντουέτου με την μία φωνή να παίζει την μελωδία και η άλλη να είναι μια μικρή και εύκολη συνοδεία σαν ισοκράτης. Το ένα παιδί ή ο δάσκαλος παίζει την μελωδία και την συνοδεία ο άλλος και φυσικά εναλλάξ. Η άσκηση πρέπει να παιχτεί με όλους τους δυνατούς τρόπους και να παίξουν και τα δύο παιδιά την μελωδία με την σειρά. Η άσκηση περιέχει δοξάρι και pizzicato του αριστερού χεριού αριθμημένο.

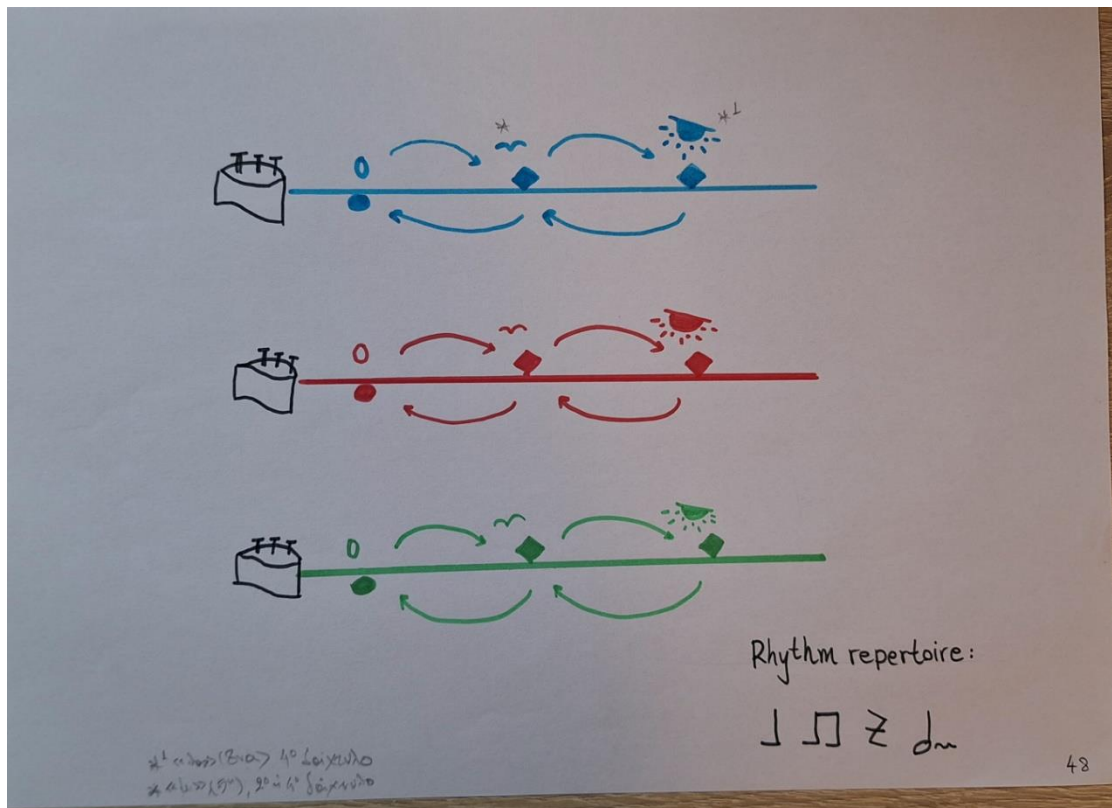

92

Κάθε κεφάλαιο των Colourstrings τελειώνει με σελίδες που προορίζονται για τον δάσκαλο για να προσθέσει μικρά αποσπάσματα ή μικρά τραγούδια/κομμάτια από την παράδοση της κάθε χώρας, τα οποία τα γνωρίζουν τα παιδιά πολύ καλά. Η μουσική θα πρέπει να διδάσκεται στα παιδιά σαν να είναι η δεύτερη μητρική του γλώσσα⁹³. Στην σελίδα αυτήν χρησιμοποιούμε όσες ρυθμικές συλλαβές έχουμε μάθει και τις γράφουμε μόνο με χρώματα. Τα τραγούδια πρέπει να αποδίδονται με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους γίνεται.

⁹²Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 48

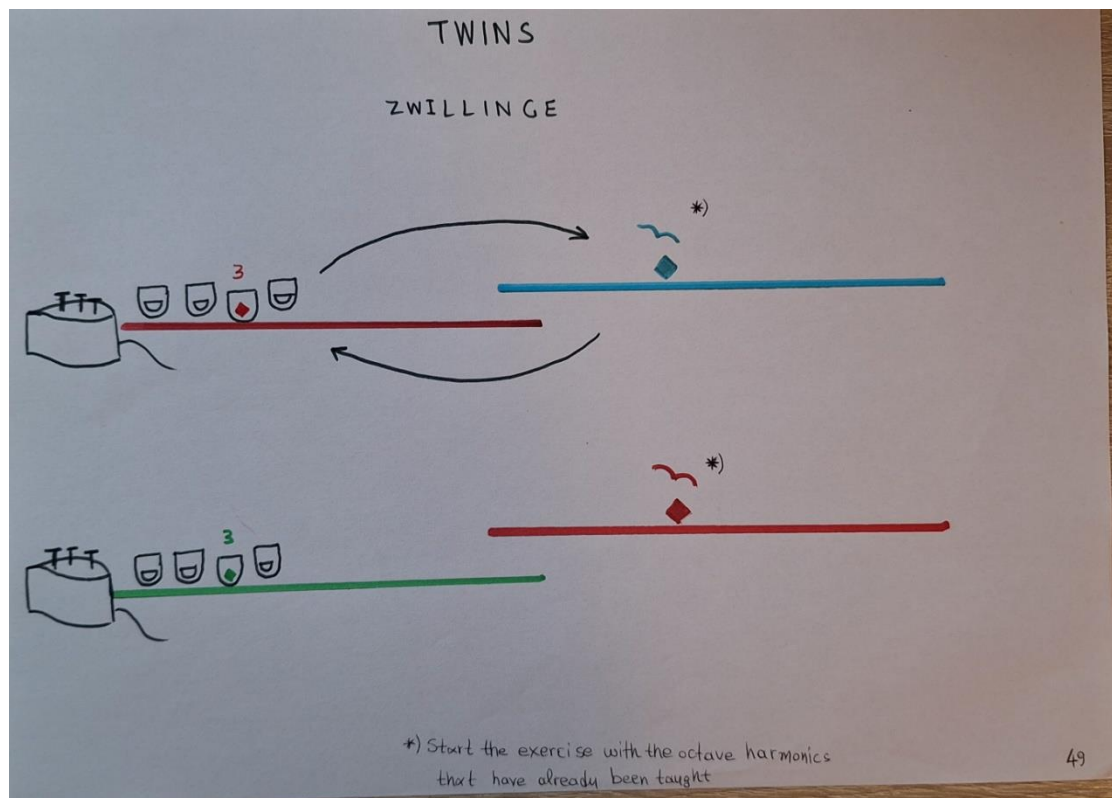
⁹³Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ.22

94

Σε αυτήν την σελίδα, η οποία μας εισάγει σε ένα νέο κεφάλαιο, γίνεται μια επανάληψη στους αρμονικούς που έχουνε ήδη μάθει τα παιδιά προκειμένου να υπάρξει εμπλουτισμός στις επόμενες σελίδες που θα δούμε παρακάτω. Τα πουλιά είναι η απόδοση της πέμπτης καθαρής (ενδεικτικά: τέταρτο δάχτυλο στην πρώτη θέση) και ο ήλιος είναι η απόδοση της όγδοης καθαρής ή αλλιώς οκτάβα (ενδεικτικά: τέταρτο δάχτυλο στην τέταρτη θέση). Η άσκηση πρέπει να αποδοθεί με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους και να χρησιμοποιηθούν όλες οι ρυθμικές συλλαβές που έχουν μάθει τα παιδιά έως τώρα.

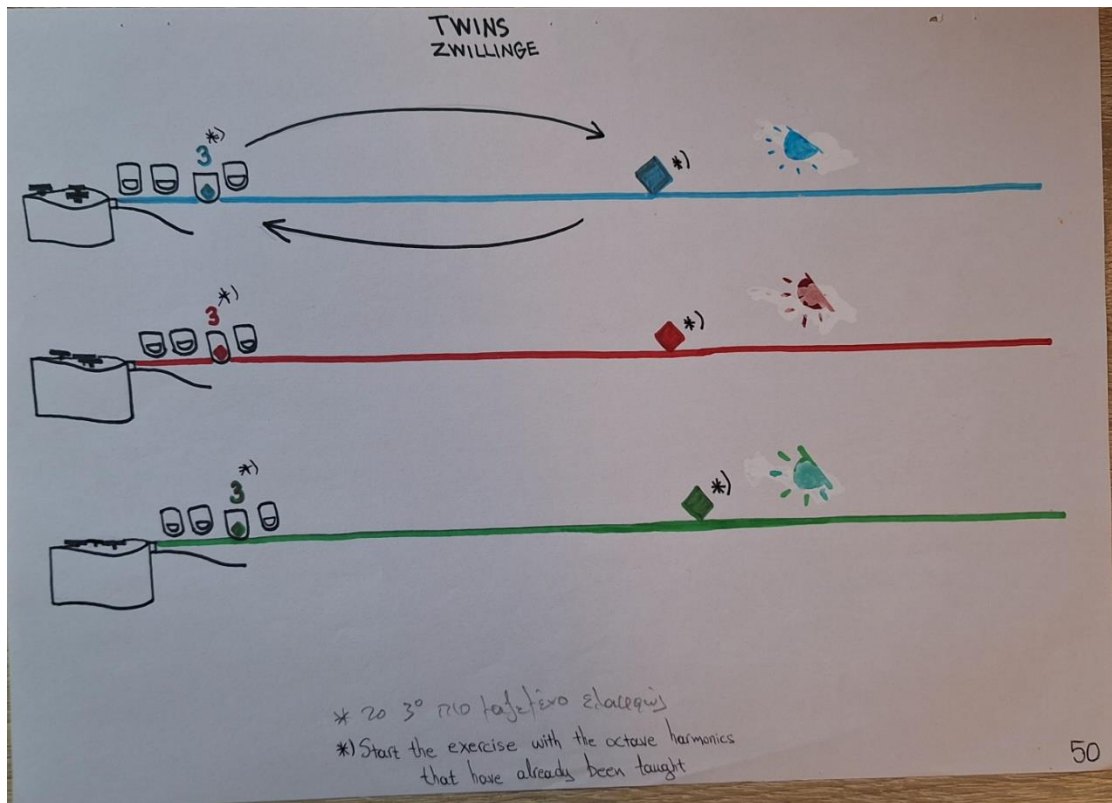
⁹⁴Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 50

95

Αφού λοιπόν έχει γίνει η επανάληψη των αρμονικών εισέρχονται νέα στοιχεία και αυτά είναι οι ταυτοφωνίες των αρμονικών. Πάνω σε διαφορετικά σημεία της ταστιέρας παράγονται αρμονικοί οι οποίοι είναι ίδιο μεταξύ τους, δηλαδή είναι ταυτοφωνία, και τα αποκαλούμε στα Colourstrings “διδυμάκια”. Οι νότες αυτές είναι σε διαστήματα 5^{ης} Καθαρής, 3^{ης} μικρής και 2^η Μεγάλη ή αλλιώς 7^η μικρή (λόγω της αλλαγής οκτάβας. Στις ασκήσεις που θα δούμε παρακάτω την αποκαλούμε ως 2^η Μεγάλη για μεγαλύτερη ευκολία στο παιδί, αλλά στην ουσία είναι 7^η μικρή εάν θέλουμε να είμαστε απόλυτοι με τις οκτάβες). Οι ασκήσεις αυτές βοηθούν πάρα πολύ στην εκπαίδευση του αυτιού των παιδιών, αλλά και τους βοηθά στο να έχουν μεγάλη ελευθερία στις αλλαγές θέσεων, με άλλα λόγια στην κίνησή τους σε όλη την ταστιέρα του οργάνου. Το πρώτο μας “διδυμάκι” είναι η 5^η Καθαρή όπου έχουμε στην πρώτη θέση στην χαμηλότερη χορδή το τρίτο δάχτυλο και στην ψηλότερη, πάλι στην πρώτη θέση, το τέταρτο δάχτυλο. Η άσκηση πρέπει να παιχτεί με όσον το δυνατόν περισσότερους τρόπους.

⁹⁵Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 51

96

Έχοντας το τρίτο δάχτυλο στην πρώτη θέση, λίγο πιο μαζεμένο από ό,τι ήταν πριν, έχουμε τον αρμονικό της 3^{ης} μικρής. Το “διδυμάκι” αυτό παράγεται στην ίδια χορδή, σε διαφορετικά σημεία. Ξεκινάμε με το τρίτο δάχτυλο μαζεμένο στην πρώτη θέση και η ταυτοφωνία του παράγεται λίγο πιο μπροστά από τον ήλιο (ενδεικτικά 3^ο δάχτυλο στην τρίτη θέση). Η άσκηση πρέπει να αποδοθεί με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους.

⁹⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 52

97

Τέλος, έχουμε το διάστημα της 2^{ης} Μεγάλης. Ο αρμονικός αυτός παράγεται εξίσου στην ίδια χορδή αλλά σε διαφορετικά ύψη της ταστιέρας. Στην πρώτη θέση έχουμε το δεύτερο δάχτυλο και έπειτα πάλι λίγο πιο μπροστά από τον ήλιο, αυτήν την φορά σχεδόν κολλητά δίπλα του (ενδεικτικά δεύτερο δάχτυλο στην τέταρτη θέση). Η άσκηση πρέπει να αποδοθεί με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους.

⁹⁷Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 53

MINOR THIRD SO-MI

LOOK KLEI - NES LAMB LOOK SCHAFF SEE MY LASS ES PRET-TY DIR NUR KITE SA - GEN FLY GEN

52

WITH THE WOL - LEN SWAL - LOWS UNS VER SO - TRA - HIGH GEN. LOOK KLEI - NES LAMB LOOK SCHAFF

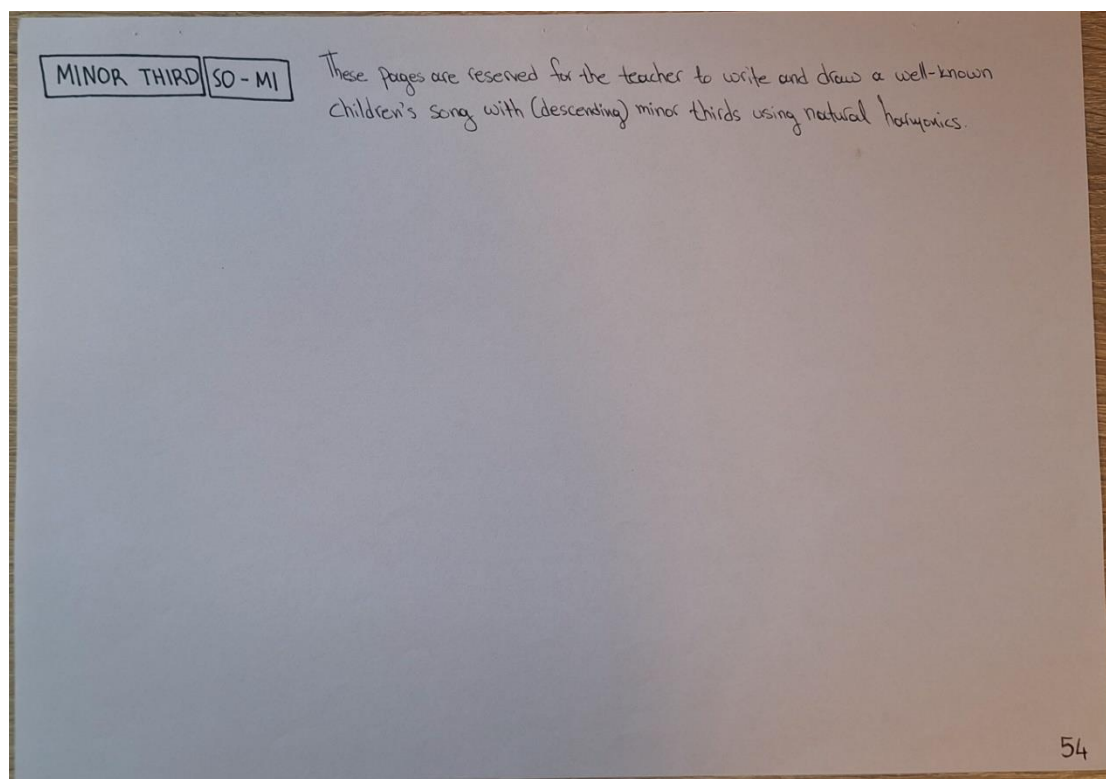
53 98

Αφού λοιπόν μάθαμε τους αρμονικούς, τώρα το παιδί ξεκινάει να μαθαίνει μικρά τραγουδάκια με την χρήση τους. Όπως γινόταν και στα ντουέτα έτσι και εδώ, οι μελωδίες γράφονται οριζόντια και άρα γίνονται δύο σελίδες. Πρώτα τραγουδάμε το κομμάτι με τα λόγια και μετά με τα φωνομικμά. Όσο τραγουδάμε υποδεικνύω την μελωδική γραμμή, η οποία έχει αποτυπωθεί με εικόνες (ζωγραφιές). Όσο ο δάσκαλος παίζει το παιδί θα πρέπει να ακολουθεί και να δείχνει με το δάχτυλο την μελωδική γραμμή, είτε με τις εικόνες, είτε με τις νότες⁹⁹. Συγκεκριμένα

⁹⁸Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 54-55

⁹⁹Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 27

εδώ έχουμε ένα τραγουδάκι με το διάστημα της 3^{ης} μικρής. Τα δάχτυλα είναι το νούμερο δύο, στην πρώτη θέση το δεύτερο δάχτυλο και το νούμερο τρία, πάλι στην πρώτη θέση αλλά με το τρίτο δάχτυλο.

100

Όπως έχει προαναφερθεί, αυτές οι λευκές σελίδες προσφέρονται για τον δάσκαλο, ώστε να προσθέτει μικρά εγχώρια τραγούδια, τα οποία τα παιδιά γνωρίζουν καλά. Εδώ συγκεκριμένα ο δάσκαλος καλείται να προσθέσει τραγούδια με το διάστημα της 3^{ης} μικρής.

---

¹⁰⁰Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 56

MAJOR SECOND LA - SO

WAY UP HIGH SWAL - LOWS FLY
SON - NE HOCH, SON - NE HOCH, SON - NE HOCH, SON - NE HOCH, SON - NE HOCH

55

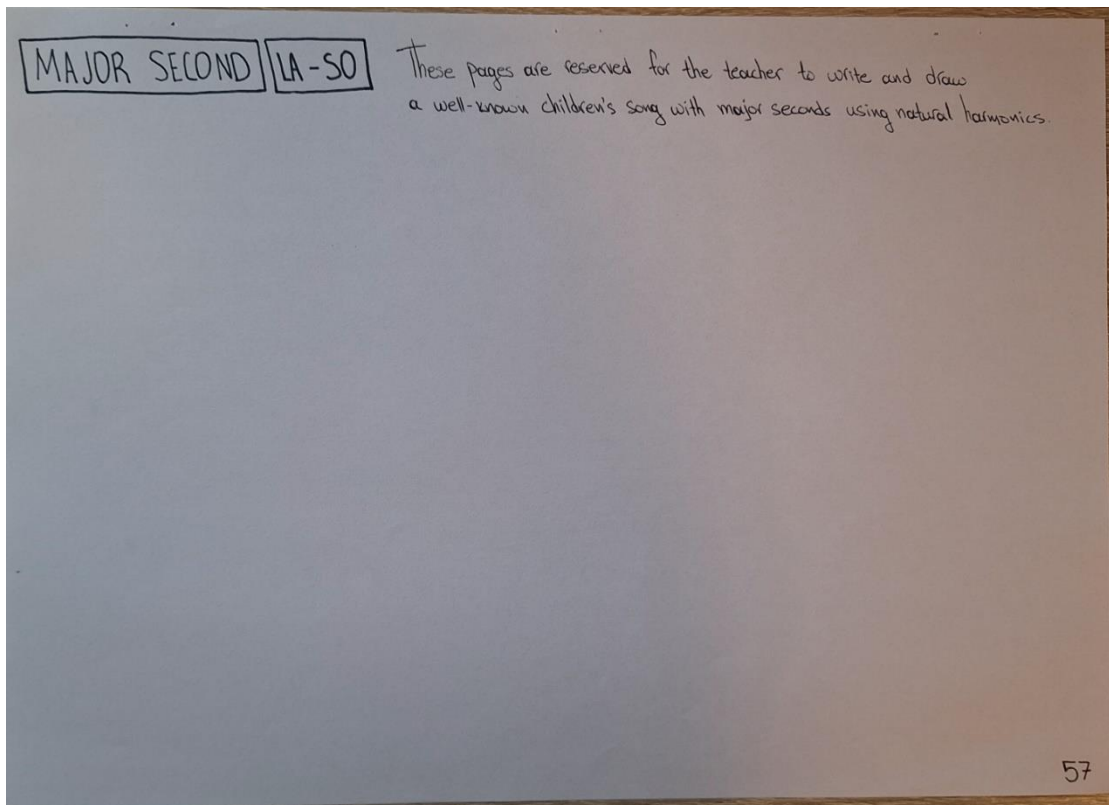
DIV - ING, RAC - ING, SON - BEAMS CHAS - ING
SON - NE HOCH AM HIM - MEL DRO - BEN WAY UP HIGH!
SCHEI - NE DOCH!

56

101

Αυτό το τραγούδι είναι για το διάστημα της 2^{ης} Μεγάλης και αποδίδεται με το τρίτο δάχτυλο στην ψηλότερη χορδή στην πρώτη θέση και το τέταρτο δάχτυλο στην χαμηλότερη χορδή πάλι στην πρώτη θέση.

¹⁰¹Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 58-59

102

Οι λευκές σελίδες, όπως προαναφέρθηκε, προσφέρονται για τον δάσκαλο, ώστε να προσθέτει μικρά εγχώρια τραγούδια, τα οποία τα παιδιά γνωρίζουν καλά. Εδώ συγκεκριμένα ο δάσκαλος καλείται να προσθέσει τραγούδια με το διάστημα της 2^{ης} Μεγάλης.

---

¹⁰²Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 60

MAJOR SECOND and MINOR THIRD LA-SO-MI

HAR-RY HARE IS IN A HOR-RY FULL OF CARE AND FULL OF WOR-RY
 HA-SE HANS RENNT SCHNELL SO SCHNEL-LE LUS-TIG Ü-BER STEIN UND SCHNEL-LE

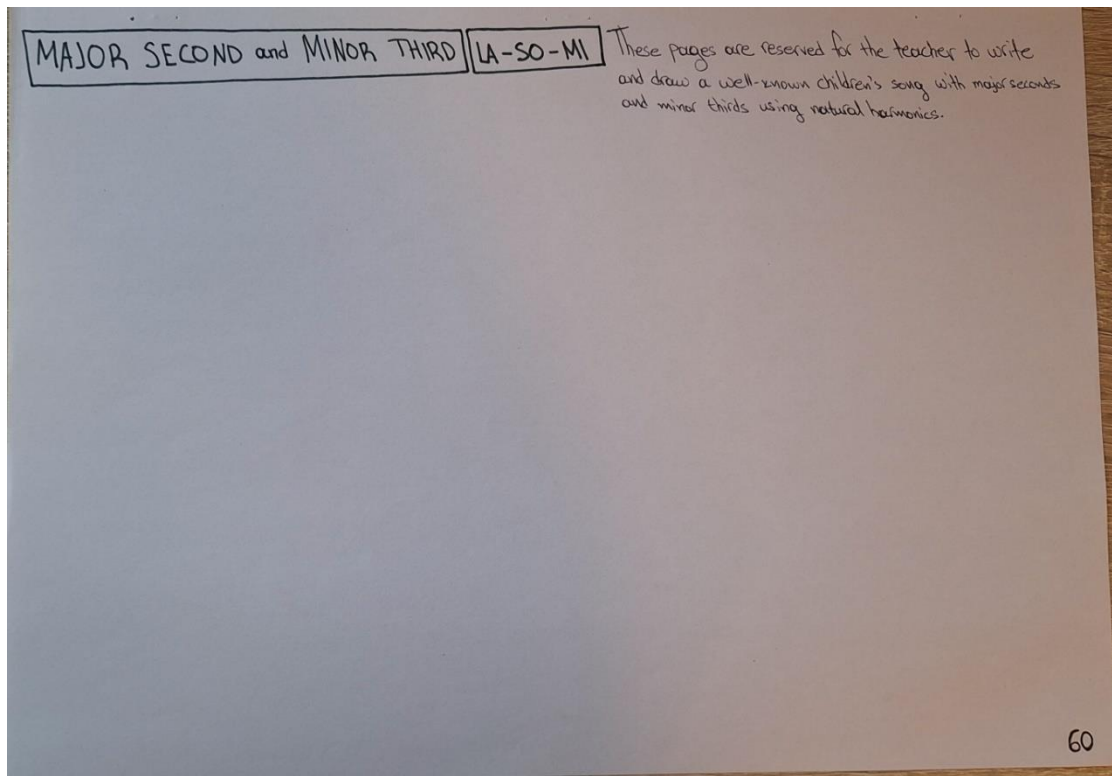
58

HAR-RY HARE IS LATE FOR TEA. WHAT A NAUGH-TY HARE IS HE!
 RENNTSCHON Ü-BER'S GLAT-TE EIS. EI, WIE IST DER SCHNEE SO WEIß!

59 103

Σε αυτό το τραγούδι εμφανίζεται για πρώτη φορά ο αρμονικός με το πρώτο δάχτυλο. Το τραγούδι αυτό είναι για τα διαστήματα της 2^{ης} Μεγάλης και της 3^{ης} μικρής μαζί. Τα δύο διαστήματα που διδάχθηκαν ενώνονται σε ένα τραγούδι για καλύτερη εξοικείωση του παιδιού με την χρήση τους τόσο πρακτικά, όσο και ακουστικά.

¹⁰³Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 62-63

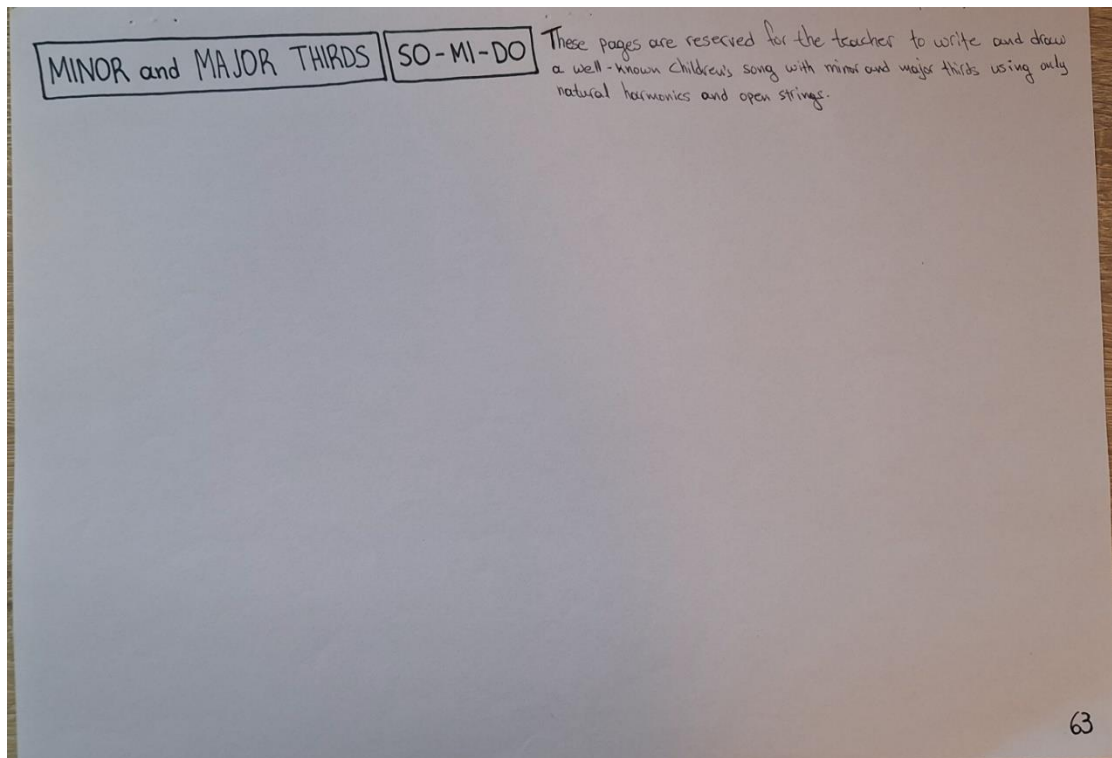
104

Εδώ ο δάσκαλος καλείται να προσθέσει τραγούδια με τα διαστήματα της 2^{ης} Μεγάλης και της 3^{ης} μικρής.

---

¹⁰⁴Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 64

106

Ο δάσκαλος καλείται να προσθέσει μικρά τραγουδάκια με τα διαστήματα 3^{ης} μικρής και 3^{ης} Μεγάλης.

---

¹⁰⁶Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 68

MAJOR SECOND - MINOR and MAJOR THIRDS LA-SO-MI-DO

He's A VE-RY NAUGH-TY MAG-PIE ALL HIS MAG-PIE FRIENDS ARE VE-RY NAUGH-TY TOO
 AUF DER STAU-DE SIT-ZEN AL-LE SIE-BEN EL-TERN SIT-ZEN DORT GANZ-NICHTAN DICHT

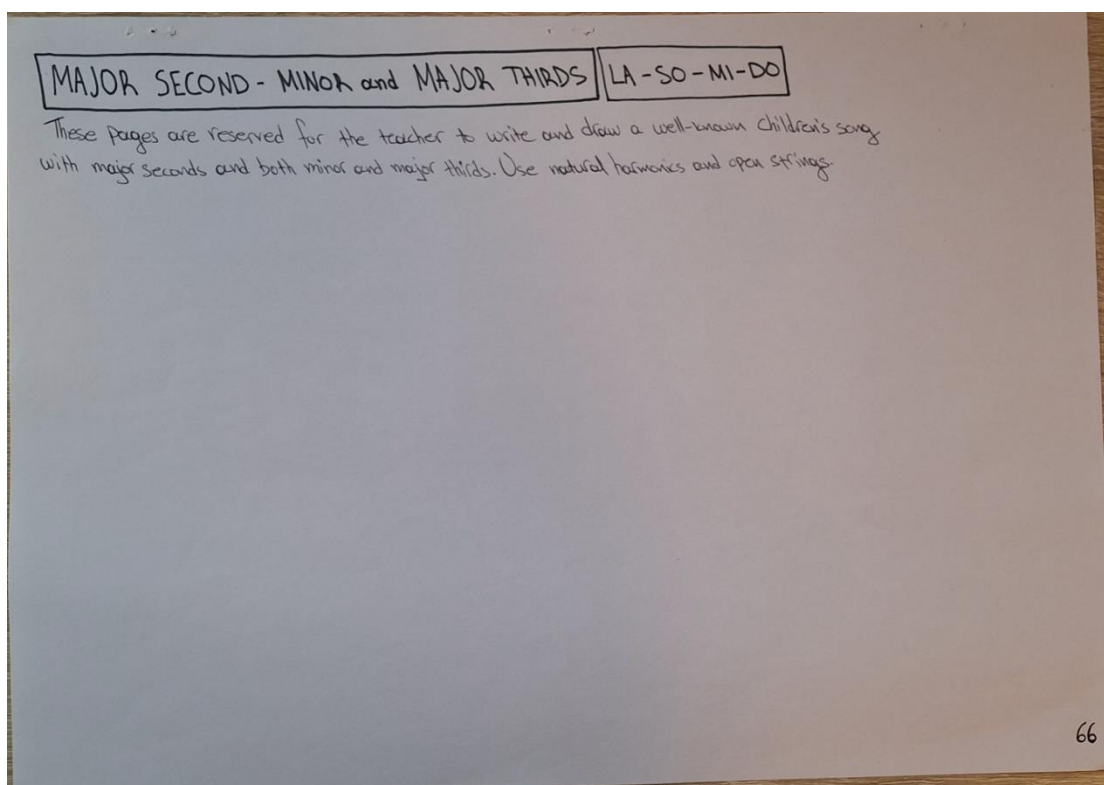
64

SOME TIMES THEY GO STEA-LING, SOME TIMES THEY GO STEA-LING. NAUGH-TY MAG-PIE WHAT ARE WE TO DO?
 SIE-BEN EL-TERN KRÄ-HEN, WOL-LEN SIL-BER STEH-LEN. EINS, ZWEI, DREI, SCHON SIND SIE AL-LE WEG!

65 107

Τέλος, σε αυτό το τραγούδι έχουμε όλα τα διαστήματα που χρησιμοποιήσαμε μέχρι τώρα ενωμένα, δηλαδή τα διαστήματα 2ας Μεγάλο, 3^{ης} μικρό και 3^{ης} Μεγάλο. Ακολουθείται η ίδια μορφή διδασκαλίας όπως και στα προηγούμενα τραγουδάκια.

¹⁰⁷Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 70-71

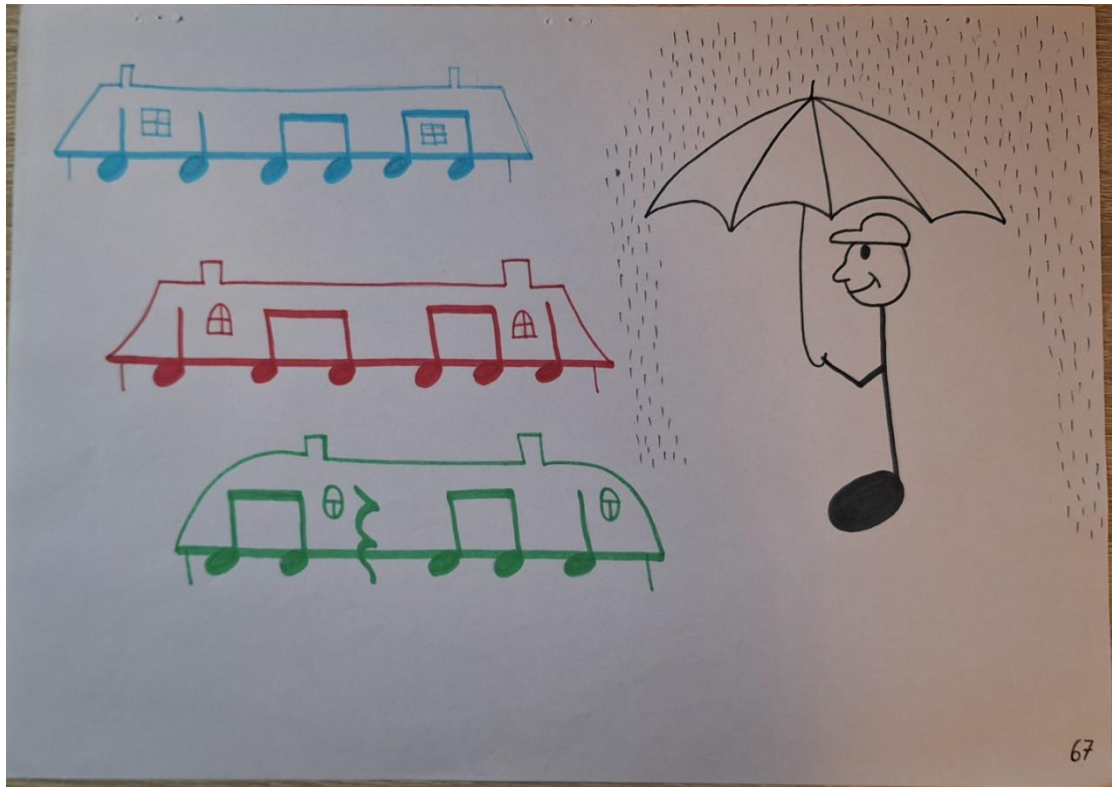
108

Λευκή σελίδα για να προσθέσει ο δάσκαλος τραγουδάκια με τα διαστήματα 2ας Μεγάλο, 3^{ης} μικρό και 3^{ης} Μεγάλο. Ακολουθείται η ίδια διδασκαλία όπως και στα προηγούμενα.

Ανακεφαλαιώνοντας, όλο το κεφάλαιο των φυσικών αρμονικών εκτός ότι βοηθούν στην εκπαίδευση της ακοής των παιδιών, προσφέρει επίσης την κυρτή και μαλακή τοποθέτηση του αριστερού χεριού και έχουν το πλεονέκτημα ότι δεν θα ακουστούν εάν το παιδί δεν πατήσει στο σωστό σημείο.¹⁰⁹

¹⁰⁸Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 72

¹⁰⁹Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 30

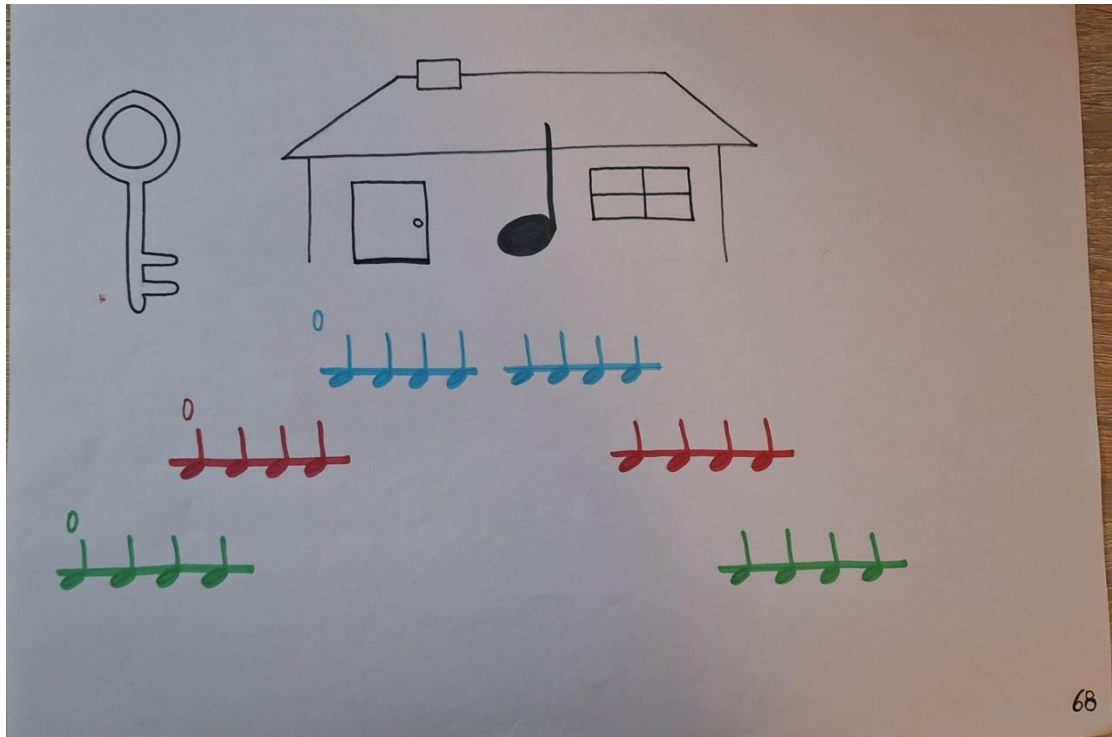
110

Εισαγωγή στο μονόγραμμο. Με έναν παιγνιώδη τρόπο το βιβλίο εισάγει την πρώτη γραμμή του πενταγράμμου με το σκίτσο να δείχνει τις νότες μέσα στο “σπιτάκι” τους για να προφυλαχθούν από την βροχή. Το σχήμα των νοτών πλέον εξελίσσεται στο κανονικό.¹¹¹

---

¹¹⁰Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 74

¹¹¹Geza Szilvay, Violin ABC Handbook for Teachers and Parents, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 31

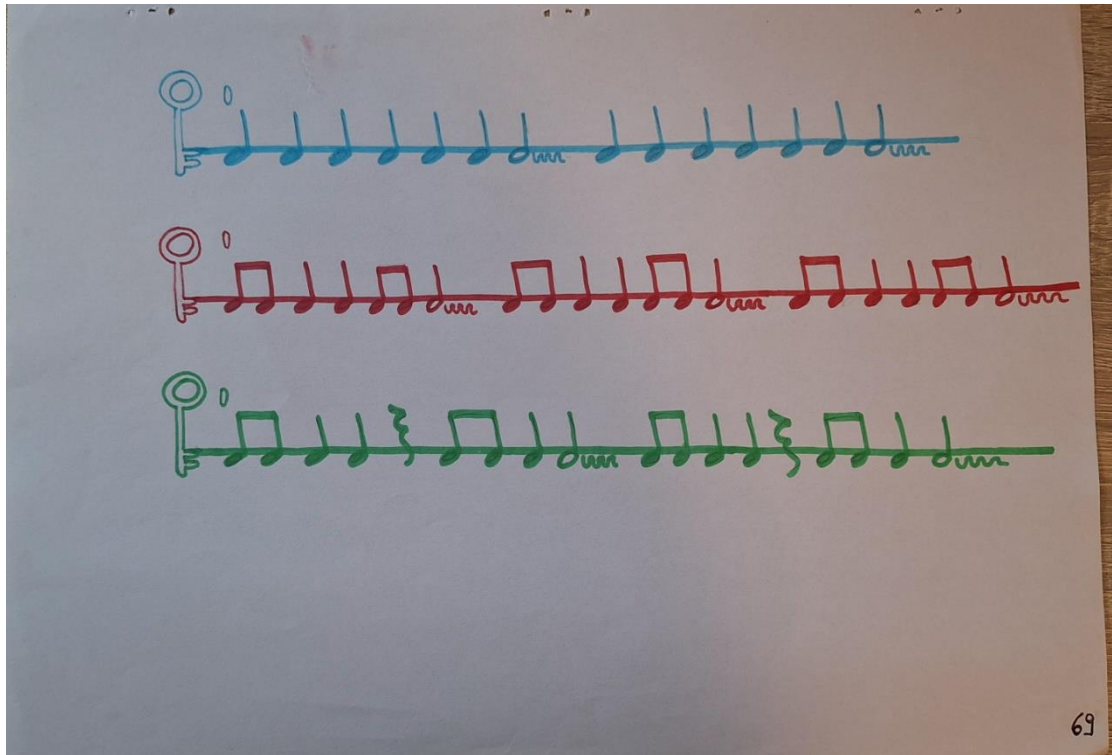

112

Το “παιχνίδι” συνεχίζεται με το κλειδί που ανοίγει την πόρτα του σπιτιού που μένουν οι νότες. Πλέον οι νότες θα εμφανίζονται πάντα στο μονόγραμμο. Η άσκηση αυτή πρέπει να αποδοθεί με όσο τον δυνατόν περισσότερους τρόπους.

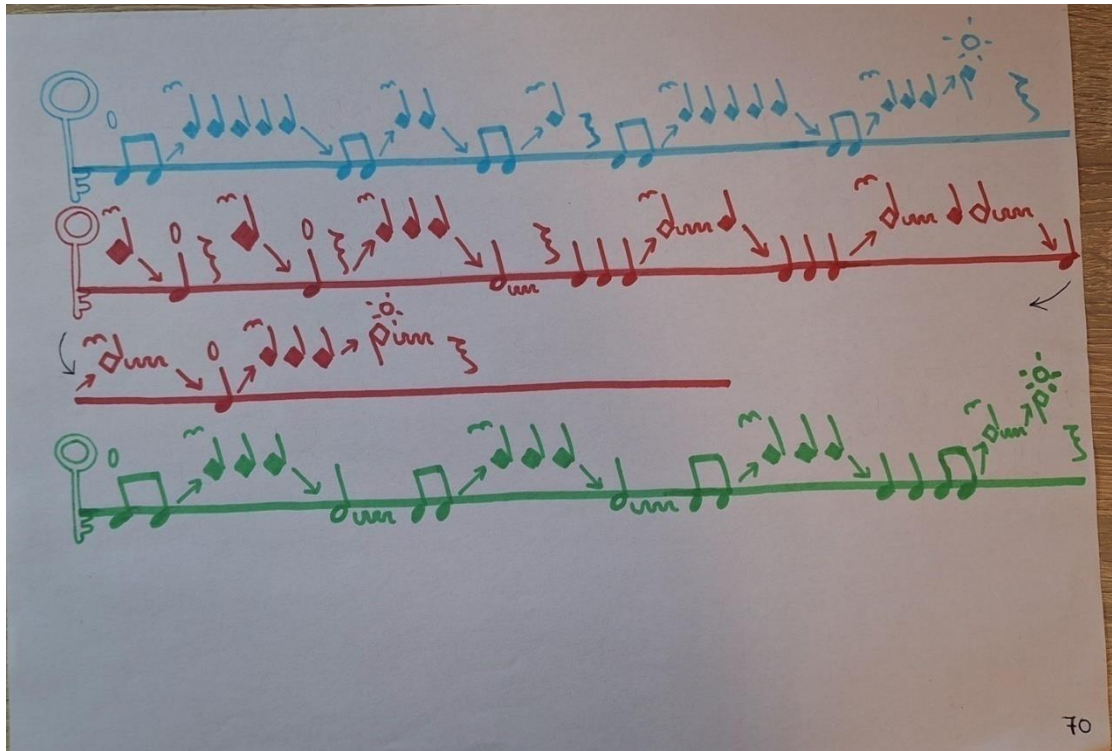
¹¹²Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 75

113

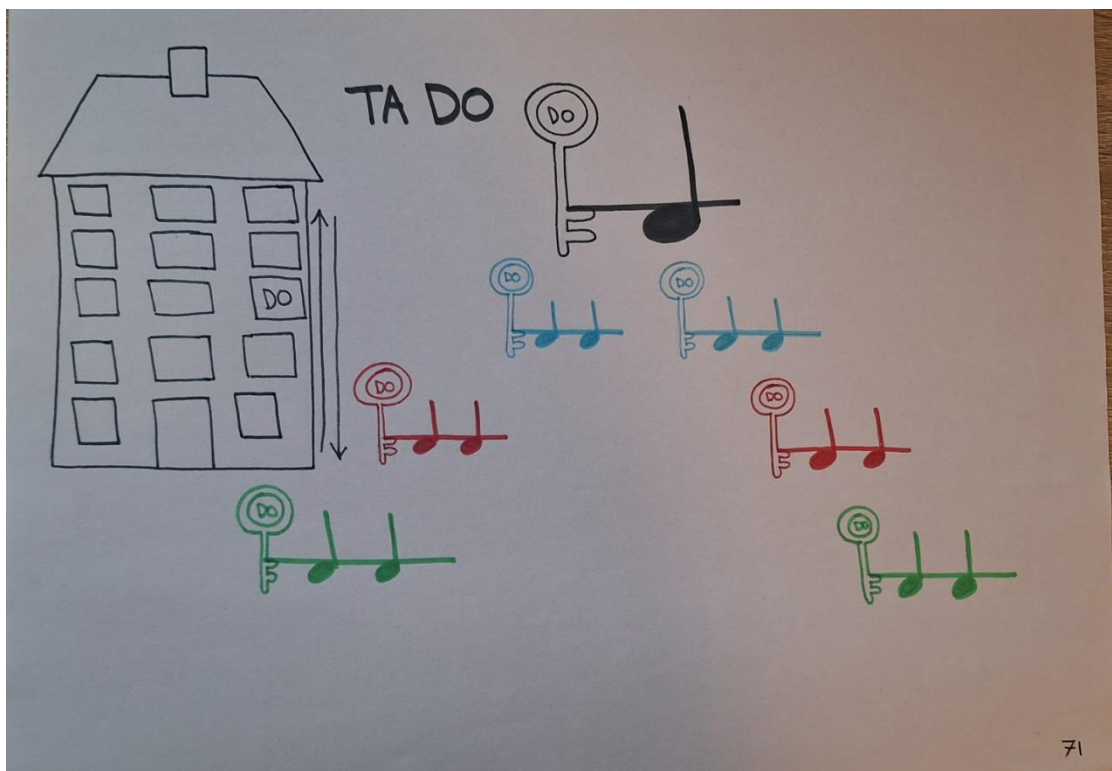
Ρυθμικές ασκήσεις πάνω στο μονόγραμμα. Όπως και στις προηγούμενες ασκήσεις έτσι και εδώ. Κάθε μια οριζόντια στήλη είναι και μια άσκηση και προσπαθούμε να τις αποδώσουμε με όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους γίνεται.

¹¹³Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 76

114

Και εδώ και με αρμονικούς.

115

¹¹⁴Geza Szilvay, Violin ABC Book A, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 77

Τέλος, φτάνουμε στο σημείο που το κλειδί μας παίρνει την ονομασία «Ντο» και ξεκλειδώνει την “πόρτα”, δηλαδή σιγά-σιγά τα ονόματα όλων των νοτών, οι οποίες θα διδαχτούν αργότερα βήμα- βήμα στο παιδί στα επόμενα βιβλία.

Βιβλιογραφία

Ανωγειανάκης Φοίβος, *Ελληνικά λαϊκά μουσικά όργανα*, Αθήνα, 1991

Baud- BonySamuel 1984, Δοκίμιο για το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα, Ναύπλιο, 1984.

Καλιοντζίδης Μιχάλης, *Η λύρα του Πόντου, οργανολογία, τεχνική, ρεπερτόριο*, Αθήνα, 2008

Καρανδινός Κωσταντίνος, *Μουσική Διδασκαλία – Από τη Μέθοδο Kodaly στην Colourstrings (του G. Szilvay)*, Ρέθυμνο, 2014

Μερλιέ Μέλπω 1935 *Η Μουσική Λαογραφία στην Ελλάδα*

---

¹¹⁵Geza Szilvay, *Violin ABC Book A*, Fennica Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005, σελ. 83

String Mitchell B., *Teaching plus Kodaly equals Colourstrings*,
American String Teacher, σ. 73-77

Szilvay Geza, *Violin ABC Handbook for Teachers and Parents*, Fennica
Gehrman Oy, Helsinki Finland, 2005

Szilvay Geza, *Violin ABC Book A*, Fennica Gahrman Oy, Helsinki
Finland, 2005

Tsahourides Matthaios, *The Pontic lyra in contemporary Greece*,
Goldsmiths University of London, 2007

Διαδικτυακές πηγές

Ώδείο Kodaly Conservatory, Σύστημα Kodaly,
<https://kodaly.gr/systima-kodaly/>

Dallas Symphony Orchestra, Zoltan Kodaly,
<https://www.dallassymphony.org/community-education/dso-kids/listen-watch/composers/zoltan-kodaly/>

Britannica, Zoltan Kodaly,
<https://www.britannica.com/biography/Zoltan-Kodaly>

David Vinden, Music Teacher, *Geza Szilvay's Colourstrings method*,
1/10/2024
<https://www.musicteachermagazine.co.uk/content/features/geza-szilvays-colourstrings-method>

Nycos, Kodaly Summer School 2024, Geza Szilvay,
<https://www.nycos.co.uk/kodaly-summer-school/geza-szilvay/>

Δισκογραφία

CD Τραγούδια του Πόντου, Ηχογραφήσεις του
1930/SongsofPontos, Recordings of 1930. Παραγωγή: Φίλοι
Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου Μέλπως Μερλιέ/Infoγνώμων.
Επιμέλεια ενθέτου, παραγωγής, έκδοσης: Μάρκος Δραγούμης,
Θανάσης Μωραΐτης.